

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____ 811.111'42_____

«До захисту допущено»
В. о. завідувача кафедри
Л. І. Тараненко
« ____ » _____ 2020 р.

**МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ
на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»
на тему: «Структура, семантика і прагматика текстів інтерв'ю (на
матеріалі сучасної англомовної преси)»**

Виконала: студентка 2-го курсу, групи ЛА-91мп

Грищук Альона Тарасівна _____

Науковий керівник:

проф. каф. ТППФМ, д. філол. н., проф. Калита А.А. _____

Рецензент:

проф. каф. ТППНМ, к. філол. н., доц. Лазебна О.А. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань
Студентка _____

РЕФЕРАТ

Магістерська дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, та списку використаної літератури, який налічує 116 джерел, 4 додатки. Загальний обсяг роботи 133 сторінки. Обсяг основного тексту магістерської дисертації — 107 сторінок

Закономірностям функціонування інтерв'ю як одного з найпоширеніших жанрів масової комунікації в останні роки все більша увага приділяється дослідниками різних галузей науки, таких як: лінгвістика, лінгвостилістика, журналістика, психологія, культурологія та ін. І це цілком природно, позаяк інтерв'ю є найцікавішим і найпоширенішим, але водночас і найскладнішим жанром масової комунікації.

Актуальність теми дослідження зумовлюється загальним антропоцентричним і соціокультурним спрямуванням сучасних лінгвістичних досліджень на вивчення функціонального аспекту засобів усіх рівнів мови в реалізації текстів різних функціональних стилів і жанрів, у тому числі й текстів інтерв'ю. Актуальність дослідження полягає також у визначенні лінгвостилістичних особливостей функціонування мовного жанру інтерв'ю, що дозволяють предметно розглянути й аргументувати нові тенденції комунікативного розвитку суспільства, мови як репрезентативної форми мовної свідомості представників певної мовної спільноти, функціонального стилю текстів масової інформації, його жанрової диференціації, а також лінгвостилістичних особливостей існування різних діалогічних текстів, регламентованих жанровою формою інтерв'ю. Актуальними є й питання використання мовних засобів у процесі перекладу текстів інтерв'ю українською мовою.

Актуальність теми дослідження підсилюється нагальною потребою у виявленні сугестивного впливу учасниками інтерв'ю на висловлення і питань, і відповідей. Тексти інтерв'ю є цікавими і для перекладу, позаяк заздалегідь прораховується інтенція та прагматична спрямованість як питань інтерв'юера, так і відповідей адресата на питання, що його цікавлять. Використання двох знакових

систем: вербальної і невербальної, у текстах інтерв'ю, стимулює перекладача застосовувати всі мовні засоби у мові-перекладу, щоб найточніше передати інформацію повідомлення і тексту.

Об'єктом дослідження обрано актуалізацію текстів англомовних політичних інтерв'ю.

Предметом дослідження є комунікативні, структурно-композиційні, семантичні, стилістичні й прагматичні особливості англомовних політичних інтерв'ю та специфіка їхнього перекладу українською мовою.

Мета роботи полягає у виявленні особливостей лексико-семантичної і функціонально-синтаксичної своєрідності та структури англомовних політичних текстів інтерв'ю та встановленні способів і прийомів їхнього перекладу українською мовою.

Визначена мета передбачає необхідність вирішення таких **завдань**:

- обґрунтувати теоретичні засади вивчення англомовних інтерв'ю та встановити місце і статус тексту інтерв'ю в жанровій системі текстів;
- побудувати робочу класифікацію текстів інтерв'ю; визначити функціональні різновиди англомовних інтерв'ю; виявити функціонування системи мовних засобів актуалізації англомовних інтерв'ю;
- розкрити комунікативно-прагматичні та лінгвостилістичні особливості текстів політичних інтерв'ю;
- установити роль мовних засобів в актуалізації прагматичного потенціалу інтерв'ю; розкрити комунікативний аспект текстів англомовних інтерв'ю;
- установити стратегії і тактики, застосовувані у текстах англомовних політичних інтерв'ю;
- визначити шляхи та прийоми перекладу текстів англомовних інтерв'ю українською мовою; виявити основні перекладацькі трансформації, які застосовуються у процесі перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю.

Матеріалом дослідження слугували сучасні тексти англомовних інтерв'ю, дібрані з різних електронних джерел, а також були обрані тексти

інтерв'ю політичних особистостей, наданих у бюро перекладів «Ерідан-2002». Кількість текстів інтерв'ю складає 170 000 друкованих знаків.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і вирішення конкретних завдань у дослідженні застосовано *загальнонаукові* (узагальнення, абстрагування, класифікація, індукція, дедукція, аналіз і синтез) та *емпіричні загальнонаукові* методи (порівняння, вимірювання) для огляду стану вивченості англомовних інтерв'ю, а також для виявлення їхніх функціональних, стилістичних і прагматичних ознак та під час розгляду способів перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю. Методи *семантичного і комунікативно-прагматичного аналізів* використано для класифікації англомовних інтерв'ю, виявлення їхніх особливостей та встановлення їх прагматичного потенціалу і спрямування. *Диференціальний аналіз* застосовувався для визначення означень понять, які убачалися доцільними для виконання наукової роботи. *Кількісний аналіз* використано для виявлення частоти застосування тактик у англомовних політичних інтерв'ю та використання перекладацьких трансформацій під час їхнього перекладу. *Корпусний аналіз* застосовувався для автоматичного аналізу частоти слів в текстах англомовних політичних інтерв'ю.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що аналізувалися тексти англомовних політичних інтерв'ю, які до цього часу не були об'єктом дослідження. Побудовано робочу класифікацію текстів, узагальнено основні ознаки текстів інтерв'ю, класифіковано види інтерв'ю, розглянуто їхню композиційно-структурну й комунікативно-семантичну цілісність, а також виявлено та підтверджено сугестивний вплив текстів інтерв'ю на реципієнтів. Визначено найчастотніші тактики, використовувані під час прагматичного впливу в текстах англомовних політичних інтерв'ю та їхнє вербальне вираження. Проведено аналіз психолінгвістичного аспекту текстів інтерв'ю. Узагальнено знання про особливості перекладів текстів англомовних політичних інтерв'ю та використання перекладацьких трансформацій.

Практичне значення дослідження полягає у використанні основних положень роботи та отриманих результатів: у теоретичних курсах стилістики

англійської мови (розділ «Функціональні стилі»), основи теорії мовної комунікації (розділи: «Комунікативний процес та його складові», «Форми комунікації», «Механізм взаємодії мовців під час вербальної комунікації»), теорію і практику перекладу (розділи: «Переклад текстів різних функціональних стилів», «Перекладацькі трансформації», «Еквівалентність перекладу», «Види перекладу»), у спецкурсах із прагмалінгвістики, та журналістики, а також у науково-дослідницькій роботі студентів і магістрантів.

Апробація результатів роботи. Результати роботи представлені у тезах на XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов»; у доповіді на III-й Всеукраїнській конференції науковців, студентів і молодих учених «Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці», м. Полтава; у статті у віснику «Studia Philologica»; виступ на студентському вебінарі на VI Міжнародній науковій конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів», м. Київ; у тезах доповіді на конференції «Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії»; у тезах на IX Міжнародній науково-практичній конференції «Science and practice of today», м. Анкара, Туреччина.

Публікації. Основні положення й результати дослідження викладено в 6 тезах на конференціях та 1 статті. Загальний обсяг складає 7 публікацій.

Ключові слова: англomовне політичне інтерв'ю, стратегії і тактики, текст, комунікативно-прагматичний вплив, перекладацькі трансформації.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

- 1) Грищук А. Т. Комунікативно-семантична структура та емоційно-прагматичний потенціал англomовних політичних текстів інтерв'ю. *Studia Philologica*. м. Рівне. 2020. №4 с. 50-58.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

- 2) Грищук А. Т. Підходи до класифікації англомовних типів інтерв'ю. IX Науково-практична конференція «*Science and practice of today*» (м. Анкара, Турція, 16-19 листопада). 2020. С. 226-230. URL: isg-konf.com.
- 3) Грищук А. Т. Способи перекладу англомовних політичних текстів інтерв'ю українською мовою. XII Міжнародна студентська науково-практична конференція «*Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов*» (м. Київ, 12 березня). м. Київ. 2020. С. 257-259.
- 4) Грищук А. Т. Текст інтерв'ю як різновид функціонально-стилістичних типів текстів. Міжнародна науково-практична конференція «*Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії*» (м. Львів, 9-10 жовтня). Наукова філологічна організація «Логос». м. Львів. 2020. С. 24-28.
- 5) Грищук А. Т. Комунікативно-прагматичний вплив англомовних текстів інтерв'ю. XII Міжнародна студентська науково-практична конференція «*Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов*» (м. Київ, 12 березня). м. Київ. 2020. С.60-61.
- 6) Грищук А. Т. Місце і роль тексту інтерв'ю в загальній системі функціонально-стилістичних типів текстів. Регіональна науково-практична конференція «*Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці*» (м. Полтава, 5 грудня 2019 року). м. Полтава. 2019.
- 7) Грищук А. Т. Емоційно-прагматичний потенціал англомовних політичних інтерв'ю. VI Міжнародна науково-практична конференція «*Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів*» (м. Київ, 9 квітня 2020 р.). м. Київ. 2020.

ABSTRACT

The master's dissertation consists of the introduction, three chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, and the list of references that includes 116 points and 4 appendixes. The paper amounts 133 pages. The main text of master's dissertation consists of 107 pages.

Regularities of the functioning of interviews as one of the most common genres of mass communication in recent years, increasing attention is paid by the researchers in various fields of science, such as: linguistics, linguostylistics, journalism, psychology, culturology, etc. And this is quite natural, since interviews are the most interesting and widespread, but they are also the most complex genre of mass communication. At the same time, the genre of interview is currently the most defining and dominant form of linguistic expression in the genre parameters of the media style.

The **topicality** of the research is determined by the general anthropocentric and sociocultural orientation of modern linguistic research to study the functional aspect of all language means in the implementation of texts of different functional styles and genres, including interview texts. The novelty of the study is to determine the linguistic and stylistic features of the language genre of interviews, which allow us to objectively consider and advance new trends in communicative development of society, language as a representative form of language consciousness of the representatives a language community, functional style of media texts, their genre differentiation and linguistic and stylistic features of the existence of various dialogic texts regulated by the genre form of the interview. The issue of using language tools in the process of translating texts of the English-language interviews into Ukrainian is also relevant. The relevance of the research topic is enhanced by the urgent need to identify the subliminal influence of interviewees on both questions and answers.

Undoubtedly, the texts of English political interviews are also appealing for translation due to their intentions and pragmatic orientation. The use of two forms of communication, that is verbal and non-verbal, in the texts of interview, encourages

the translator to use all language tools in the language of translation to most precisely transmit the information of the message and the text as a whole.

The object of the study is the actualization of selected texts of English political interviews.

The subject of the study is communicative, structural and compositional, semantic, stylistic and pragmatic features of the English political interviews and the specifics of their translation into the Ukrainian language.

The aim of the study is to identify the features of lexical-and-semantic as well as functional originality and the structure of English political texts of interviews and means and methods of their translation into Ukrainian.

The aim of the research necessitates the need to solve such **problems**:

- to clarify the theoretical foundations for the study of English interviews and to establish the place and the role of the studied texts in the text genre system;
- to build a classification of the interview texts and determine their functional varieties; to identify the functioning of language means systems of the English interviews actualization;
- to reveal communicative-and-pragmatic as well as linguistic-and-stylistic features of political interviews;
- to establish the role of language means in the actualizing the pragmatic aspect of interviews; to reveal the communicative aspect of the texts of English interviews;
- to establish the strategies and tactics used in the texts of English political interviews;
- to identify the ways and means of translating the English political interviews; to find out the most frequent translation transformations, used for their translation into Ukrainian.

The novelty of the study consists in the analysis of English political interviews, which have not been the subject of linguistic research so far. A working classification of texts was built; the main features of the interview texts were generalized; the interview texts were classified, according to definite

principles; their compositional-and-structural peculiarities as well as communicative-and-semantic integrity were established, the subliminal influence of political interviews on readers/listeners was ascertained. The most frequent tactics used during pragmatic influence and their verbal expression were studied. The analysis of the psycholinguistic aspect of the interview text was carried out. The knowledge about the peculiarities of translating the texts of English political interviews and the use of the translational transformations was generalized.

The practical value of the study is important for the theoretical courses of English stylistics (section "Functional styles"), theory of language communication (sections: "Communicative process and its components", "Forms of communication", "Mechanisms of the speakers' verbal communication"), theory and practical course of translation (sections: "Translation of texts of different functional styles", "Translational transformations", "Equivalence of translation", "Types of translation"), in special courses in pragmalinguistics and journalism as well as in the students and postgraduate students' research work.

The study was based on modern English-language interview texts selected from various electronic sources, as well as the English interview texts of political figures given by the Eridan-2002 Translation Agency. The number of interview texts was 170,000 printed symbols.

Research methods. To achieve this goal and solve specific problems in the study the following research methods were used: *general scientific* research methods (generalization, abstraction, classification, induction, deduction, analysis and synthesis) and *empirical* scientific methods (comparison, measurement). They were used to review the state of the English political interviews study, as well as to identify their functional, stylistic and pragmatic features and to consider the ways of their translation. *Semantic and communicative-pragmatic* analyses were used to classify the English-language interviews, identify their features and establish their pragmatic potential and direction. *Differential analysis* was used to determine the definitions of concepts that were considered appropriate for scientific work. *Quantitative analysis* was used to identify the frequency of tactics used in the English political interviews

and the use of translational transformations in the process of their translation. *Corpus analysis* was used to automatically analyze the frequency of words in the texts of English political interviews.

Approbation of the research results. The results of the study are presented in the publication at the XII All-Ukrainian student scientific-practical conference "Man as a subject of intercultural communication: current trends in philology, translation and foreign language teaching"; in the report at the III All-Ukrainian Conference of Scientists, Students and Young Scientists "Actual Problems of Modern Discourse in Theoretical and Applied Linguistics" in Poltava; in the publication at the IX International scientific-and-practical conference "Science and practice of today"; in an article in the journal "Studia Philologica"; speech at the student webinar at the VI International Scientific Conference "Strategies of Intercultural Communication in Language Education of Modern Universities" in Kyiv; in the publication to the report at the conference "Language, Literature and Culture: current issues of interaction" in Lviv.

Publications. The main conclusions and results of the study are reflected in 6 abstracts at conferences and one article. The total number of publications is seven.

Keywords: *English political interviews, strategies and tactics, communicative-and-pragmatic influence, translational transformations.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	13
РОЗДІЛ 1 ІНТЕРВ'Ю ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	20
1.1 Теоретичні передумови та класифікації функціонально-стилістичних типів текстів.....	21
1.2 Місце і роль тексту інтерв'ю у загальній системі функціонально стилістичних типів текстів	27
1.3 Сутність поняття інтерв'ю, його визначення, ознаки та функції.....	30
1.4 Підходи до класифікації англомовних типів інтерв'ю	34
1.5 Композиційна структура англомовних інтерв'ю	40
1.6 Визначення поняття <i>політичне інтерв'ю</i>	45
1.7 Методика аналізу текстів англомовних політичних інтерв'ю	48
РОЗДІЛ 2 КОМУНІКАТИВНО-СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРВ'Ю.....	53
2.1 Комунікативно-прагматичні, лінгвостилістичні та інтертекстуальні особливості текстів політичних англомовних інтерв'ю.....	53
2.2 Комунікативний паспорт як різновид аналізу політичного англомовного тексту інтерв'ю	58
2.3 Аналіз стратегій і тактик, застосовуваних у політичних англомовних текстах інтерв'ю.....	70
Висновки до розділу 2.....	79
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРВ'Ю УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	81
3.1 Загальні відомості про переклад англомовних політичних інтерв'ю	81
3.2 Особливості перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю та причини виникнення неадекватності їхнього перекладу	85

3.3 Перекладацькі трансформації для передачі смислу текстів політичних англомовних інтерв'ю	89
3.4 Частота використання перекладацьких трансформацій під час перекладу текстів політичних англомовних інтерв'ю	96
Висновки до розділу 3	103
ВИСНОВКИ	105
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	108
ДОДАТКИ.....	118
Додаток А	118
Додаток Б.....	126
Додаток В.....	127
Додаток Г.....	128

ВСТУП

Закономірностям функціонування інтерв'ю як одного з найпоширеніших жанрів масової комунікації в останні роки все більша увага приділяється дослідниками різних галузей науки, таких як: лінгвістика, лінгвостилістика, журналістика, психологія, культурологія та ін. І це цілком природно, позаяк інтерв'ю є найцікавішим і найпоширенішим, але водночас і найскладнішим жанром масової комунікації. Разом із тим, жанр інтерв'ю на сьогодні є найбільш визначальною і панівною формою мовного вираження в жанрових параметрах стилю масової інформації.

Головним завданням в інтерв'ю є отримання інформації, де думки висловлюються опитуваними. Щодо журналіста, то він займає пасивну роль і більше слухає, аніж розмовляє. Зауважимо тут, що необхідно чітко усвідомлювати різницю між інтерв'ю та бесідою, оскільки, на відміну від інтерв'ю, будь-яка бесіда передбачає обмін світоглядами чи думками.

Актуальність теми дослідження зумовлюється загальним антропоцентричним і соціокультурним спрямуванням сучасних лінгвістичних досліджень на вивчення функціонального аспекту засобів усіх рівнів мови в реалізації текстів різних функціональних стилів і жанрів, у тому числі й текстів інтерв'ю. Актуальність дослідження полягає також у визначенні лінгвостилістичних особливостей функціонування мовного жанру інтерв'ю, що дозволяють предметно розглянути й аргументувати нові тенденції комунікативного розвитку суспільства, мови як репрезентативної форми мовної свідомості представників певної мовної спільноти, функціонального стилю текстів масової інформації, його жанрової диференціації, а також лінгвостилістичних особливостей існування різних діалогічних текстів, регламентованих жанровою формою інтерв'ю. Актуальними є й питання використання мовних засобів у процесі перекладу текстів англomовних інтерв'ю українською мовою. Актуальність теми дослідження підсилюється нагальною

потребою у виявленні сугестивного впливу учасниками інтерв'ю на висловлення і питань, і відповідей.

Тексти інтерв'ю є цікавими і для перекладу, позаяк заздалегідь прораховується інтенція та прагматична спрямованість як питань інтерв'юера, так і відповідей адресата на питання, що його цікавлять. Використання двох знакових систем, тобто вербальної і невербальної, у текстах інтерв'ю, стимулює перекладача застосовувати всі мовні засоби у мові-перекладу, щоб найточніше передати інформацію повідомлення і тексту загалом.

Як свідчать наукові дослідження в різних галузях науки жанр інтерв'ю постійно еволюціонує. Тому в наукових дослідженнях інтерв'ю, розглядаються питання, пов'язані із визначенням *ознак інтерв'ю* (А. В. Прокопенко), *його жанрової специфіки* (Н. Є. Гапотченко), *стилістичних особливостей* (Н. М. Громова, М. М. Нетреба) та *функціональних характеристик* (О. В. Сушкевич). Мовний жанр інтерв'ю в лінгвостилістиці досліджувався у площині *загальних тенденцій розвитку стилю масової інформації, його жанрові форми* (Г. Я. Солганик, В. М. Вакуров, М. М. Кохтев та ін.). У лінгвостилістиці жанр інтерв'ю досліджувався у ракурсі вивчення *мовної структури монологічного й діалогічного текстів* (І. Р. Гальперін, В. О. Матезіус та ін.). Аналізувалася мова текстів інтерв'ю у площині їх *композиційних і структурно-семантичних особливостей* (Г. П. Апалат), *синтактико-стилістичних ознак інтерв'ю* (Г. П. Апалат), *інтонаційного оформлення інтерв'ю* (О. Б. Рубчак) та інших.

До наукових досліджень із питань жанру інтерв'ю слід віднести й праці з проблем діалогічної комунікації людини у плані суспільних явищ, обґрунтування системи відношень у діалогічній діяльності і в мовному, і в культурологічному аспектах, *мовні особливості діалогічного спілкування* (Ф. С. Бацевич, М. І. Жинкін, О. С. Кубрякова, О. О. Селіванова та ін.).

Вивчення специфіки побудови діалогу в комунікативному аспекті сформувало парадигму наукових висновків про функціонування текстів інтерв'ю, водночас у площині його мовно-жанрових параметрів ці особливості не розглядалися. У журналістських дослідженнях вивчалась також специфіка

функціонування *інтерв'ю як методу і жанру* (В. В. Сиченков, О. О. Тертичний, М. М. Лукіна, Т. В. Шумиліна та ін.). При цьому зауважимо, що головним критерієм журналістських досліджень є не стільки аналіз мовної специфіки інтерв'ю, скільки його методологічно-функціональне обґрунтування у професійній діяльності журналістів.

Під кутом зору журналістики інтерв'ю досліджувалося неодноразово, зокрема Т. В. Шумиліна вивчала інтерв'ю як *метод отримання інформації*; Р. В. Мальцевич та В. В. Сиченков аналізували *структурно-композиційні та жанрові особливості інтерв'ю*.

Зв'язок роботи з науковими темами. Дослідження пов'язане з науково-дослідною темою кафедри КТПШАМ «Дослідження одиниць мови і мовлення: комунікативно-когнітивний, соціокультурний, перекладознавчий, методичний та літературознавчий аспекти». Державний реєстраційний номер №0III 4006668.

Об'єктом дослідження обрано актуалізацію текстів англомовних політичних інтерв'ю.

Предметом дослідження є комунікативні, структурно-композиційні, семантичні, стилістичні й прагматичні особливості англомовних політичних інтерв'ю та специфіка їхнього перекладу українською мовою.

Мета роботи полягає у виявленні особливостей лексико-семантичної і функціонально-синтаксичної своєрідності та структури англомовних політичних текстів інтерв'ю та встановленні способів і прийомів їхнього перекладу українською мовою. Визначена мета передбачає необхідність вирішення таких **завдань**:

- обґрунтувати теоретичні засади вивчення англомовних інтерв'ю та встановити місце і статус тексту інтерв'ю в жанровій системі текстів;
- побудувати класифікацію текстів інтерв'ю; визначити функціональні різновиди англомовних інтерв'ю;
- виявити функціонування системи мовних засобів актуалізації англомовних інтерв'ю;
- розкрити комунікативно-прагматичні та лінгвостилістичні особливості

текстів англомовних політичних інтерв'ю;

– встановити роль мовних засобів в актуалізації прагматичного потенціалу англомовних політичних інтерв'ю ;

– розкрити комунікативний аспект текстів англомовних політичних інтерв'ю;

– встановити стратегії і тактики, застосовувані у текстах англомовних політичних інтерв'ю;

– виявити шляхи та прийоми перекладу текстів англомовних інтерв'ю українською мовою;

– встановити основні перекладацькі трансформації, які застосовуються у процесі перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і вирішення конкретних завдань у дослідженні застосовано *загальнонаукові* (узагальнення, абстрагування, класифікація, індукція, дедукція, аналіз і синтез) та *емпіричні загальнонаукові* методи (порівняння, вимірювання) для огляду стану вивченості англомовних інтерв'ю, а також для виявлення їхніх функціональних, стилістичних і прагматичних ознак та під час розгляду способів перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю. Методи *семантичного і комунікативно-прагматичного аналізів* використано для класифікації англомовних інтерв'ю, виявлення їхніх особливостей та встановлення їх прагматичного потенціалу і спрямування. *Диференціальний аналіз* застосовувався для визначення означень понять, які убачалися доцільними для виконання наукової роботи. *Кількісний аналіз* використано для виявлення частоти застосування тактик у англомовних політичних інтерв'ю та використання перекладацьких трансформацій під час їхнього перекладу. *Корпусний аналіз* застосовувався для автоматичного аналізу частоти слів в текстах англомовних політичних інтерв'ю.

Матеріалом дослідження слугували сучасні англомовні тексти інтерв'ю, дібрані з різних електронних джерел, а також були обрані тексти інтерв'ю

політичних особистостей, наданих у бюро перекладів «Ерідан-2002». Кількість текстів інтерв'ю складає 170 000 друкованих знаків.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Для наукового обґрунтування сформульованої лінгвостилістичної теорії жанру інтерв'ю ми спиралися на ключові позиції праць сучасних дослідників, що визначили коло ідей, у яких опрацьовується теорія мовних жанрів (Н. П. Шумарова, Ф. С. Бацевич, Т. А. Космеда та ін); роботи, пов'язані з двома сферами: інтерв'ю як жанр журналістики (Т. В. Шуміліна та ін.) та інтерв'ю як об'єкт лінгвістичних досліджень (Г. П. Апалат, Н. С. Гапотченко та ін.). В основу інтерв'ю покладено універсальну діалогічну модель мовного спілкування, що дозволяє інтерпретувати інтерв'ю як ефективну мовну практику й жанрову форму в умовах розвитку інформаційного суспільства, а також і в інших сферах суспільної комунікації (наука, культура, юриспруденція). Лінгвальним і позалінгвальним особливостям при цьому приділялась менша увага. Під таким кутом зору були проведені дослідження О. В. Сушкевичем та Г. П. Апалат.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що аналізувалися англомовні політичні інтерв'ю, які до цього часу не були об'єктом дослідження. При цьому побудовано загальну класифікацію текстів, узагальнено основні ознаки текстів інтерв'ю, класифіковано види інтерв'ю, розглянуто їхню композиційно-структурну й комунікативно-семантичну цілісність, а також виявлено та підтверджено сугестивний вплив текстів інтерв'ю на реципієнтів. Визначено найчастотніші тактики, використовувані під час прагматичного впливу та їхнє вербальне вираження. Проведено аналіз психолінгвістичного аспекту текстів інтерв'ю. Узагальнено знання про особливості перекладів текстів англомовних політичних інтерв'ю та використання перекладацьких трансформацій.

Теоретичне значення роботи визначається тим, що отримані в ній результати є певним внеском у лінгвістику тексту (розширені вже усталені знання про композиційну структуру та семантичну цілісність текстів інтерв'ю). Комунікативні стратегії під час здійснення впливу на реципієнта можуть слугувати внеском у теорію комунікації. Прагматичне спрямування англомовних текстів

інтерв'ю на політичну тематику та рівень їхнього емоційно-прагматичного потенціалу доповнить лінгвопрагматику, культуру мовлення, інтонологію та стилістику англійської мови.

Практичне значення дослідження полягає у використанні основних положень роботи та отриманих результатів: у теоретичних курсах стилістики англійської мови (розділ «Функціональні стилі»), основи теорії мовної комунікації (розділи: «Комунікативний процес та його складові», «Форми комунікації», «Механізм взаємодії мовців під час вербальної комунікації»), теорію і практику перекладу (розділи: «Переклад текстів різних функціональних стилів», «Перекладацькі трансформації», «Еквівалентність перекладу», «Види перекладу»), у спецкурсах із прагмалінгвістики, та журналістики, а також у науково-дослідницькій роботі студентів і магістрантів.

Апробація результатів роботи. Результати роботи, представлені у тезах «Комунікативно-прагматичний вплив англомовних текстів інтерв'ю» на XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з дистанційною участю «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (м. Київ); у доповіді «Місце і роль тексту інтерв'ю у загальній системі функціонально-стилістичних типів текстів» на III-й Всеукраїнській конференції науковців, студентів і молодих учених «Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці» (м. Полтава); у статті «Комунікативно-семантична структура та емоційно-прагматичний потенціал англомовних політичних текстів інтерв'ю» у віснику «Studia Philologica»; виступ на студентському вебінарі із темою «Емоційно-прагматичний потенціал англомовних політичних інтерв'ю» на VI Міжнародній науковій конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів» (м. Київ); у тезах «Способи перекладу англомовних політичних текстів інтерв'ю українською мовою» на Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з дистанційною участю «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (м. Київ); у тезах доповіді

«Текст інтерв'ю як різновид функціонально-стилістичних типів текстів» на конференції «Мова, література і культура: актуальні питання взаємодії» (м. Львів) з дистанційною участю; у тезах «Підходи до класифікації англомовних типів інтерв'ю» на IX Міжнародній науково-практичній конференції «Science and practice of today» (м. Анкара, Туреччина).

Публікації. Основні положення й результати дослідження викладено в шести тезах на конференціях та одній статті. Загальний обсяг складає 7 публікацій.

Структура й обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного них, загальних висновків, списку використаних джерел та ілюстративного матеріалу і додатків. Загальний обсяг роботи становить 133 сторінки; обсяг основного тексту магістерської дисертації — 107 сторінок, список використаної літератури складає 116 джерел.

РОЗДІЛ 1 ІНТЕРВ'Ю ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження у галузі лінгвістики тексту як напряму мовознавства залишаються актуальними впродовж останніх десятиліть. Стверджуючи, що сучасні науковці приділяють лінгвістиці тексту належну увагу, досліджуючи процес комунікації, природу зв'язного мовлення та мовленнєвої діяльності, не можна не зауважити, що визначення поняття *текст* як об'єкта лінгвістичних досліджень ще й досі викликає дискусії науковців та розбіжності у їхніх поглядах та його визначеннях.

Знання, закладені у текстах, досліджувалися в античній риториці (М. Л. Гаспаров, О. І. Ковальова), поетиці (В. В. Виноградов), герменевтиці (В. Г. Кузнецов) та інших науках.

Перехід від статичної і таксономії мовознавчого структуралізму до динаміки й функціонування мови в дії сприяли виникненню і розвитку лінгвістики тексту. У зв'язку з цим, центр уваги мовознавців, як зазначає О. О. Селіванова, змінився з мовної системи на мовленнєву діяльність і, зокрема на текст як її продукт [79, с. 13].

У лінгвістичній літературі відомі різні підходи до трактування поняття *текст*, при цьому мовознавці, серед яких І. Р. Гальперін, погоджуються з думкою, що текст є витвором мовного процесу, де зазвичай зображуються певна інтенція та прагматика [17].

Оскільки текст можна розглядати в межах різних стилів і жанрів, інтерв'ю було обрано як різновид текстів. Воно вважається одним із найуживаніших інформаційних жанрів. Тексти інтерв'ю характеризуються комунікативно-прагматичним впливом. Крім того, вони є цікавими для дослідження тим, що мають особливу структуру і семантику.

Завданням журналіста є збір потрібної інформації під час опитування людей. При цьому збір інформації може відбуватися різними способами, відповідно до потреб і стандартів опитування інтерв'ю.

1.1 Теоретичні передумови та класифікації функціонально-стилістичних типів текстів

Вияв людської діяльності відображається у мовленнєвому тексті, і вважається результатом комунікативного процесу. У тексті можна прослідкувати поєднання його форми та змісту, тобто відношення повідомлення адресанта до адресата й використовуваних ним лінгвістичних одиниць, які мовець обирає для досягнення бажаної мети комунікації. Для створення тексту потрібно досліджувати і його сприйняття реципієнтом, й очікувану реакцію.

Варіативні дослідження у галузі лінгвістики тексту привертають увагу багатьох мовознавців і це цілком природно, оскільки *текст*, на глибоке переконання М. І. Пентилюка, належить до одного з дискусійних питань, що неоднозначно розв'язуються лінгвістами, психологами, лінгводидактиками та ін. [71, с. 85].

У свою чергу, І. Р. Гальперін формулює поняття *текст* як витвір мовного процесу, що відзначається завершеністю, об'єктивованого у форматі письмового і літературно опрацьованого типу певного документа, який складається із заголовка і низки особливих одиниць, тобто надфразових єдностей, об'єднаних різними типами лексичного, граматичного, логічного та стилістичного зв'язку, що має певну прагматичну настанову [17, с.18]. Таким чином, І. Р. Гальперін зауважує, що текст має спільну для всіх структуру. Разом з тим, він не заперечує, що текст, як витвір мови, має свою індивідуальність [там само].

Схожу думку висловлює М. І. Пентилюк, який стверджує, що текст є функціонально завершеним мовним цілим, основне завдання якого визначається певною метою мовленнєвої діяльності [70, с.30].

Крім того, він наголошує, що текстові притаманна зв'язність, що зображає єдність фонетичних, лексико-семантичних, граматичних засобів з урахуванням їхнього функціонально-стилістичного навантаження, має комунікативне

спрямування, тобто мету комунікації, сферу спілкування, композиційну структуру, зміст і внутрішній смисл, основну думку й тему [там само].

Таким чином, текст, як зазначає М. І. Пентилюк, є складним і багатограним поняттям, яке являє собою усну чи писемну монологічну чи діалогічну змістову й структурно завершену систему з кількох чи багатьох речень, яким властива інформаційна насиченість і виражене ставлення автора до висловленого ним повідомлення [71, с. 85].

Текст можна розглядати з позиції його будови, отже, І. І. Ковалик узагальнює поняття *текст*, убачаючи в ньому писемне чи усне мовлення, яке являє собою послідовність звукових, графемних елементів у синтаксичних структурах, тобто реченнях, які виражають комплекс пов'язаних між собою суджень [40, с. 7].

Отже, можна зробити висновок, що в лінгвістичній літературі відомі різні підходи до визначення терміна *текст*. Так, за Ф. С. Бацевичем, таке розмаїття зумовлене багатьма причинами, насамперед важливістю цього поняття для людини, його складністю, а також багатовіковою традицією вивчення тексту в різних сферах знань [10, с. 146-149].

Водночас, незважаючи на всі розбіжності цих визначень, слід знайти те, що об'єднує їх в одне узагальнене визначення. Цим єднальним чинником є теза Х. О. Ізенберг про те, що текст є результатом комунікативного процесу, який реалізується в усній і письмовій формах. Йому притаманна зв'язність, яка полягає у послідовності речень, абзаців, надфразових єдностей, що об'єднуються смисловим зв'язком. Крім того, текст є функціонально завершеним мовним цілим, основне завдання якого визначається певною метою мовленнєвої діяльності [30].

Іншими словами, текст вважається цілісним комунікативним утворенням, характерними рисами якого є структурно-семантична, композиційно-стилістична та функціональна цілісність.

Важливо зауважити, що текстові також властивий певний набір головних категоріальних ознак, серед яких мовознавцем Х. О. Ізенбергом було запропоновано [30, с. 43-56]:

1. *Інформативність*, яка вважається однією з найголовніших ознак, позаяк тексти існують для передачі інформації.
2. *Завершеність*, тобто текст не можна вважати текстом, якщо в ньому присутня незакінчена думка.
3. *Лінійність*, яка означає, що текст має бути лінійним для того, щоб мати безпосередній зв'язок окремих його частин.
4. *Цілісність і зв'язність*, оскільки окремо чинні слова і речення не можна вважати текстом.

Зовні текст виглядає як послідовно поєднанні речення, абзаци та інші фрагменти, будучи якісно новим утворенням, що не зводиться до суми складових його елементів. Тим не менш, у такій трактовці текст виступає самостійним об'єктом для лінгвістичних та лінгвостилістичних аналізів [85, с. 12-17].

Отже, як бачимо, текст вважається багатовимірним та багатоаспектним утворенням, саме тому його слід трактувати у межах різних наукових підходів, найголовніші з яких є, на нашу думку, структурний, семантичний, комунікативний і семіотичний.

У структурному вимірі мовознавці розглядають текст як структуровану зв'язність, у площині семантики: текст є змістовою єдністю, яка утворюється у вигляді ієрархічної денотативної системи [3].

Досліджуючи текст з позицій комунікативного підходу, найголовнішим завданням тексту є, на думку М. В. Матковської, вміст інформації. У ракурсі семіотики, функцією тексту виступає знаковість [60, с. 53].

Текст, безсумнівно, можна визначати й з іншого боку. Так, Л. Г. Бабенко пропонує такі підходи до вивчення тексту [7, с.13-16]:

1. *Лінгвоцентричний*, коли співвідносять поняття «мова-текст». Основна думка цього підходу полягає у дослідженні існування та функціонування мовних одиниць і категорій в умовах художнього тексту.

2. *Текстоцентричний*, тобто сприйняття тексту як автономного структурно-сміслового та завершеного цілого без зіставлення з учасниками, що є у літературній комунікації.

3. *Антропоцентричний*, який будується на триаді «автор-текст-читач». Тут використовуються такі поняття як позиція автора і позиція читача, у плані його впливу на читача в дериваційному аспекті.

4. *Когнітивний*, де співвідносяться «автор-текст-позатекстова діяльність». Мається на увазі, що окрім власне тексту існує ціла низка позатекстової діяльності.

Отже, текст є складним, багатоплановим і багаторівневим явищем. Саме ці характеристики породжують різні сфери дослідження текстів. Міждисциплінарність тексту полягає у його зв'язку з цілою низкою наукових дисциплін, які цілком природно зумовлюють варіативність підходів до вивчення тексту й відповідно виникає плюралізм думок відносно його природи [27; 46; 70].

Тому текст, як багатовимірне явище, не можна класифікувати, на наш погляд, лише за одним критерієм, це унеможливить устанавлення всіх текстових особливостей і функцій.

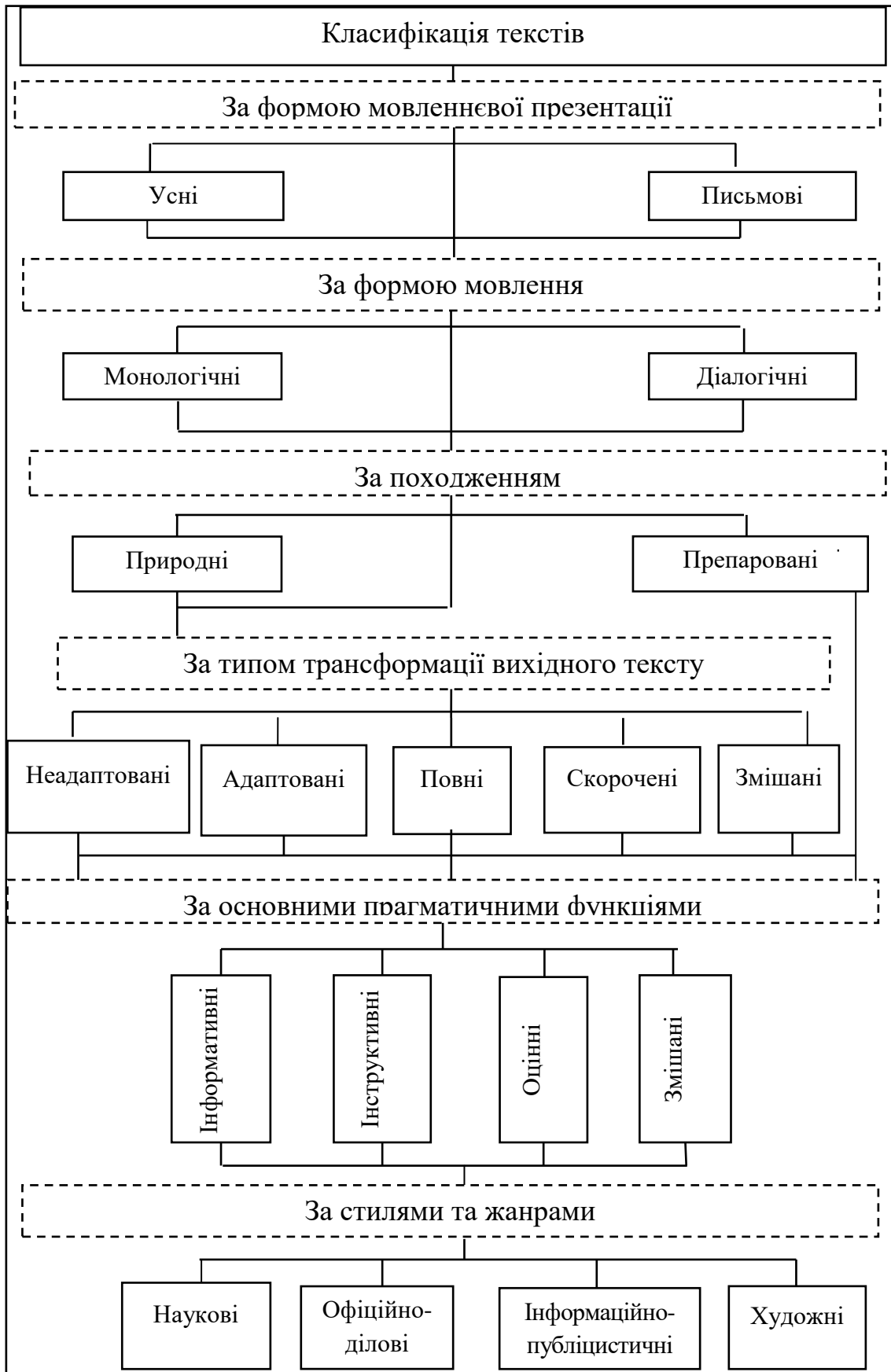
У роботі наведено найголовніші критерії, які дозволяють оцінювати та аналізувати текст (див.Табл.1.1). Кожен з них, без сумніву, є важливим для дослідження тексту. Класифікацію текстів І. М. Кочан [46, с. 51, 52] розглядає за п'ятнадцятьма параметрами, з них було обрано шість найголовніших, які ми й використовували у нашій роботі для побудови робочої класифікації (див.Табл.1. 1).

Дані Таблиці 1. 1 свідчать про те, що тексти, насамперед, розглядаються у ракурсі форми мовленнєвої комунікації. Без сумніву, це найзагальніший параметр, тому що за цим параметром тексти поділяються на *усні* та *письмові*.

Наступним параметром нами виокремлено форму мовлення, куди входять *монологічні* та *діалогічні* тексти, що уможлиблюють устанавлення кількості учасників спілкування. За походженням слід поділити тексти на *природні* та *препаровані*. Перший вид, у свою чергу, поділяється ще на п'ять підвидів: *неадаптовані*, *адаптовані*, *повні*, *скорочені* та *змішані*.

Таблиця 1.1

Заслуговує на увагу й інший параметр, який передбачає виконання текстом основних прагматичних функцій. Цей параметр дозволив виокремлення таких підвидів тексту як: *інформативні, інструктивні, оцінні та змішані*.

Звернемо увагу і на п'ятий параметр, за яким тексти поділяються на різні стилі і жанри: *наукові, офіційно-ділові, інформаційно-публіцистичні та художні*.

Окремо слід розглянути параметр класифікації текстів за стилями та жанрами, оскільки інтерв'ю використовується в різноманітних сферах мовлення і має обов'язкові правила і вимоги. Так, наприклад, у процесі написання наукової роботи використовуються стандарти наукового стилю, а під час написання художньої прози, використовуються норми художнього стилю, який, у свою чергу, має кардинально інші вимоги.

Кожний стиль характеризується певним набором мовних засобів, притаманних тому чи тому стилю, із різноманітних мовних ресурсів, що повністю відповідають меті та завданням, які ставлять перед собою мовці під час спілкування і створення текстів.

Децю іншу класифікацію знаходимо в А. П. Загнітко, який диференціює тексти за такими аспектами [27, с. 62-129]:

1. *Структурою*, тобто прості, складні, комплексні.
2. *Функціонально-стильовими параметрами*, до яких автор відносить офіційно-ділові, наукові, публіцистичні, розмовні, художні.
3. *За параметром підготовленості*, тут згруповано спонтанні або підготовлені заздалегідь тексти.
4. *Параметром цілісності і зв'язності*, де об'єднані цілісні або дефектні тексти.
5. *За параметром алгоритмізації*, тут розглядаються фіксовані, поліфіксовані або нефіксовані тексти.
6. *За параметром функціонально-прагматичного характеру*, автором відносяться приписи та описи.

У К. Райс тексти класифікуються за їхньою спрямованістю. Отже, у своїй класифікації вона виокремлює тексти у такий спосіб [74, с. 202-228]:

1. *Тексти, орієнтовані на зміст*, тобто повідомлення, коментарі і так далі.
2. *Тексти, орієнтовані на форму*, сюди авторка відносить есе, життєпис, фейлетон та інші.
3. *Тексти, орієнтовані на звертання*, наприклад: агітація, проповідь, пропаганда тощо.
4. *Аудіо-медіальні тексти*, до яких К. Райс відносить радіоп'єси, радіопроводи, телерепортажі та інші.

Отже, було розглянуто функціонально-стилістичні види текстів. Одного визначення поняття *текст* не існує, тому текст, як багатовимірне явище, можна розглядати під різними кутами. Як свідчить аналіз лінгвістичної літератури, текст можна класифікувати за різними параметрами, набір яких виокремлюється індивідуально. Разом із тим, прослідковується збіг основних параметрів класифікацій, які й покладено в основу вище побудованої робочої класифікації.

1.2 Місце і роль тексту інтерв'ю у загальній системі функціонально-стилістичних типів текстів

Маючи найзагальніші уявлення про текст, кожен мовець може навести його приклад. При цьому, не кожний може дати визначення цьому поняттю. Проте, в основу великої кількості теоретичних робіт покладено зусилля мовознавців знайти одне його визначення.

Варто зауважити, текст може розглядатися в межах різних стилів і жанрів, для нашого дослідження було обрано текст інтерв'ю. Доказом того, що інтерв'ю є текстом свідчать такі ознаки [30, с. 43-56]:

1. *Інформативність*. Це означає, що інтерв'ю має містити новизну, а, отже, щось пізнавальне, щоб бути цікавим читачам і слухачам.
2. *Цілісність і зв'язність*. Гарним інтерв'ю вважається таке, яке має структурну і смислову цілісність і зв'язність.
3. *Завершеність*. Інтерв'ю має логічне завершення, інакше не зрозумілою буде ідея інтерв'ю.
4. *Лінійність*. Інтерв'ю повинне мати спільну тему і мету комунікації,

які будуть лінійно обговорюватися впродовж усієї бесіди.

Отже, інтерв'ю має всі ознаки тексту, що й дає нам підстави аналізувати інтерв'ю у якості певного типу тексту. Такий вибір був зумовлений тим, що інтерв'ю є, з одного боку, засобом донесення інформації, а, з іншого боку, засобом маніпулювання людьми.

Процес журналістської діяльності, як відомо [33], складається з: добору, опрацювання, зберігання та розповсюдження інформації. Окрім того, щоб дізнатися щось нове, актуальне та цікаве для маси людей, для інтерв'ю спеціально розробляються провокативні питання. Саме тому мова ЗМІ викликає величезну зацікавленість у мовознавців, позаяк під час інтерв'ю використовуються відповідні мовні засоби для отримання потрібної інформації.

У сфері журналістики можна виокремити три групи методів збору інформації: вивчення даних, спостереження, опитування. У свою чергу, поняття інтерв'ю має два значення: метод і жанр. Коли інтерв'юер намагається отримати інформацію, йому необов'язково ставити за мету створення твору певного жанру [105, с. 4-38].

Головна мета проведення такого виду спілкування полягає в отриманні відомостей або, радше, чогось, що не було до цього відомим. Таким чином, під час інтерв'ю кожен з учасників виконує зазвичай різні ролі. В цьому полягає помітна різниця між бесідою та інтерв'ю [106]. Під час інтерв'ю, обмін думками найчастіше неприпустимий. Хоча іноді О. В. Ярмак припускає обмін думками, який використовується як спосіб викликати довіру в опитуваної людини [105, с. 4-38].

Інтерв'ю може бути призначеним для друку або ж в електронному вигляді в газетах, журналах, для звучання по радіо та на телебаченні. Воно складається з відповідей певної людини на запитання репортера чи кореспондента. Відповідно, і читача чи слухача, і кореспондента можуть зацікавити креативні питання і не менш цікаві або навіть інтригуючі відповіді.

Інтерв'ю притаманні, за визначенням М. І. Пентилюк, усі ознаки публіцистичного стилю, серед яких авторка [70, с. 30-32] наголошує на:

1. Поєднанні логічності доказів.
2. Використанні художніх засобів.
3. Точності висловлення наукових положень з емоційно-експресивним забарвленням.
4. Образності.

Крім того, в інтерв'ю використовуються мовні засоби, властиві публіцистичному стилю, на кшталт: гасла, точні найменування та багатозначна, суспільна та образна лексика.

Для інтерв'ю як методу одержання первинної соціологічної інформації притаманні такі основні особливості [67, с. 3-5]:

1. Отримання глибинної інформації.
2. Спостереження за психологічними реакціями респондентів.
3. Отримання особистого контакту соціолога і респондента.

Основною перевагою інтерв'ю є те, що у разі непорозуміння можна перепитати чи поставити додаткове питання, присутня можливість спостерігати за поведінкою опитуваного й відповідно за його реакцією, коригувати спрямованість питань. Таким чином, хороший інтерв'юер отримає потрібну інформацію, врахувавши всі зазначені вище аспекти.

Попри переваги, слід зауважити і про труднощі, з якими можуть зіткнутися інтерв'юери. Для успішного проведення інтерв'ю, необхідно витратити багато часу на трудомістку підготовку, тобто формулювання мети інтерв'ю, плану його проведення інтерв'ю та підготовку питань. Крім того, можуть виникнути труднощі налагодження психологічного контакту з людьми, позаяк не кожна особистість, як відомо, відкрита у спілкуванні. Важливо також забезпечити анонімність відповідей людини, якщо цього потребує ситуація.

Отже, інтерв'ю слід уважати різновидом тексту, оскільки йому приманні всі ознаки тексту: зв'язність, цілісність, логічність, інформативність і завершеність. Це і зумовило його подальше дослідження.

Розглядаючи переваги інтерв'ю, доцільно згадати про те, що, будучи засобом збору інформації, є можливість отримати максимальну кількість

інформації, при цьому необхідно пам'ятати про труднощі, з якими має впоратися журналіст.

Серед труднощів є установлення контакту чи трудомісткого процесу підготовки до інтерв'ю, позаяк спонтанне інтерв'ю не забезпечує високий рівень отримання інформації.

Отже, інтерв'ю вважається особливим видом комунікації, позаяк інтерв'юер займає пасивну позицію, що відрізняє інтерв'ю від бесіди, де відбувається обмін думками. Залежно від ступеня офіційності та структурованості, інтерв'ю доцільно розглядати від вільного до чітко регламентованого. У зв'язку із тим, що світ еволюціонує, різновиди інтерв'ю з'являються або змінюються, а іноді можуть навіть стати неактуальними.

1.3 Сутність поняття інтерв'ю, його визначення, ознаки та функції

Беззаперечно, інтерв'ю можна вважати одним із найуживаніших інформаційних жанрів, крім того, не потрібно забувати про те, що це також один із методів збирання інформації у сферах психології, журналістики та соціології. Журналіст проводить опитування і збирає потрібну йому інформацію. Збір інформації може відбуватися за допомогою різних способів, наприклад, опитування у телефонному, онлайн чи наживо режимах. Фіксуватися відповіді можуть різними способами, відповідно до потреб і стандартів опитування інтерв'ю.

Деякі мовознавці виділяють інтерв'ю як жанр публіцистики, інші — як різновид бесіди. Всупереч тому, що в перекладі з англійської мови інтерв'ю — це зустріч та бесіда, у наш час воно набуло набагато ширшого спектра використання. Насамперед, це пов'язано, з журналістикою, яка, без сумніву, займає важливі ланки у суспільстві. Недаремно, деякі вчені зазначають, що ЗМІ — це четверта гілка влади у суспільстві. З таким твердженням складно не погодитися, позаяк населення дізнається новини та цікаву йому інформацію завдяки мас-медіа.

Таблиця 1. 3

Аналіз дефініцій поняття «інтерв'ю»									
№	Джерело	Визначення	Компоненти визначення						
			Опитування	Наявність інтерв'юера респондента	Збір інформації	Жанр журналістики	Бесіда	Фіксація відповідей	Популяризація
1.	Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті	«Інтерв'ю (англ. <i>interview</i> — зустріч, бесіда) — інформаційний або аналітичний жанр, який передає розмову журналіста у вигляді запитань і відповідей із суспільно важливими, компетентними у визначених питаннях особами чи просто з цікавими особистостями» [82].	+	+	+	+	+		
2.	Тлумачний словник М. МкКатчена	«Інтерв'ю — запитання та відповіді, опитування, прес-конференція, розслідування, бесіда, конференція, обмін, зустріч, діалог, експертиза, слухання» [111].	+		+		+		+
3.	Словник української мови	«Інтерв'ю, невідм., сер. Призначена для опублікування в пресі, передачі по радіо, телебаченню розмова журналіста з політичним, громадським або яким-небудь іншим діячем і т. ін. ; Газетна стаття або передача по радіо, телебаченню, що містить виклад такої розмови» [84].		+	+		+	+	+
4.	В. Карпенко	«Це не простий запис розмови і не проста розповідь співбесідника. Інтерв'ю — жанр, у якому стикаються дві позиції: позиція інтерв'юера (журналіста) полягає в його запитаннях, позиція інтерв'юйованого (співрозмовника) — в його відповідях» [37].	+	+	+	+		+	
5.	Бартек Боровіч	«Інтерв'ю — це не просто опитування, а завжди розмова» [13].	+				+		
6.	Академічний тлумачний словник української мови	«1. Розмова журналіста з політичним, громадським або іншим діячем з актуальних питань, призначена для опублікування у пресі, передачі по радіо, телебаченню (жанр публіцистики). 2. Запитання за спеціально підготовленою програмою, які ставляться до представників певної соціальної групи» [28].	+	+	+	+	+	+	+

Продовження таблиці 1.3

№	Джерело	Визначення	Компоненти визначення						
			Опитування	Наявність інтерв'юера і респондента	Збір інформації	Жанр журналістики	Бесіда	Фіксація відповідей	Популяризація
7.	Словник іншомовних слів	«Інтерв'ю (англ. interview): 1. Бесіда, вибудована за певним планом через безпосередній контакт інтерв'юера з респондентом з обов'язковою фіксацією відповідей. В соціології використовується як один з основних методів збору первинної соціологічної інформації. 2. Жанр журналістики, що являє суспільно вагомую новину у вигляді відповідей особи на запитання журналіста» [83].	+	+	+	+	+	+	+
8.	Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів	«Соціологія послуговується інтерв'ю як одним із точних і об'єктивних методів збору соціологічної інформації, що ґрунтується на вербальній соціально-психологічній взаємодії між інтерв'юером і респондентом з метою одержання даних, які цікавлять дослідника» [86].		+	+				
9.	М. М.Лукина «Технологія інтерв'ю»	«У журналістиці інтерв'ю визначається як вербальне спілкування журналіста з однією чи кількома особами задля отримання інформації та задоволення інформаційних потреб суспільства» [55].		+	+		+		+
10.	I. V. Kovtunenکو – S. V. Vylkova – V. A. Borisenko – N. A. Minakova – V. I. Rogacheva	«Інтерв'ю як специфічний жанр журналістської діяльності відображає загальні прагматичні закономірності організації діалогу: співрозмовники не лише по черзі обмінюються комунікативними ролями доповідача та реципієнта, а й процесами вираження та сприйняття намірів повідомлення, пов'язані зі специфікою адресата та мовною свідомістю адресата» [110].		+		+	+		

Найважливішим завданням інтерв'юера, як стверджує І. Л. Михайлин, є вплив на громадську думку. Крім того, це зазвичай думка певної персоналії, яка є вагомим для аудиторії. Загалом, у більшості випадках, обговорюється загальна тема, яка у ході дискусії зосереджується на актуальних і цікавих аспектах. Немає жодного сенсу у простих та одноманітних інтерв'ю, тому що читач або слухач завжди буде вимагати новизни [63, с. 38].

Для наочності багатогранності значень поняття *інтерв'ю*, було створено зведену таблицю (Див. Табл. 1.3). Окремим завданням перед нами постало створити робочу дефініцію поняття *інтерв'ю*. Для цього у роботі було проаналізовано різнобічні визначення поняття *інтерв'ю* та обрано загальні компоненти тлумачень інтерв'ю, наведені в таблиці-матриці 1.3. Найчастотніші компоненти стали основою для нашої робочої дефініції.

Після аналізу власної порівняльної таблиці, можна виокремити найчастотніші компоненти, які зустрічалися під час вивчення створених мовознавцями дефініцій. Вони були обрані за основу для нашого власного визначення. Таким чином, інтерв'ю — бесіда, основним завданням якої є збір інформації під час опитування, при наявності кореспондента й респондента.

Серед низки комунікативних і лінгвістичних ознак, які впливають на мовне оформлення тексту інтерв'ю, провідними є стислість, чіткість висловлень, специфічна сфера розмови, обсяг висловлень, соціокультурний рівень мовця, рівень підготовленості мовлення та жанр інтерв'ю. Загалом, ученими виокремлюються такі функції жанру інтерв'ю [1, с. 4-5; 56, с. 5-7]:

1. *Інформаційна*: оскільки інтерв'ю вважається жанром журналістики, а журналістика базується на інформативності. Кожне інтерв'ю містить певну кількість інформації про людину, у якої було взято інтерв'ю.

2. *Пізнавальна*: читачам або слухачам завжди цікаво дізнаватися певні факти із життя відомих особистостей чи, наприклад, думку інших людей щодо певних проблем.

3. *Виховна*: інтерв'ю завжди повчає читачів або слухачів, позаяк вони

навчаються на чужих помилках чи моделюють чийсь поведінку у певних ситуаціях. При цьому відбуваються такі процеси, як: сприймання, аналізування та умовивід.

Інтерв'ю у ракурсі журналістики вважається, на думку Ю. Р. Казімової, самостійним жанром, який становить важливу для суспільства інформацію у вигляді запитань від журналіста та відповідей на питання інтерв'юваною особою. Необхідним кроком для створення якісного інтерв'ю є з'ясування та вивчення відмінностей між різними видами інтерв'ю, які відрізнятимуться місцем оприлюднення, наприклад, в Інтернеті, по телевізору чи у газеті [34, с. 59-62].

Для детальнішого дослідження інтерв'ю, безперечно, краще мати їх у письмовому вигляді, позаяк є зафіксованими питання та відповіді, які, у разі потреби, можна перечитати та осмислити не один раз. Звідси можна зробити висновок, що для наочності провідними видами інтерв'ю є ті, що публікуються у газетах, журналах чи на вебсторінках. До цього висновку слід додати, що перед журналістом постає завдання тонко відтворити усе почуте та усі емоції, які супроводжували інтерв'ю.

Розглядаючи формат інтерв'ю, зауважимо, що зазвичай порядок запитань, які ставляться, є довільним. Уся отримана інформація від опитуваної людини подається, очевидно, в укороченому вигляді. З усім тим, під час дослідження варто враховувати, що тексти інтерв'ю, які подаються у газетах, журналах, дуже часто можуть мати викривлену правду [34, с. 59-62].

Підсумовуючи усе вище викладене, можна зробити висновок, що інтерв'ю доцільно інтерпретувати як бесіду, основним завданням якої є збір інформації під час опитування, за участі кореспондента й респондента. При цьому відповіді під час інтерв'ю можуть фіксуватися та публікуватися, залежно від регламенту інтерв'ю. Основними функціями якого є: інформативність, пізнавальність та виховання.

1.4 Підходи до класифікації англомовних типів інтерв'ю

Автор мовлення кодує свої думки, наміри та, власне, інформацію, якою він хоче поділитися у формі обраної конкретної мови, а людина до якої

спрямоване звернення декодує повідомлення, використовуючи той самий мовний код. Саме таким чином і відбувається процес комунікації. В інтерв'ю здійснюється той самий процес, позаяк в інтерв'ю прослідковується таке саме спілкування, яке складається з питань, відповідей, обміну думками, інформацією та ін. [33].

У свою чергу, інтерв'ю можна класифікувати за багатьма критеріями, найважливішими серед яких виокремлюються такі [там само]:

1. Функції реалізації.
2. Цільове призначення.
3. Тип опитуваних суб'єктів.
4. Рівень формальності.
5. Техніка організації опитувань.

Розглядаючи класифікації інтерв'ю, автор виокремлює такі його основні види [там само]:

- Особисте інтерв'ю;
- Телефонне інтерв'ю;
- Глибинне інтерв'ю.

У наукових доробках зазначається, що найчастіше використовується особисте інтерв'ю. По-перше, досить цінним є правильне й коректне встановлення психологічних стосунків з опитуваною особою, при цьому враховується місце, час та інші обставини. Вони дозволяють одержати специфічну інформацію, якою ніхто б не ділився під час анкетування і навряд чи описував у письмовому форматі. По-друге, у ході особистого інтерв'ю можна використовувати різноманітні плакати, зразки продукції й картинки, якщо це, наприклад, інтерв'ю, пов'язане з певними продуктами. По-третє, особисте інтерв'ю надає можливість поставити додаткові питання. Такому виду інтерв'ю характерна фіксація відповідей, тому відповіді респондента у блокнот чи на диктофон.

У свою чергу, такий вид інтерв'ю можна поділити на підгрупи [95, с. 7-8]:

1. Не стандартизоване, яке ще називають вільним, тобто існує загальний план інтерв'ю, а далі тема та питання визначаються у процесі спілкування.

2. Стандартизоване, яке відзначається чітким слідуванням плану й питанням.

Доцільним буде звернути увагу на телефонне інтерв'ю, тобто бесіду, яка відбувається інтерв'юером з опитуваним по телефону. Такий вид інтерв'ю також має певну специфіку. У процесі опитування щодо продукції воно є достатньо зручним варіантом, оскільки інтерв'ю може відбуватися у будь-якому місці. Проте, сьогодні люди віддають перевагу електронній формі опитування, яка вбачається набагато зручнішою, у порівнянні з телефонним інтерв'ю. Темп життя у сучасному світі дуже швидкий, люди постійно кудись поспішають і на такі тривалі розмови в них не має ні часу, ні бажання. Цей вид інтерв'ю не типовий і при спілкуванні із зірками, позаяк без зорового контакту навряд чи вони встановлять контакт з інтерв'юером, а тому можна очікувати, що надалі телефонне інтерв'ю не буде популярним.

Оцінюючи третій різновид інтерв'ю, слід зазначити, що він належить до групи якісних методів і використовується тоді, коли люди не мають бажання чи можливості відповідати на занадто особисті питання, позаяк, припустимо, вони думають, що їхня правдива відповідь не збігатиметься з соціально-етичними нормами, які є прийнятими у суспільстві. У процесі такого спілкування інтерв'юер повинен, певною мірою, бути психологом для того, щоб чітко продумати розмову та варіанти її розвитку під час відповідей на деякі занадто особистісні питання. У респондента мають виникнути глибинні асоціації, які зазвичай є прихованими. Для досягнення кращого результату опитування, корисною порадою буде проконсультуватися зі спеціалістом. Не менш важливим завданням інтерв'юера є викликати довіру в опитуваної людини, тоді їй легше встановити контакт [33].

Інтерв'юер зазвичай займає пасивну роль після попереднього встановлення контакту. Його завданням є заохочування опитуваного до відповіді, шляхом демонстрації співчуття. Бесіду записують на диктофон і доповнюють стислим звітом інтерв'юера. Тривалість такого виду інтерв'ю триває зазвичай приблизно годину.

Зазначимо, що одним із варіантів глибинного інтерв'ю є наративне, яке являє собою вільну розповідь про життя оповідача практично без втручання з боку інтерв'юера. Інтерв'юер приймає роль психолога, який вислуховує, виражає вигуки розуміння та підтримує основну тему спілкування.

Без сумніву, інтерв'ю як об'єкт дослідження можна розглядати під різними кутами зору. При цьому існують певні аспекти, в колі яких варто розглядати інтерв'ю. Залежно від них, види інтерв'ю можуть бути класифікованими по-різному, де основними параметрами класифікації [85, с. 3, 4, 19, 20] є: ступінь стандартизації інтерв'ю, характер одержуваної інформації і ставлення опитаного до інтерв'ю.

Розглянемо перший аспект, а саме: стандартизація інтерв'ю. Мовознавці виокремлюють різні класифікації стандартизації інтерв'ю. Такий аспект інтерв'ю, за Д. Титаренко, може бути розглянутим за такими видами: суворо стандартизоване, напівстандартизоване і не стандартизоване, іншими словами, вільне та змішане [95, с.7-8].

Суворо стандартизоване інтерв'ю характеризується підготовленими заздалегідь питаннями, яких інтерв'юер дотримується, не переходячи на іншу тему. Існує й варіант відправлення питань респонденту заздалегідь, для підготовки до інтерв'ю. Такий вид інтерв'ю часто застосовується у бесіді із визначними людьми, які приходять на інтерв'ю. У такому випадку, вони коригують свої відповіді, відповідно до поставлених питань. Відповіді на питання суворо фіксуються. Суворо стандартизоване інтерв'ю, на відміну від інших, забезпечує швидкість і чіткість відповідей.

Характерною ознакою *напівстандартизованого* інтерв'ю є заздалегідь укладений список питань. Хоча, на відміну від суворо стандартизованого, інтерв'юер може змінювати питання й міняти їх місцями, діючи по ситуації. Разом з тим доцільно підкреслити, що ще однією перевагою такого інтерв'ю є можливість поставити додаткові запитання, пристосовуватися до індивідуальності опитуваного, тобто заглиблюватися в область специфічних його інтересів.

Не стандартизоване або вільне інтерв'ю не передбачає ні заздалегідь підготовленого чіткого списку питань, від якого не можна відхилитися, ані суворого дотримання запланованої теми. Тут слід очікувати, по-перше, що визначається попередньо приблизна тематика, хоча в кінці вона може кардинально змінитися, по-друге, зазвичай воно триває декілька годин. При цьому інтерв'ю стає менш формальним, а, отже, і легшим для сприйняття.

Іншим видом інтерв'ю є *змішаний*, який поєднує у собі відразу декілька вищезгаданих його різновидів. Тут можна припустити, що така ситуація можлива внаслідок непередбачуваної ситуації, а саме: відсутність факту, що підтверджує гіпотезу журналіста або, коли респондент висловить думку таким чином, що викличе інтерес поставити запитання, яке не відповідає темі інтерв'ю. У такому випадку суворо стандартизоване може перейти в напівстандартизоване, або навіть й у вільне інтерв'ю.

За характером одержуваної інформації інтерв'ю диференціюють на [33]:

1. Інтерв'ю для отримання суто фактичних відомостей.
2. Інтерв'ю, метою якого є з'ясування фактів і думок співрозмовника про іншу людину або проблему.
3. Інтерв'ю для отримання уявлення про особистість опитуваного.

За видом інтерв'ю, стосовно ставлення опитуваного до розмови, розрізняють такі види співрозмовників [32, с. 1-2]: охочі до спілкування індивіди, байдужі до спілкування індивіди та опірні індивіди.

Урахування всіх вищеперерахованих чинників проведення інтерв'ю, допоможуть заздалегідь передбачити реакцію співрозмовника. Узагальнена класифікація аспектів розгляду інтерв'ю представлена у Таблиці 1. 4.

Таблиця 1. 4

Помилково було б уважати, що існує єдина класифікація інтерв'ю, оскільки воно може розглядатися багатьма мовознавцями під різними кутами зору. Досить цікавою для розгляду є класифікація С. В. Штирьової, яка класифікує інтерв'ю залежно від домінування або рівноправності однієї зі стратегій — інформування та вираження думки — авторка зазначає такі типи інтерв'ю [100, с. 105-133]:

1. *Інформаційне* інтерв'ю, у якому переважає стратегія інформування.
2. *Аналітичне*, де домінується стратегія вираження власної думки.
3. *Інформаційно-аналітичне*, у якому обидві стратегії приблизно врівноважені.

У свою чергу, мовознавець О. О. Тертичний класифікує інтерв'ю зі своєї точки зору. Він виокремлює [94]:

- питання-відповідь;
- аналітичне;
- бліц-опитування;
- інформаційне інтерв'ю;
- бесіда.

Підсумувавши все вище викладене, можемо констатувати, що інтерв'ю є різновидом спілкування, яке передбачає відповіді на поставлені інтерв'юером запитання. Через розмаїття аспектів розгляду інтерв'ю, їхньої загальної класифікації не побудовано. У роботі було розглянуто найосновніші та найобґрунтованіші класифікації. Аналіз кожної вищезгаданої класифікації підтвердив значущість досліджень кожного науковця, результати і висновки яких є безперечно значним внеском у доробок знань про інтерв'ю.

1.5 Композиційна структура англомовних інтерв'ю

Інтерв'ю слід уважати успішним тільки за умови його ретельної підготовки, тобто попередньо продуманого змісту розмови, мети і теми розмови. У зв'язку з цим формуються стилістичні ознаки та структурно-тематичні різновиди текстів інтерв'ю.

Тож відповідно до вище наведеного, текст інтерв'ю доцільно вважати результатом втілення автором попередньо продуманої його текстової структури [99, с. 142-144].

Розглянувши критерії для успішного проведення інтерв'ю, перейдемо до видів англомовних інтерв'ю у плані їхньої композиційної структури.

Так, В. В. Сиченков розглядає інтерв'ю, виокремлюючи, окрім найвідоміших: інтерв'ю-монолог та інтерв'ю-діалог, а також інтерв'ю-повідомлення, інтерв'ю-замальовку, тобто портрет та інтерв'ю-анкету [92, с. 112].

Поділяючи думку В. В. Сиченкова, розглянемо детальніше кожний із вище згаданих видів інтерв'ю. Розпочнемо з інтерв'ю-монологу, де передбачаються лише відповіді на питання інтерв'юера. Форма такого інтерв'ю презентується суцільною розгорнутою розповіддю реципієнта. Основним завданням інтерв'юера є передача розмови, при цьому зберігаються особливості мовлення опитуваної людини. Без сумніву, сюди слід віднести короткі й оперативні заяви і повідомлення представників установ та офіційних органів. Прикладом інтерв'ю-монологу може слугувати така частина тексту інтерв'ю:

PRESIDENT OBAMA: As the Prime Minister indicated, we focused on the situation in Ukraine -- something I've been talking about over the last three days — and we continue to see international unity in the face of a violation of international law and Ukraine's territorial integrity. The IMF's announcement today that it reached a preliminary agreement with Ukraine on a loan program is a major step forward. This significant package of support is going to help Ukraine stabilize its economy and meet the needs of the Ukrainian people over the long term because it provides the prospect for true growth. It will require some structural reforms, but it also means that Ukraine can go on a path that countries like Poland have been able to embark on and seen incredible growth over the last several years (Інтерв'ю із президентом Барак Обамою та прем'єр-міністром Маттео Ренци).

У наведеному прикладі-інтерв'ю бере участь президент Сполучених Штатів Америки Барак Обама, який відразу дає повну відповідь на питання, при цьому зникає потреба ставити додаткові питання, позаяк простежується розгорнута, ґрунтовна і логічна відповідь.

Не менш значущим є інтерв'ю-діалог, у якому виклад розмови здійснюється у формі запитань і відповідей. При цьому прослідковується лінійність і зв'язність інтерв'ю. Основним завданням і метою інтерв'ю є розкриття певної теми чи проблеми. Тож питання є чітко сформульованими, а відповіді є розгорнутими та ґрунтовними. Наприклад:

QUESTION: I'm wondering, first, if you have any reaction to the Malaysian prime minister's announcement that they have gotten a deal with the rebels to turn over the black boxes and to — and the train has apparently — with the bodies has apparently left.

MS. HARF: Well, if true — obviously, we think that there should be a full investigation, full access to the site. We can't confirm independently these reports, but if true would be a step in the right direction. I would say this in no way legitimizes this person who has claimed leadership over this area, but we need access and his people control the area, so obviously this would be a step in the right direction. But we can't at this point independently confirm either of the things you asked about.

QUESTION: Okay. And then you are perhaps familiar with the briefing that the Russian defense ministry gave this morning in which they laid out satellite images or radar tracking images talking about a Ukrainian fighter plane that was apparently near this — the Malaysian airlines plane. They also asked questions, a series of questions to you — meaning the U.S. Government — to produce the documentation, the evidence that Secretary Kerry, Ambassador Power talked about but didn't offer any forensic evidence, or at least intel evidence. How do you respond to that?

MS. HARF: Well, a couple points. You saw the Secretary yesterday speak very clearly about our assessment that this was an SA-11 fired from Russian-backed, separatist-controlled territory; that we know — we saw in social media afterwards, we saw videos, we saw photos of the pro-Russian separatists bragging about shooting down an aircraft that then they then — they then — they then — excuse me — took down once it became clear that it may have been a passenger airline... [116].

Отже, наведений вище приклад кваліфікується як *інтерв'ю-діалог*, у якому встановлено довірливий контакт, оскільки взаємодія між інтерв'юером і опитуваним цілком очевидна. Цей приклад дає змогу побачити, що інтерв'юер займає не пасивну, а радше активну роль під час комунікації. Створюється ефект бесіди, в якій присутні запитання і відповіді.

Наступним видом інтерв'ю є *інтерв'ю-замальовка*, тобто це такий вид інтерв'ю, де активнішу роль має журналіст, який і ставить питання, і висловлює свою думку стосовно певного питання. Такий вид інтерв'ю використовується у випадку, коли у журналістів є особистий авторитет у суспільстві. Нижче наведено приклад інтерв'ю-замальовки:

Question: Let me confess that I'll probably have more than one question myself. I'll be quick. President Obama, you said you're concerned with regard to defense cuts in NATO countries, but you said that freedom doesn't come without a cost. But Europe is coming out of a very hard crisis, difficult crisis, and we know that we need austerity in many sectors, including defense. And, in fact, there's a debate ongoing right now in Italy on a possible reduction in the commissioning of F-35. So how can we reconcile the need to have fiscal discipline and to keep

military spending under control? Now, you spoke about the structural reforms. Do you think that's the best way to reinvigorate the country?

Now, to the Prime Minister - did you talk about the Italian Marine riflemen during your talks? (Інтерв'ю із президентом Барак Обамою та прем'єр-міністром Маттео Ренци).

Наведений вище приклад демонструє, що інтерв'юер займає достатньо активну роль в інтерв'ю, при цьому він висловлює своє розуміння проблеми, оперує фактами та професійно переходить до основних питань.

Доцільно також згадати про *інтерв'ю-анкету*, коли опитуваний відповідає на конкретні запитання в анкеті, зазвичай такий вид вже має варіанти відповідей з яких необхідну відповідь потрібну обирати. Для прикладу було обрано питання про браузер:

Which browser do you prefer?

- o Mozilla Firefox*
- o Google Chrome*
- o Explorer*
- o Opera*
- o Others.*

Отже, у цьому прикладі прослідковується легка форма опитування, яка складається із варіантів відповідей, а опитуваному потрібно лише обрати правильний на його думку варіант.

Крім того, варто згадати інтерв'ю, коли воно відбувається із самим собою. Відображається воно в уявній співбесіді із собою, при цьому також прослідковується форма питання-відповідь. Необхідно наголосити, що такі інтерв'ю, очевидно, не публікуються, що і створює проблеми їхнього аналізу.

Під іншим кутом зору вирізняє бесіду як субжанр О. О. Тертичний, а не вид інтерв'ю [94]. Він зазначає, що бесіду слід уважати окремим мовним жанровим утворенням, незважаючи на те, що бесіда досить подібна до інтерв'ю, щоправда, інтенції учасників комунікації та прагматична орієнтація є іншими. У жанрі інтерв'ю формою руху думки є запитання, без реакції на які, воно не відбудеться.

У свою чергу, бесіда базується на використанні полілогічної форми спілкування. Тут необхідно підкреслити, що відбувається зміна функціонального навантаження у комунікативному статусі співбесідників. Двоскладність текстової структури бесіди пояснюється тим, що одна її частина належить одному учаснику спілкування, інша — іншому. Порівнюючи бесіду з інтерв'ю, зазначимо, що бесіда зосереджена на обміні думками, а не на принципі опитування. Слід наголосити на рівноправності учасників спілкування. У той час, як в інтерв'ю кореспондент зазвичай займає пасивну роль під час опитування.

Незважаючи на все вище викладене, необхідно описати також і композиційні структури складників англомовного тексту інтерв'ю [3, с. 14]: основний заголовок, другорядний заголовок, цитата як один із другорядних заголовків, вступна частина, основна частина, логічне завершення та ілюстрація. У кожного з цих складників є графічне виділення, яке характеризується їхнім функціональним призначенням. Разом із тим, деякі складники інтерв'ю можуть бути факультативними. Це означає, що елементи композиційної структури інтерв'ю можна віднести до першорядних, тобто обов'язкових, і другорядних. До останніх слід віднести другорядний заголовок, цитату як один із другорядних заголовків та ілюстрації [3, с. 14].

Ураховуючи викладені вище складові англомовних інтерв'ю, їх поділяють на дві знакові системи, тобто вербальну й невербальну [2, с. 71-78]. Отже, до першої знакової системи слід віднести заголовки, другорядні заголовки, вступну та основну частини. Друга система представлена ілюстраціями, тобто фотографіями, портретами, а також варіюванням типу шрифту і кольору. Саме поєднання двох знакових систем дозволяє Є. Є. Анісімовій вважати тексти інтерв'ю креолізованими текстами, тобто текстами, у яких залучені засоби різних знакових систем: вербальної та невербальної [там само]. Прикладом зазвичай слугують інтерв'ю, представлені в журналах, оскільки там зображуються фотографії опитуваних, а також варіюються шрифт і колір тексту, що привертає увагу читачів.

Таким чином, аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновок про те, що тексти інтерв'ю можуть відрізнятися за своєю тематикою, обсягом, композиційною структурою, якістю і тональністю поданої в них інформації. У зв'язку з цим, зазначимо, що це урізноманітнює структурну будову текстів інтерв'ю, часом породжуючи виникнення так званих креолізованих інтерв'ю за умови поєднання в них вербальної і невербальної знакових систем.

1.6 Визначення поняття *політичне інтерв'ю*

Сучасна політична лінгвістика орієнтується на дослідження політичного мовлення, яке визначає пріоритетність дослідження мовленнєвої взаємодії в політичній сфері. Політичні мовленнєві жанри стрімко розвиваються, відповідно до вимов сучасного світу, звідси розгалуження визначень та класифікацій. Для нашого дослідження було обрано саме політичні тексти інтерв'ю [43].

Цілком очевидно, що одного визначення поняття політичний текст інтерв'ю не існує, оскільки, по-перше, науковці частіше використовують дискурс для дослідження політичного інтерв'ю, а, по-друге, політичні тексти інтерв'ю містять у собі надзвичайно багато компонентів, які лінгвісти розглядають, ураховуючи свій погляд на цю проблему. Наша магістерська дисертація зосереджена саме на текстах інтерв'ю, попри це, деякі вчені вважають поняття тексту і дискурсу суміжними.

Доцільним буде згадати класифікацію політичних мовленнєвих жанрів та з'ясувати до якої групи належить саме політичне інтерв'ю.

Так, Н. В. Кондратенко пропонує поділяти політичні мовленнєві жанри на такі групи [там само]:

1. *Презентаційно-іміджеві*, представлені слоганом, програмою та біографією.

2. *Інформативні*, які подібні до журналістських і до яких належать повідомлення, заява та інтерв'ю. Повідомлення інформує про певну подію, відзначається об'єктивністю фіксації фактів, тому зазвичай таке інтерв'ю

позбавлене аргументативності. До такої групи належать політичні повідомлення, заява та інтерв'ю, які можуть бути друкованими або електронними.

3. *Ритуальні*, серед яких виступи або звернення до громадськості.

4. *Агітаційні*, які застосовуються під час виборчих кампаній. Основною їхньою ознакою є спонукання населення до голосування. Очевидно, що іншими ознаками такої групи мовленнєвих жанрів є: інформативність, ритуальність, аргументативність. До агітаційної групи належать: слоган-заклик, політичні виступи та листівки

5. *Агонально-аргументативні* представлені у взаємодії політичних осіб, зокрема під час комунікації у ток-шоу і телепрограмах. У такій групі, політики зазвичай висловлюють свою думку, стосовно певної проблеми.

Звідси констатуємо, що політичні тексти інтерв'ю належать до другої групи — інформативної групи мовленнєвих жанрів, яка зазвичай використовується для публікації у ЗМІ.

Для визначення поняття політичного тексту, належним чином буде згадати, що існує чотири площини для розгляду такого виду тексту [25]:

1. *Інформаційна площина або змістово-тематична*. Розглядаються теми, представлені у тексті.

2. *Оцінювальна площина*. Оцінюються явища, процеси та суб'єкти соціально-політичної реальності, тобто позиція автора тексту (позитивна чи негативна).

3. *Емоційна площина*, тобто «пристрасність» автора тексту. Виявляється у наявності емоційної забарвленості слів і словосполучень. Завданням є викликати емоційне збудження читача тексту — респондента.

4. *Спонукальна площина*. Наявність виразів чи слів, які мають заклики до конкретних дій, наприклад, пропаганда.

При цьому можна констатувати наявність усіх площин у політичних текстах інтерв'ю. На підтвердження наявності вище згаданих площин, було розглянуто кожен площину окремо. Першою площиною для розгляду була *інформаційна*. Політичні тексти інтерв'ю не створюються просто так, вони завжди мають певну

інтенцію, яка пронизана у кожному реченні цього тексту. Тому змістова тематика є обов'язковою складовою такого виду текстів. Беручи до уваги другу площину — *оцінну*, тексти варто поділити на види із позитивною позицією автора, і, відповідно, негативною. Позиція автора тексту визначається й інтенцією тексту. Третьою площиною є *емоційна*. Таким чином, лише, за умови, виявлення певних емоцій (позитивних чи негативних), політичний текст інтерв'ю буде цікавим для аудиторії. А, як відомо, політичні тексти інтерв'ю створюються для великої кількості людей. Останньою розглянутою площиною була *спонукальна*. Зазвичай політичні тексти інтерв'ю орієнтовані на заклик до певних дій, наприклад, під час виборів, тому четверта площина, беззаперечно, вважається важливою й частотною для створення такого виду тексту.

Тексти політичних інтерв'ю є основою для соціально-політичної реальності. Крім того, вони використовуються для легітимізації, завдяки опублікуванню в соціально-політичних процесах. Доречним буде зауважити, що політичні тексти існують для створення комунікативного простору між політичною особою та аудиторією. Такого виду простір потрібний для коригування електоральної поведінки населення [25].

Розмова політичних осіб з населенням країни відбувається у різних форматах, тобто може бути офіційною або неофіційною та, незалежно від формату, найголовнішою метою перед політиком є переконливість. При цьому не має значення чи це приватна бесіда, чи інтерв'ю чи публічний виступ, конференція. Оскільки для того, щоб і надалі займати позицію лідера, їм необхідно викликати довіру в населення, а також показати професіоналізм у сфері політики. Переконання є основним вмінням політичної особи [108, с. 17].

Вище викладене підтверджує, що однією із ознак тексту політичного інтерв'ю є прагматичність, покладена в основу нашої власної дефініції поняття й ознак політичного тексту інтерв'ю. У більшості випадків, прагматичність реалізується завдяки стратегіям і тактикам, які добираються, залежно від ситуації та мети інтерв'ю.

Аналіз наукової літератури підтверджує, що у політичному інтерв'ю беруть участь три сторони (див, напр.,[73]):

1. Інтерв'юер, тобто журналіст. Таку позицію займає людина, яка проводить інтерв'ю та опитує респондента.
2. Респондент, тобто політик. Політична особа відповідає на питання і ділиться особистою інформацією.
3. Реципієнт, тобто аудиторія. Слухачі або читачі, яким повідомляється нова інформація.

Окремо варто нагадати про одну характеристику політичних інтерв'ю — антропоцентричність. Це пов'язано із тим, що центр такого жанру є людина, оскільки всі тексти політичних інтерв'ю орієнтовані на реципієнта.

Вище викладене свідчить про те, що дослідження текстів політичних інтерв'ю представляється поєднанням лінгвістичного та контекстуального напрямків дослідження. Отже, доцільним буде використовувати таку дефініцію політичного інтерв'ю у подальшому дослідженні — інформативно-мовленнєвий публіцистичний різновид жанру, який використовується під час опитування політичної особи. Крім того, ознаками політичного тексту інтерв'ю є: інформативність, емоційність, оцінність, прагматичність, спонукальність, антропоцентричність та наявність трьох сторін: інтерв'юер, респондент і реципієнт. Зазвичай політичний текст інтерв'ю містить у собі інтенцію, мету, а також стратегії і тактики.

1.7 Методика аналізу текстів англomовних політичних інтерв'ю

Комплексне дослідження обраної нами теми визначає необхідність застосування релевантного для неї методологічного апарату, який би цілковито покривав потреби всіх аспектів цього дослідження. Відповідно така полідисциплінарна наука як лінгвістика вимагає використання широкого діапазону завдань, які охоплюють як загальнонаукові, так і спеціальні лінгвістичні методи аналізу.

Текст політичного інтерв'ю вирізняється надзвичайною прагматикою, спрямованою на маси людей. При цьому вони характеризуються принциповою роллю комунікативних особливостей інтерв'ю загалом та окремо досліджуваними нами текстами. З іншого боку, публіцистичні тексти відзначаються частотним використанням синонімів та образних засобів вираження. При цьому, Н. Д. Арутюнова, зауважує, що прагматичне значення мовленнєвого акта залежить не лише від мовленнєвої ситуації, а й від реципієнта [6].

Таким чином, дослідження таких текстів передбачає, в обов'язковому порядку, врахування суб'єктивних аспектів, що стосуються як інтерв'юера і респондента, так і реципієнта.

Аналіз текстів політичних інтерв'ю здійснювався у роботі шляхом використання загальних, так і спеціальних лінгвістичних методів дослідження. У процесі дослідження враховувався спектр позамовних чинників, які є невід'ємними складовими текстів інтерв'ю. Такі застосовані принципи методології у нашій роботі, зумовлені насамперед нехудожнім публіцистичним текстом [39].

Добір матеріалу здійснювався, з урахуванням стилю, жанру, мови. Пріоритетними були ті англійські тексти інтерв'ю, які раніше не досліджувалися.

Учені виокремлюють загальні підходи для всіх наук: індукція й дедукція. Таким чином, індукцією вважається логічний умовивід від окремого до загального, а дедукція зазначає логічний умовивід від загального до окремого. Звідси, у нашому дослідженні використовується підхід дедукції.

Для досягнення поставленої мети і вирішення конкретних завдань дослідження застосовано такі загальнонаукові методи:

1. Описовий, який використовувався для опису загальних положень, дефініцій і понять.
2. Порівняльний, який характеризується порівнянням різних підходів і думок учених для подальшого аналізу і вибору основних положень, які будуть вдалим для нашого дослідження. Крім того, порівняння абсолютно різних мов дало краще розуміння особливостей політичних англійських інтерв'ю.

3. Зіставний метод, використовуваний для зіставлення двох різних за структурою мов, специфіка яких виявлялася у їх реаліях та особливостях мов, для перекладу яких перекладачі зазвичай використовують відповідні перекладацькі трансформації.

4. Структурний, який полягав у структуризації і логічності викладу результатів аналізованого матеріалу. Зауважимо тут, що структурний метод виявляється у дистрибутивному аналізі, який і був використаним у нашій науковій роботі [48]. Таким чином, англомовні політичні тексти інтерв'ю розглядаються для визначення їхніх ознак, властивостей із урахуванням їхнього оточення, тобто дистрибуції.

Крім того, у нашій науковій роботі використовувався метод семантичного і комунікативно-прагматичного аналізу для встановлення особливостей англомовних інтерв'ю та їхнього прагматичного спрямування.

Основу дослідження складав кількісний аналіз, яким ми послуговувалися для виявлення частоти застосування тактик і стратегій у політичних англомовних інтерв'ю та використання перекладацьких трансформацій під час їхнього перекладу. Ще одним із засадничих лінгвістичних методів, який був застосований у роботі, є дефінітивний метод, який потрібний для визначення основних значень понять, що мають розбіжності у тлумаченні. Використання перекладознавчого зіставного аналізу було необхідне для порівняння текстів оригіналу та текстів перекладу. Було зазначено, що політичним текстам інтерв'ю притаманні неологізми, скорочення й варіативні реалії. Для відтворення цих одиниць у процесі перекладу залучаються еквівалентні та контекстуальні заміни на стилістично нейтральні, повні або часткові відповідники у мові перекладу.

Більше того, для детального вивчення текстів англомовних політичних текстів інтерв'ю, було застосовано комунікативний аналіз, який базувався на таких важливих поняттях, як комунікативний паспорт індивіда, мовленнєвий паспорт людини та позалінгвістичні поняття контексту і ситуації спілкування, розглянуті Ф. С. Бацевичем [10, с. 271-303]. Саме згадані вище поняття

допомагають, якнайкраще зрозуміти не лише ролі учасників політичного інтерв'ю, а і їхні інтенції.

Усе вище згадане використовується для огляду стану вивченості англомовних інтерв'ю, а також для виявлення їхніх функціональних, стилістичних і прагматичних ознак та під час розгляду способів перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю. Отже, релевантним до завдань нашого дослідження ми вбачаємо звернення до різних методів та аналізів, які допомагають детальніше дослідити обраний нами об'єкт лінгвістичного дослідження, тоюто актуалізацію текстів англомовних політичних інтерв'ю.

Висновки до розділу 1

1. Дані аналізу лінгвістичної літератури дозволяють стверджувати, що текст є результатом комунікативного процесу, який реалізується в усній та письмовій формах. Текст у роботі трактується як функціонально завершене мовне ціле, основне завдання якого визначається певною метою мовленнєвої діяльності індивіда; іншими словами, текст розглядається як цілісне комунікативне утворення, якому притаманні такі ознаки: структурно-семантична, композиційно-стилістична та функціональна цілісність. Аналіз параметрів для класифікації текстів дозволив виокремити шість найголовніших з них: форма мовленнєвої презентації, форма мовлення, походження тексту, тип трансформації вихідного тексту, його прагматична функція, стиль і жанр.

2. Важливою є й теза про те, що текстові властивий певний набір категоріальних ознак: інформативність, завершеність, лінійність, цілісність і зв'язність. Оскільки текст інтерв'ю має всі вище перераховані категоріальні ознаки, його було обрано у якості різновиду тексту для подальшого детального дослідження.

3. Інтерв'ю розглядається як особливий вид комунікації, основними завданнями якої є отримання якомога більше інформації та здійснення комунікативно-прагматичного впливу на співбесідника.

4. У роботі з'ясовано, що інтерв'ю є засобом добору інформації, який

потребує осмислення, передбачення реакції опитуваного на питання та встановлення довірливого контакту. Ці чинники є обов'язковим атрибутом для створення якісного результату інтерв'ю.

5. Як показав аналіз лінгвістичної літератури, мовознавці класифікують інтерв'ю під різними кутами зору. Очевидно, що деякі класифікації є застарілими, позаяк деякі види інтерв'ю, як, наприклад, телефонне інтерв'ю, вже майже не використовуються та замінюються сучаснішими його видами такими, як, наприклад, Інтернет-інтерв'ю.

6. Підтверджено, що текст інтерв'ю є семантичною капсулою, яка є своєрідним ядром, за допомогою якого передається зміст текстів інтерв'ю, та периферією, що слугує засобом додавання різнопланової інформації у його тексти.

7. Встановлено, що тексти інтерв'ю можуть значно відрізнитися не лише за своєю тематикою, а й за обсягом, композиційністю, кількістю інформації.

8. Політичне інтерв'ю тлумачиться у роботі як інформативно-мовленнєвий публіцистичний різновид текстів публіцистичного жанру, використовуваний під час опитування політичної особи. Ознаками тексту політичного інтерв'ю є: інформативність, емоційність, оцінність, прагматичність, спонукальність, антропоцентричність. Текстам політичного інтерв'ю характерна обов'язкова наявність трьох складових: інтерв'юер, респондент і реципієнт.

РОЗДІЛ 2 КОМУНІКАТИВНО-СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРВ'Ю

Комунікація має різні види вияву, інтенції, семантику і прагматику. Інтерв'ю є, беззаперечно, одним із найкращих поєднань усіх факторів комунікації. Воно, у свою чергу, може бути різноплановим, що й зумовлює інтерес до дослідження текстів інтерв'ю.

Політичні тексти інтерв'ю є цікавими своєю прагматикою, позаяк використовувані політичними діячами стратегії й тактики спрямовуються на великі маси людей. Як відомо, впливати на думку великої кількості людей складніше, оскільки кожна особа є індивідом, який має власну точку зору і світогляд. Крім того, політичні особи, у багатьох випадках, використовують маніпуляції, використовуючи для цього різні стратегії й тактики. Аналізом шляхів маніпуляції масами людей займається політична комунікативістика.

Комунікативний аналіз допомагає краще зрозуміти особливості політичної комунікації, при цьому враховується аналіз ситуацій міжособистісного спілкування і комунікативної поведінки особистості.

2.1 Комунікативно-прагматичні, лінгвостилістичні та інтертекстуальні особливості текстів політичних англомовних інтерв'ю

Інтерв'ю визначається ситуативною зумовленістю і прямою безпосередньою формою комунікації. Під час діалогічного мовлення часто вживаними є еліптичні конструкції; особові займенники, іменники першої й другої особи однини й множини; усічені форми двох або трьох слів, які утворюють одну звукову форму; переважають прості у структурному плані речення; наявність невербальних засобів спілкування таких, як міміка і жести. Крім того, в інтерв'ю використовується такий структурний та функціонально-семантичний тип речення як репліка-відповідь [66, с. 130-144].

Семантичний простір текстів інтерв'ю зображується Е. Я. Мороховською за допомогою моделі «семантичної капсули» [там само с. 450]. Така модель дає

змогу, на її думку, відбити ефект нашарування різних змістових елементів текстів інтерв'ю. Ця модель складається з двох зон: ядра, за допомогою якого можна передати зміст текстів інтерв'ю та периферії, де додається різнопланова інформація у тексти інтерв'ю, на кшталт, проблеми, часу і місця.

Головною метою інтерв'ю є отримання інформації, використовуючи при цьому прагматичний вплив, який досягається, шляхом застосування різноманітних стратегій і тактик. Під стратегією розуміємо загальний план проведення комунікації, у той час як дії та методи, якими реалізуються задуми мовця називаються тактиками. Таким чином, прагматичний і комунікативний підходи є надзвичайно важливими під час дослідження особливостей та ознак інтерв'ю.

Окрім того, характерне сполучення прагматичних, синтаксичних і семантичних властивостей тексту інтерв'ю відноситься до тексту-прототипу. Оскільки параметри тексту-прототипу можуть змінюватися, залежно від певних обставин, Г. П. Апалат наголошує на ще одній ознаці — гібридизація текстів інтерв'ю [3, с. 10].

Розглядаючи тексти інтерв'ю, Є. Є. Анісімова акцентує увагу на тому, що у текстах інтерв'ю учасники мовлення досягають комунікативних цілей за допомогою вербальних і невербальних засобів [2, с.71-78]. Перші, у свою чергу, вважаються очевидними, інші — прихованими. При цьому застосовуються певні види комунікативних тактик, які належать до комунікативної стратегії мовця. Стратегії добираються відповідно до певних умов спілкування, інтенцій та особливостей учасників комунікації. Таким чином, увесь комплекс мовленнєвих дій, які використовуються для здійснення впливу та досягнення мети комунікації, доцільно називати стратегією [77, с.12].

На підтвердження вище викладеного, О. О. Селіванова стверджує, що залежно від комунікативної інтенції мовець обирає певні мовні одиниці, щоб передати інформацію, і буде з них висловлювання таким чином, щоб налагодити певні смислові зв'язки [79, с. 318]. Отже, текстові притаманний певний прагматичний потенціал, який забезпечує мовний вплив на реципієнта.

Схожу думку висловлює і Є. М. Литвинова [54, с. 27], яка вважає, що комунікативна інтенція виражається у структурі та змісті тексту. Підсумувавши такі погляди, слід зауважити, що цільова настанова, що реалізується за допомогою змістовних і формально-структурних властивостей, і є, власне, прагматичним потенціалом повідомлення.

Для кращого розуміння сутності теорії мовленнєвого впливу, слід використовувати концепцію Й. А. Стерніна [88, с. 66-67], в якій мовленнєвий вплив розглядається як ефективне спілкування у плані його цілеспрямованості та мотиваційної зумовленості. Не можна не погодитися з тим, що напрям комунікативної лінгвістики та наука про впливову ефективність є тотожними, оскільки будь-яка комунікація має певні мотиви, які виражаються і мовними, і немовними цілями й стратегіями. Таким чином, відповідно до концепції Й. А. Стерніна, ефективність спілкування залежить від досягнення мовцем власних цілей, а також збереження балансу відношень співрозмовників.

Попри все викладене, не всі стратегії і тактики можуть бути успішними, іноді вони призводять до конфліктних ситуацій або знуцань над співрозмовником. Тому важливо, на думку С. В. Штирьової [100, с. 48-52], розрізняти іллокутивну й кооперативну ефективність. Іллокутивна ефективність досягається шляхом використання стратегій і тактик без установавання балансу, а кооперативна ефективність сприяє комунікативній кооперації, можливо, і шляхом лише часткового досягнення мети адресантом.

Отже, суперечливою убачається і теза про поєднання досягнення мети мовцем і комунікативної рівноваги зі співрозмовником. Тим не менше, об'єктом теорії впливу є, на думку О. М. Баранова [8, с. 213], когнітивні, психологічні, соціальні, мовні й інші механізми, які уможливають вплив на свідомість індивіда, а також на процес прийняття рішень. Зауважимо тут, що комунікативний підхід до вивчення текстової структури завжди є провідним під час дослідження діалогічного мовлення, позаяк мовленнєва поведінка співрозмовників визначається, на його переконання, їхніми інституційними ролями, завданнями й метою.

Оскільки ознаками інституційного дискурсу є постійне чергування комунікативних підходів, закріплених за співрозмовниками, та використання стандартних питань, інтерв'ю також зараховують до інституційного дискурсу. Разом із тим, інтерв'ю може мати й риси не інституційного дискурсу, завдяки можливості обміну ролями між комунікантами, використання нестандартних запитань [8, с. 213].

Розглядаючи результат та ефективність кооперації співрозмовників під час інтерв'ю, необхідно зауважити, що вони безпосередньо залежать від урахування комунікативного статусу, соціально-культурних настанов, володіння однією мовою та близькості фонових знань комунікантів. На підтвердження цієї думки, слід зауважити, що Н. Д. Арутюнова вважає [5, с. 358], що ефективність комунікації можлива лише за умови максимального врахування адресантом фактору адресата. При цьому, враховується тактика мовленнєвого спілкування, яка добирається, відповідно до мети здійснення впливу на іншого учасника комунікації [80, с.163; 91, с. 96].

Як складник евристичної інтенційної програми планування дискурсу О. О.Селіванова визначає комунікативну стратегію, а також його проведення й ефективності інформаційного обміну та впливу [79, с. 607]. Як комплекс мовленнєвих дій, спрямованих безпосередньо на досягнення комунікативної мети розглядає й О. С. Іссерс [31, с. 54].

Не дивлячись на те, що мовознавці розглядають комунікативну стратегію під різними кутами зору, існує беззаперечний для всіх факт, що будь-яка комунікативна стратегія реалізується в комунікативних тактиках. Звідси, комунікативною тактикою вважаються підпорядковані комунікативній стратегії конкретні способи здійснення впливу [79, с. 609].

Як вже було висвітлено вище, комунікативно-прагматичний вплив відбувається під час будь-якого інтерв'ю, і це беззаперечно, позаяк головною метою кожного з них є отримання потрібної інформації. Попри це, досить цікавими є інтерв'ю з політичними особами, де найчастіше учасники інтерв'ю намагаються вплинути на маси людей, використовуючи сугестивний вплив.

Безперечно, їхні інтерв'ю готуються заздалегідь, позаяк кожне неправильно використане слово може спричинити радше недовіру та зневагу населення, аніж привернення уваги до особистості, як це буває у випадку з відомими зірками.

Комунікативний вплив, як зазначає А. В. Прокопенко [73, с. 8-10], досягається політичною особою, шляхом використання інтенсифікаторів, експресивних, емоційно насичених тропів і стилістичних фігур, палітра яких надзвичайно розмаїта. Серед них найбільш використовуваними авторка визначає:

1. Метонімія: *Great Britain decided to keep check on some people...* .
2. Метафора: *A good politician of the world.*
3. Епітет: *An extraordinarily talented ambassador.*
4. Повтор: *... and I won't prejunde whether or not they'll be successful. If they are successful...; What would be your red line? What would be the red line that needs to ...; ...bad for Europe, bad for the world.*
5. Риторичні питання: *Will this hold by way of a promise?; Are we looking at a broader set of sanctions?.*
6. Вставні слова чи фрази, які демонструють ставлення мовця до тематики: *I think, my hope; I suppose; but what I do know is ....*
7. Інверсія: *On providing lethal weapons to Ukraine, it's important to point out that we have been ... .*
8. Та інші.

Отже, слід зазначити, що невідокремленим атрибутом мовлення є комунікативно прагматичний вплив, який виявляється у стратегіях і тактиках, що добираються відповідно до ситуації. Залежно від виду інтерв'ю, комунікація відбувається з власними особливостями, але спільною метою є вплив кореспондента на реципієнта з метою отримання відповідної інформації. Матеріалом дослідження слугували інтерв'ю на політичні теми, позаяк під час таких інтерв'ю радше реципієнт впливає на кореспондента, аніж навпаки. Завданням політичної особистості є вплив на маси людей і тому кожне його слово ретельно добирається під час інтерв'ю. Таким чином, створюється надзвичайно сильний прагматичний потенціал його мовлення.

2.2 Комуникативний паспорт як різновид аналізу політичного англомовного тексту інтерв'ю

Мовознавці вважають комунікацію важливим чинником існування населення загалом, оскільки вона відіграє основну роль для передачі інформації, досвіду та є необхідною для порозуміння загалом. Поява нової інформації спричиняє потребу у спілкуванні. В цьому й полягає еволюція і розвиток суспільства.

Для правильної організації інформаційно-комуникативних потоків, варто з'ясувати природу процесів комунікації та її функції. Без з'ясування природи процесів комунікації, вивчення їх закономірностей, складників, побудови їх моделей тощо є неможливим. Саме усім вище згаданим займається комуникативістика [10, с. 15 - 18].

Теорія комуникативної лінгвістики займає все активнішу позицію у різних сферах життя суспільства. Це зумовлює зв'язок комуникативної лінгвістики з іншими науками. Дуже тісний зв'язок ця наука має із психоаналізом, нейролінгвістичного програмування, оскільки виникають все нові комуникативні проблеми, які потребують вирішення. Для кваліфікованого розв'язання такої проблеми працюють не лише психологи чи соціологи, велика роль також належить лінгвістам, які займаються організацією мови різних типів індивідів у комунікації [10, там само].

Звідси варто зробити висновок, що комуникативна лінгвістика розвивається під значним впливом прикладних галузей, позаяк сучасне суспільство не може обходитися без комунікації. Незалежно від форми спілкування (усної чи письмової), суспільство і надалі буде залежати від комунікації. Саме тому, комуникативна лінгвістика є надзвичайно важливою для вивчення, оскільки необхідно розуміти сутність механізмів спілкування, комунікації загалом і насамперед спілкування з використанням засобів живої природної мови.

Незайвим буде згадати про основні методи теорії комунікації, серед яких виокремлюються [21, с. 5]:

1. *Прагматичний аналіз*, у якому розглядають людські виміри спілкування, стратегії й тактики, враховуються закони й правила комунікації.
2. *Семіотичний аналіз*, основою якого є аналіз різновидів комунікації на основі знакової природи складників спілкування.
3. *Структурний аналіз* складається із таких методик, як: дистрибутивна, методика безпосередніх складників, методика компонентного аналізу і трансформаційна.
4. *Пропагандистський аналіз*, за допомогою якого зазвичай аналізують масову комунікацію.
5. *Трансакційний аналіз*, який уможлиблює вивчення особливостей використання мовних і позамовних засобів.
6. *Дискурс-аналіз*, в основі якого соціальний контекст і зв'язок мовного коду із соціальними, психологічними, культурними та іншими процесами.
7. *Інтент-аналіз*, який дозволяє аналізувати наміри мовців.
8. *Контент-аналіз*, який являє собою сукупність методик і прийомів опису змісту і правил комунікації.

Лінгвісти приділяють також значну увагу функціям комунікації, оскільки, розуміючи функції спілкування, легше з'ясувати важливість комунікації загалом (Див. Табл. 2. 2).

У наведеній нижче таблиці (Таблиця 2. 2), представлено всі функції комунікації, разом із тим, убачається доцільним нижче проаналізувати кожен функцію окремо.

Першою, представленою функцією є *інформаційна*. Вона характеризується обміном інформації, яка зазвичай досягається шляхом розповіді або питань і відповідей.

Другою функцією є *конотативна*, завдяки якій створюється особлива сфера для спілкування. Тому, якщо потрібно досягти конструктивної комунікації, варто, щоб вона відбувалася у приємній, мирній та дружній атмосфері.

Не менше важливою функцією спілкування є *спонукальна*, яка потрібна для спонукання або заохочення партнера до конкретних дій або участі у розмові загалом.

Неможливо оминати й *координаційну* функцію, яка налагоджує та координує бесіду. Зацікавленість у розмові досягається, завдяки двом наступним функціям: *пізнавальній* й *емотивній*.

Високий рівень комунікації досягається шляхом налагодження стосунків, і, як результат, розуміння позицій мовців під час бесіди. У зв'язку із цим, частотною є *впливова* функція, позаяк, незамінними є стратегії й тактики впливу комунікантів один на одного.

Таблиця 2. 2

Найяскравіше функції простежуються у ЗМІ та політиці, оскільки їхні взаємовідношення є достатньо актуальними у сучасному світі. Тому, необхідно розглянути поняття політичної комунікації, яка, у свою чергу, утворює наукову дисципліну – політичну комунікативістику, яка допомагає дослідити межі впливу масової політичної комунікації та ЗМІ, у якості головного суб'єкта на політичну систему. Найголовнішим завданням політичної комунікативістики вважається аналіз маніпуляції масами людей [23, с. 12-16].

Політична комунікація розглядається Н. Вінером як процеси створення, відправлення, отримання і перероблення повідомлень, які характеризуються значним впливом на політику. При цьому, такий вплив може мати різний характер, тому важливо розрізняти такі впливи, як: *прямий* і *опосередкований*, *миттєвий* і *довготривалий*. Так, наприклад, прямий вплив використовується, у більшості випадків, у час заклику до голосування за певного кандидата чи партію на виборах; якщо потрібно створити образи дійсності й стереотипи, які впливають на свідомість і поведінку населення. На відміну від опосередкованого впливу, який виявляється тоді, коли необхідне створення образів дійсності й стереотипів, які здійснюють вплив на політичну свідомість і поведінку громадськості та політичних еліт [15]. До цього доцільно додати, що комунікативна взаємодія є не лише обміном та сприйманням ситуації. Тому зазвичай безпосереднє і пряме вираження інтенцій мовця є неможливим. Таким чином, мета спілкування може не відповідати комунікативній меті [93, с. 151].

Для кращого розуміння вияву й особливостей політичної комунікації, слід урахувати аналіз ситуацій міжособистісного спілкування і комунікативну поведінку індивіда [21]. Найкращим, на нашу думку, було проаналізувати текст ситуативного англомовного політичного інтерв'ю, описавши комунікативний паспорт учасників обраного нами інтерв'ю.

Поняття *комунікативний паспорт* уперше було введено мовознавцем Й. А. Стерніном у науковому посібнику «Основи мовного впливу». Його дослідження лягло в основу для аналізу комунікативного паспорта учасників тексту англомовного політичного інтерв'ю [87, с. 39]. Таким чином, Й. А. Стернін розглядає комунікативний паспорт людини як комплекс інформації, яку особа підсвідомо повідомляє про себе, застосовуючи різні засоби мовного або позамовного кодів з обов'язковим використанням правил і законів комунікації.

Аналізуючи комунікативний паспорт учасників політичного тексту інтерв'ю на основі дослідження Й. А. Стерніна, важливо розглянути комунікативну поведінку індивідів у процесах спілкування, що регулюється

комунікативними нормами й традиціями, яких вони як учасники спілкування мають дотримуватися. Водночас, для ґрунтовнішого аналізу, варто звертати увагу не лише на мовні, а й позамовні чинники, такі, як контекст або комунікативна ситуація.

Наукові доробки фахівців у галузі теорії мовної комунікації, психології, культури мовлення тощо свідчать, що за допомогою мовлення людини можна визначити чимало речей, наприклад, стать, вік, походження (місто, село, країна, регіон тощо), емоційний рівень мовлення, фізичний стан мовця, сферу його/її професійної діяльності, освіти, виховання та загальну культуру (див., напр. [10, с. 272; 87, с. 40]).

Для нашого дослідження були обрані тексти інтерв'ю із політичними особами, оскільки такий вид інтерв'ю є зазвичай на міжнародному рівні та заздалегідь детально продумується. Політики завжди дотримуються комунікативної грамотності, тому варто розглянути поняття комунікативної грамотності детальніше. Й. А. Стернін зазначає, що вона складається з умінь адекватно сприймати й реагувати на ситуацію, звідси безконфліктно вести бесіду, враховуючи норми та правила спілкування. У науковому доробку «Основи мовного впливу» виокремлюються два рівні комунікативної грамотності [87, с. 42 - 45].

Перший рівень комунікативної грамотності відповідає на питання «Як потрібно, як заведено спілкуватись?». Оскільки це офіційний і часто міжнародний рівень, то спілкування відбувається із дотриманням усіх норм етикету та культурних норм, прийнятих у певній мовній спільноті. Водночас, виникають ситуації, коли політики втрачають контроль над собою або забувають про деякі тонкощі такого рівня спілкування.

Другим рівнем комунікативної грамотності передбачається відповідь на запитання «Як краще, як ефективніше спілкуватись?». Політики неодмінно будуть використовувати усі види маніпуляцій задля досягнення поставленої мети. Задля цього вони зазвичай намагаються вплинути на маси людей, тому продумують кожне слово, щоб його не могли сприйняти неправильно.

Завданням нашої наукової роботи було провести комунікативний аналіз одного із текстів англомовних політичних інтерв'ю. Такий вибір був здійснений для детальнішого огляду комунікативної поведінки і ситуації спілкування, з урахуванням усіх лінгвістичних і позалінгвістичних факторів комунікації. Оскільки комунікативна поведінка може різнитися, залежно від ситуації, на нашу думку, досить цікаво прослідкувати основні типові особливості комунікативної поведінки під час політичного інтерв'ю. Таким чином, ситуативне інтерв'ю буде показником поведінки учасників спілкування. Актуальність дослідження підсилюється тим, що такий вид аналіз уможливить краще розуміння текстів політичних інтерв'ю.

Виконуючи комунікативний аналіз англомовного політичного тексту інтерв'ю, убачалося доцільним звернути особливу увагу на складові, які, на думку, Ф. С. Бецевича є необхідними під час аналізу текстових фрагментів [10, с.274-284] :

I. Контекст і ситуація спілкування.

II. Комунікативна поведінка учасників спілкування (комунікативний паспорт).

III. Аспекти мовного коду в комунікації (мовленнєвий паспорт персонажів).

IV. Роль вербальних і невербальних засобів спілкування.

V. Дискурсивні характеристики спілкування.

Проаналізуємо перший чинник, а саме: *контекст та ситуацію спілкування*. Аналізу підлягав виступ посла США Джеффри Пайетта і заступника держсекретаря з публічної дипломатії та громадських зв'язків Річарда Стенгеля на прес-конференції, яка відбувалась 20-го травня 2015 року в м. Києві, Україні (див. Додаток А, інтерв'ю №3).

Оскільки це прес-конференція, то звичайно вона впливає на перебіг комунікації. Посол США і заступник держсекретаря отримували бажаний зворотній зв'язок від присутніх на конференції, а також безпосередньо від журналістів. Іноді такий зворотний зв'язок може спантеличувати мовця, коли, наприклад, хтось із залу викрикує щось або, коли журналіст ставить незручне питання. Крім того, цілком можливо, що присутній комунікативний шум на

прес-конференції, може і запалювати мовця, і відволікати його від відповіді на поставлене питання.

Другим чинником, який необхідно брати до уваги, є *комунікативний паспорт персонажів*, у нашому випадку, учасників інтерв'ю, який складався із аналізу таких етапів:

1. Виявлення комунікативної мети кожного з учасників спілкування.

Посол Джеффри Пайєтт і заступник держсекретаря Річард Стенгель приїхали в Україну для того, щоб висловити підтримку народів України, позаяк країна знаходиться у важкому воєнному становищі. Мета журналістів полягає у визначенні їхнього ставлення до російсько-української війни та вирішити чи отримає Україна підтримку з боку США. Іntenції були сплановані заздалегідь і не змінювалися протягом усього інтерв'ю.

2. Аналіз комунікативної ініціативи учасників спілкування.

Учасники спілкування активно виявляють ініціативу. Посол і заступник держсекретаря відповідають досить широко, що складається враження підготовленості, відкритості та бажання спілкуватися. При цьому, стає цілком очевидно, запланованість інтерв'ю.

3. Аналіз комунікативних стратегій персонажів. Міра гнучкості стратегій.

Стратегії учасників обраного політичного інтерв'ю виявляються у висловленні повної підтримки народу України. Обидва учасники комунікації висловлюють своє захоплення Україною, виражають своє дружнє ставлення до українського народу. При цьому вони демонструють зацікавленість і гарну обізнаність у справах України, що породжує довіру до слів респондентів. Прикладом таких стратегій учасників інтерв'ю є: *The United States is your friend in this process. We are highly, highly interested in hearing from you about how we can help to empower those who are helping to build a new European Ukraine, to reach out to new generations* (Виступ посла США Джеффри Пайєтта і заступника держсекретаря з публічної дипломатії та громадських зв'язків Річарда Стенгеля на прес-конференції в Києві, Україна, 20.05. 2015).

4. Оцінювання учасниками стратегії один одного.

В обраному політичному інтерв'ю є два респонденти, а не один, як зазвичай буває. Проте, вони мають спільні інтенції та здійснюють однакову прагматику на реципієнтів. Складається враження, що Пайєтт і Стенгель змовилися, підтримуючи один одного і ввічливо передаючи один одному слово. При цьому вони не втручаються у відповідь один одного та не висловлюють незгоду із висловленими думками партнера по комунікації. Варто зауважити, що журналісти задають досить широкі питання, без особливої конкретики, що створює враження формальності.

5. Наявність оцінювання і форма його висловлювання.

Складається враження, що оцінювання вчинків Джеффри Пайєтта і Ріка Стенгеля є радше спеціальними, ніж мимовільними. Підтвердженням цього є слова заступника держсекретаря Стенгеля: *Geoff, thank you. I'll just echo your point* (Виступ посла США Джеффри Пайєтта і заступника держсекретаря з публічної дипломатії та громадських зв'язків Річарда Стенгеля на прес-конференції в Києві, Україна, 20. 05. 2015).

6. Психологічний стан учасників спілкування.

Усі учасники спілкування створюють враження врівноважених, доброзичливих і відкритих людей. При цьому не спостерігалось особливих провокативних чи незручних питань, що могли б вивести із рівноваги політичних осіб. Приклад поставлених питань під час дослідженого інтерв'ю: *One from my colleagues from (inaudible) Crimean (inaudible) project and Crimean Tatars asked the question: Shouldn't we await from the United States and in particular the State Department a more strict reaction about the date of the deportation?* (Виступ посла США Джеффри Пайєтта і заступника держсекретаря з публічної дипломатії та громадських зв'язків Річарда Стенгеля на прес-конференції в Києві, Україна, 20. 05. 2015).

7. Виявлення тактик комунікативної поведінки учасників спілкування.

Тактики впливу на реципієнтів використовуються ідентичні, тобто тактики погодження та аргументації. Учасники обраного нами політичного інтерв'ю

безперервно діють у тандемі, погоджуючись один з одним й аргументуючи свої відповіді за наявності різних видів питань. Зміна тактик не відбувається.

Прикладом використання аргументації в аналізованому тексті інтерв'ю є висловлення: *I've said that I'd like this America House to become a hub, not just for conversation and thinking and discussions between Americans and Ukrainians, but also a hub between Kyiv and the other major cities in Ukraine, and to have this be a showcase for the very best of American culture, American ideas, and Ukrainian culture and Ukrainian ideas.* (Виступ посла США Джеффри Пайєтта і заступника держсекретаря з публічної дипломатії та громадських зв'язків Річарда Стенгеля на прес-конференції в Києві, Україна, 20. 05. 2015).

8. Характеристика соціальних і комунікативних ролей. Зміна комунікативних ролей учасників спілкування.

Політичні особи, які брали участь в інтерв'ю займають високий соціальний рівень. Це неодмінно пов'язано із їхніми посадами. Зміна комунікативних ролей не відбувається. Це пояснюється тим, що людина, яку опитують, навряд чи почне ставити питання журналісту. При цьому респонденти не ставлять питання один одному, а ввічливо підтримують погляди один одного.

9. Аналіз прихованих ролей (комунікативних позицій учасників спілкування) (за Е.Берном).

Прихована роль опитуваних виявляється у намірі втертися в довіру реципієнта і, якомога швидше, отримати якусь користь. Прикладом викликання довіри може слугувати таке висловлення: *We are highly, highly interested in hearing from you about how we can help to empower those who are helping to build a new European Ukraine, to reach out to new generations. I've said that I'd like this America House to become a hub, not just for conversation and thinking and discussions between Americans and Ukrainians, but also a hub between Kyiv and the other major cities in Ukraine, and to have this be a showcase for the very best of American culture, American ideas, and Ukrainian culture and Ukrainian ideas* (Виступ посла США Джеффри Пайєтта і заступника держсекретаря з публічної

дипломатії та громадських зв'язків Річарда Стенгеля на прес-конференції в Києві, Україна, 20. 05. 2015).

10. Аналіз виявлених прийомів впливу на співбесідника.

Детальніший огляд обраного політичного інтерв'ю показав, що в ньому використовувалися такі прийоми впливу, як:

- Викликання довіри: *The United States is your friend in this process.*
- Дякування: *I want to thank in particular Christi Anne, who has gotten off to such a fantastic start in terms of developing the content that will make this America House real.*
- Повторення: *I've said that I'd like this America House to become a hub, not just for conversation and thinking and discussions between Americans and Ukrainians, but also a hub between Kyiv and the other major cities in Ukraine, and to have this be a showcase for the very best of American culture, American ideas, and Ukrainian culture and Ukrainian ideas.*
- Представлення результатів роботи: *We've got a perfect example of that around you today with the photographic work of one of our Fulbright scholars, Joseph Sywenkuj.*
- Однозначність: *There is no ambiguity about our policy as far as Crimea is concerned. It is a part of Ukraine.*

11. Характеристика типів спілкування персонажів.

Усі учасники інтерв'ю створюють враження доброзичливих і товариських людей. Тим не менше, варто зауважити, що необхідно враховувати офіційність церемонії, а, отже, стриманість учасників комунікації, позаяк на офіційних рівнях зазвичай не використовується лайлива та груба лексика, оминаються особистісні теми.

12. Аналіз складових комунікативного кодексу кожного учасника.

Під час цього інтерв'ю були дотримано всіх максим, тобто *кількості* (повноти інформації), *якості інформації*, *відношення* (релевантності) *способу* (або манери). Відповіді під час інтерв'ю подавалися розгорнутими, що

відповідало максимам кількості і якості інформації. Тематика інтерв'ю – затребувана і протирічна, що й привертає увагу аудиторії.

13. Виявлення дії загальних законів спілкування.

Найчастотнішим законом у дослідженому тексті інтерв'ю було констатовано — закон дзеркального спілкування, який виявляється у повторенні слів кореспондента або опонента.

Спостерігається закон спілкування: *зниженням інтелекту від кількості людей в аудиторії*. Відповіді нечіткі, але оперування важливими для кожного українця словами, допомагає уникнути обурення аудиторії і, як результат, небажання слухати інтерв'ю до кінця. Приклад правильного оперування словами: *And I think I'm also extremely impressed by the clarity with which President Poroshenko and Prime Minister Yatsenyuk have spoken this week about their commitment to continued solidarity with the Crimean people and in particular with the Crimean Tatars, and their absolutely unnegotiable position that Crimea is part of Ukraine. So let me handle that one, and I will let Under Secretary Stengel deal with the information wars* (Виступ посла США Джеффри Пайєтта і заступника держсекретаря з публічної дипломатії та громадських зв'язків Річарда Стенгеля на прес-конференції в Києві, Україна, 20. 05. 2015).

З прикладу видно, що мовцем було використано загальновідому інформацію, яка підкріплювалася повною підтримкою попереднього складу України та населення. При цьому, щоб уникнути додаткових питань, слово передалося наступній людині.

Неодноразово використовується закон *психічного зараження*, позаяк гарний і товариський настрій неодноразово проявлявся у процесі відповідей на питання, що, беззаперечно, допомагало аудиторії оцінити наміри опитуваних політиків. Це той випадок, коли інтенцією було викликати позитивні емоції, а не негативні, які зазвичай швидше розповсюджуються.

Офіційна церемонія безперечно передбачає вживання закону *комунікативного самозбереження*, який був не винятком в обраному нами політичному тексті інтерв'ю.

Не можна не згадати *закон довіри до зрозумілих висловлювань*. Оскільки представлене інтерв'ю було призначене для великої кількості людей. Таким чином, люди різного рівня розвитку та соціального стану мали розуміти, що політичні особи хотіли донести своїми відповідями реципієнтам.

Отже, вище було розглянуто два етапи комунікативного аналізу текстів: контекст і ситуація спілкування та комунікативна поведінка учасників у процесі спілкування.

Наступним етапом для огляду був *аналіз мовного коду в комунікації*, тобто *мовленнєвий паспорт персонажів*.

В обраному тексті англomовного політичного інтерв'ю використовується формальний публіцистичний стиль. Це спричиняє відсутність жаргонів і лайливих слів. Незважаючи на це, всі учасники комунікації намагаються говорити зрозумілими словами. Проте, констатовано наявність у досліджуваному тексті інтерв'ю образних слів, із вмістом імплікатури. Для створення позитивного враження на реципієнтів учасники спілкування постійно дотримуються засобів мовного етикету, вони дякують один одному, стримано слухають один одного та ввічливо передають слово, у разі, якщо це потрібно.

Важливу роль під час спілкування відіграють *паралінгвістичні засоби*. Проте, для визначення паралінгвістичних засобів недостатньо мати лише текст інтерв'ю, таким чином, паралінгвістичні засоби не були досліджені у нашій науковій роботі.

Останнім етапом комунікативного аналізу зазначають *дискурсивні характеристики спілкування*. Таким чином, варто взяти до уваги, місце, час та мета інтерв'ю. Обране нами англomовне політичне інтерв'ю було на прес-конференції. Подія є цілком офіційною, яка відбувалась у 2015 році, тому є дещо відмінні події, у порівнянні із сьогоденними реаліями. Атмосфера спілкування товариська і доброзичлива.

Отже, текст політичного інтерв'ю є досить цікавим для дослідження, позаяк простежується офіційність, осмисленість та прагматика. Цікавим завданням було визначити імплікатуру, яка стояла за доброзичливістю

комунікантів та прагматичний вплив учасників спілкування. Комплексна інформація, яка підсвідомо виявляється у людини, може виражатися різними шляхами: мовним кодом, паралінгвістичними засобами, використанням правил, законів, максим, конвенцій тощо.

Для проведення комунікативного аналізу політичного тексту інтерв'ю, використовувалися такі етапи дослідження, як: контекст і ситуація спілкування, комунікативний паспорт, мовленнєвий паспорт учасників спілкування, роль вербальних і невербальних засобів спілкування та дискурсивні характеристики спілкування під час інтерв'ю.

Комунікативний аналіз уможливив детальний аналіз комунікативної поведінки учасників політичного інтерв'ю. З'ясовано, що таким видам інтерв'ю притаманна театральність, яка спостережується у надмірній ввічливості та логічності викладу.

Можемо припустити, що такий ситуативний приклад тексту політичного англomовного інтерв'ю був суворо стандартизованим і заздалегідь обговореним або підготовленим. Доказом цього є навіть те, що політична особа завжди знала, що відповісти, в незалежності від питання і наче очікує почути саме це питання. У ході інтерв'ю не відчувалося дискомфорту. Такий рівень логічності і послідовності питань і відповідей зазвичай неможливо досягнути, коли інтерв'ю є спонтанним.

2.3 Аналіз стратегій і тактик, застосовуваних у політичних англomовних текстах інтерв'ю

Одним із найактуальніших питань сучасного суспільства є маніпулювання свідомістю людей. Це питання набуло наразі широкого спектра обговорення, позаяк маніпуляції трансформують суспільну свідомість і сприяють отриманню певної користі без попередньої згоди на це іншої людини. Говорячи про процес маніпуляції, насамперед, треба розуміти процес впливу [24, с. 91-96].

Актуальність цієї проблеми полягає у тому, що маніпуляція прослідковується в усіх сферах життєдіяльності людини. Звідси мовленнєву

маніпуляцію варто розглядати, як застосування особливостей мови та способів її вживання, використовуючи імплікатуру із елементами прагматики [12, с. 703].

У літературі (див., напр., [47]) виокремлюють два види маніпуляції, стосовно суб'єктів маніпулювання:

1. Міжособистісна маніпуляція, в основі якої застосування стратегій і тактик впливу, зосереджених на одного окремого індивіда.

2. Колективна маніпуляція, орієнтована на вплив на групу людей.

Основою колективної маніпуляції є програмування поведінки людей. Результатом такої маніпуляції є зміна думок і спонукання до дій [там само].

На думку, Е. С. Попової [72, с. 8], найсуттєвішими особливостями маніпуляції можна вважати такі:

1. Неусвідомлення об'єктом маніпуляції здійсненого на нього впливу. У цьому випадку, мета здійснення маніпуляції є прихованою.

2. Комплексне явище маніпулятивного впливу та спрямування його не лише на свідомість, а й на виявлення емоцій та почуттів людини.

3. Визначене маніпулятором ставлення об'єкта маніпуляції до наведеної інформації з контролем його усвідомлення, сприйняття, оцінкою та реакцією на ті чи ті суспільні й політичні явища.

4. Керування кількістю і способом подання інформації об'єкта маніпуляції. У більшості випадків, маніпулятор змінює інформацію у процесі впливу, завдяки спостереженню за реакцією людини на яку розраховано маніпуляцію.

Таким чином, маніпулятор викривлює інформацію, обирає, що і коли варто повідомити та замовчує деякі факти. Усе згадане свідчить про свідоме та навмисно неправдиве подання фактів дійсності. [72; 109].

Оскільки у нашій науковій роботі розглядаються тексти політичних інтерв'ю, об'єктом нашого дослідження є колективна маніпуляція. Позаяк в основі колективної маніпуляції є вплив, який досягається, шляхом використання стратегій і тактик, доцільно дати визначення цим поняттям.

Використовуючи поняття *стратегія*, необхідно відрізнити її визначення від поняття *тактика*, де останнє супроводжується низкою завдань, які будуть

використовуватися на момент спілкування і які сприятимуть вирішенню стратегії, тобто більш загального завдання, а стратегія інтерпретується як планування на майбутнє для досягнення мети. Звідси зрозуміло, що тактика мовленнєвого спілкування описує конкретні мовленнєві дії. Залежно від ситуації, вони можуть кардинально змінюватися. Отже, спрямованість різноманітних тактичних прийомів використовується для досягнення певної комунікативної мети [11, с.115; 29, с. 35; 81, с.163; 96, с. 99].

Зазвичай мовознавцями розрізняються конфліктні та неконфліктні стратегії учасників комунікації. Під першими розуміється сукупність тактичних прийомів і ходів, використовуваних мовцем для досягнення мети шляхом конфлікту.

До неконфліктних стратегій відносять сукупність тактичних ходів і прийомів, які використовуються для досягнення мети шляхом кооперації зі співрозмовником. Такий вид стратегії розглядає ввічливу форму спілкування задля розв'язання завдань, обміну інформацією або мовленнєвого впливу [4, с. 41].

У текстах інтерв'ю, як правило, прослідковується використання неконфліктного виду стратегії, що пояснюється бажанням співрозмовників надати інформацію або поділитися досвідом і поглядами на певні проблеми чи ситуації. Водночас, мають місце ситуації, коли респондент не дотримується або не витримує співпрацю з інтерв'юером під час інтерв'ю. Такі ситуації відбуваються зазвичай, коли кореспондента чи реципієнта якась інформація чи зауваження шокує і виводить із рівноваги інтерв'ююваного.

Таким чином, маніпуляція є різновидом прихованого мовленнєвого впливу, який керує свідомістю людей, на яких спрямовується маніпуляція. При цьому така маніпуляція здійснюється під час не збігання цілей інтерв'юера з суб'єктом. Зазвичай маніпуляція досягається, шляхом використання варіативних стратегій і тактик [109, с.130].

Вирішення складних етапів низки підзавдань, спричиняє реалізацію стратегій у соціумі. Така реалізація стратегій виконується, завдяки застосуванню тактик маніпуляції, які, у свою чергу, варіюють і постійно оновлюються, що й привертає увагу вчених у процесі аналізу прагматичної

складової у будь-яких типах текстів, у тому числі і в текстах інтерв'ю. Тактики можуть відрізнятися за сферами застосування і можуть використовуватися у комплексі для досягнення запланованої мети.

Попри усе вище викладене, доречно пам'ятати про те, що стратегії й тактики мають різні рівні планів змісту. Під вербалізацією стратегії можна розглядати лише ціле повідомлення, на відміну від тактики, яка знаходить вербалізовану форму, втілюючись у конкретних мовних засобах. Тому О. В. Дяченко зазначає, що в політичних текстах часто використовуються такі стратегії, як: самопрезентація, дискредитація, агітація й аргументація [24].

Досліджуючи стратегії впливу політичних особистостей під час інтерв'ю, потрібно зауважити, що своїм зовнішнім виглядом, та, власне, мовленням, вони створюють певний імідж, який, залежно від загальної думки населення, може бути позитивним або негативним. Таким чином, політики повинні проходити спеціальний курс підготовки ораторського мистецтва та уміння впливати на маси людей. Політичні особистості можуть використовувати як конфліктні, так і неконфліктні стратегії. На нашу думку, доцільною є класифікація А. В. Прокопенко, яка відносить до часто вживаних конфліктних стратегій такі прийоми [73, с. 12]:

1. Тактики незгоди. Наприклад: *We have emphasized that the prospect ... but we haven't said that...*
2. Ухилення від відповіді. Наприклад: *It is better to ask answerable for that people... ; But I want to emphasize that a decision has not yet been made.*
3. Дискредитації опонента. Наприклад: *I don't want to be disrespectful to the president, but ... .*

До неконфліктних стратегій авторка відносить такі прийоми, як [там само, с.12, 13]:

1. Тактика згоди. Наприклад: *Well, I absolutely agree.*
2. Тактика обіцянки. Наприклад: *And so we're going to do everything we can to help bolster that.*
3. Тактика самореклами. Наприклад: *And that's how I operated throughout*

my first term in office.

4. Аргументативна тактика. Наприклад: *And Russia has paid a significant cost for its actions, for example, fist ...; On proving lethal weapons to Ukraine... .*

5. Інші.

Для нашого наукового дослідження було обрано вищезгадану класифікацію для того, щоб перевірити частоту використання зазначених конфліктних і неконфліктних стратегій у текстах англомовних політичних інтерв'ю. Крім того, завданням було визначити у відсотковому співвідношенні частоту функціонування згаданих конфліктних і неконфліктних стратегій в текстах англомовних політичних інтерв'ю.

Слова, які є характерними для кожної тактики конфліктних і неконфліктних стратегій, обиралися шляхом вибірки, яка є основою для корпусного аналізу. Були обрані типові, на нашу думку, слова для усіх тактик і завданням було проаналізувати, чи дійсно вони є типовими серед обраних нами тактик у текстах англомовних політичних інтерв'ю. Крім того, перед нами постала мета перевірити, які тактики з обраної класифікації є частіше вживаними для конфліктних і неконфліктних стратегій у процесі англомовних інтерв'ю.

Для визначення частоти вживання тих чи тих слів або виразів під час використання конфліктних і неконфліктних стратегій, було створено корпус експериментального матеріалу, який дозволив у програмі AntConc підрахувати частоту вживання слів, якими реалізуються конфліктні та неконфліктні стратегії (див. Додатки Б, В).

Підрахувавши частоту вживання зазначених вище слів, було з'ясовано, що в обраних політичних текстах інтерв'ю під час неконфліктних стратегій переважають *тактика згоди та впевненості* та *аргументативна тактика* (див. Рис. 2.3.1).

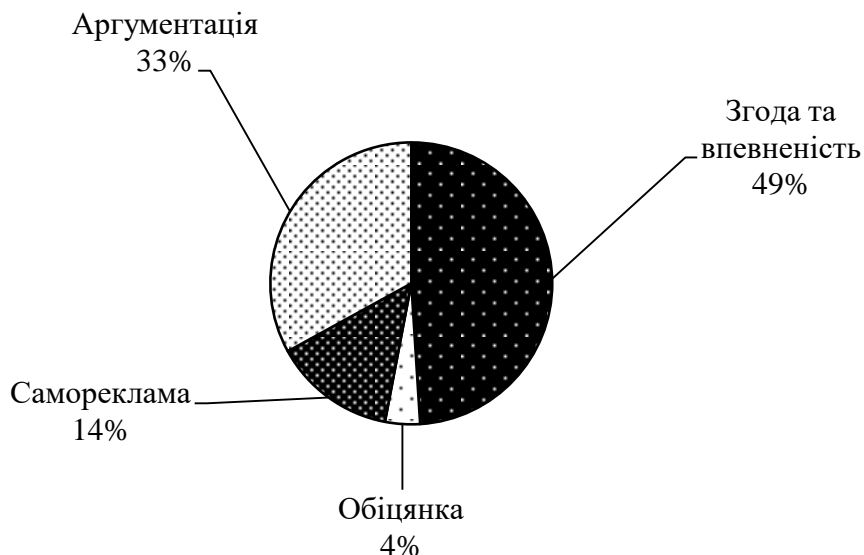

Рис. 2.3.1 — Частота вживання тактик у неконфліктних стратегіях

Під час тактики згоди і впевненості часто вживаними є такі слова, як: *well, right і sure*, а під час аргументативної тактики досить часто зареєстровано такі слова, як: *know, then і first* (див. Додаток Б, Таблиця 2.3.1).

Таким чином, можемо констатувати, що зазначені слова вказують на те, що учасники комунікації не мають за мету створювати конфліктні ситуації. Дотримуючись тактик згоди і впевненості, а також аргументації дозволить ґрунтовно і з користю провести політичне інтерв'ю. Перевагою неконфліктної стратегії є те, що розсудливість не замінюється емоціями та агресією.

Таблиця 2.3.1

Приклади тактик неконфліктних стратегій		
Назва тактики для використання неконфліктної стратегії	Слова, які є частотним і для наведеної тактики	Приклад наведеної тактики
Тактика згоди і впевненості	Well	<i>Well, we're hoping that this access will be granted immediately</i> (Прес-конференція в білому домі, 21.07.2014, прес-секретаря Джоша Ернеста).
	Right	<i>You're right. The APA, AAP rather, has said that the goal, of course, is for children to be back in school, but they also signed a letter saying, "Schools in areas with high levels of COVID-19 community-spread should not be compelled to reopen against the judgment of local experts."</i> [113]
	Sure	<i>It really is a matter of paying attention to good hygiene, following the guidelines around making sure we're washing hands, wearing masks when appropriate, staying apart at a bit of a distance socially, and doing the things that are common sense approaches to ensuring that kids can go back to the classroom and can go back to learning</i> [114].
Аргументативна тактика	Know	<i>Getting that done is important, so that people know who they will be voting for in municipal elections in October</i> (Виступ посла США в Україні Джеффри Пайетта на відкритті Конференції VOX Ukraina, 24.04.2015).
	Then	<i>I get to criticise ministers in public, litigate them in court and then sometimes have a drink with them afterwards</i> [114].
	First	<i>On the second question first, on the issue of Crimea, it's not a done deal in the sense that the international community by and large is not recognizing the annexation of Crimea</i> (Виступ президента Обами та прем'єр-міністра Нідерландів Рютте на спільній прес-конференції).

Розгляд конфліктних тактик дозволив установити, що найрекурентнішими є *тактики незгоди* та *ухилення від відповіді з ознаками невпевненості* (див. Рис. 2.3.2, Табл.2.3.2). Дані стосовно частоти застосування тактик у конфліктних стратегіях наведено в Рис. 2. 3. 2.

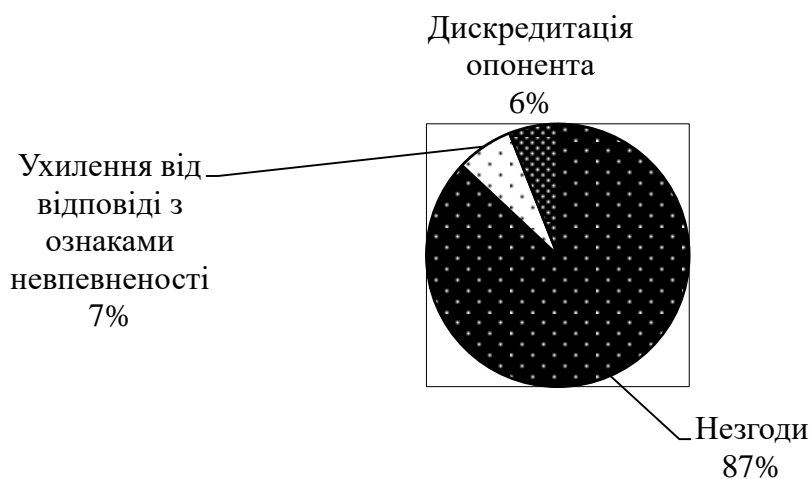

Рис. 2.3.2 — Частота вживання тактик у конфліктних стратегіях

Для того, щоб застосувати *тактику незгоди* використовуються такі слова як: *but, no* та *debate*. Для *тактики ухилення від відповіді з ознаками невпевненості* частотними є слова: *maybe, later, і probably next time* (див. Додаток В).

Дійсно, визначені слова для конфліктної стратегії застосовуються доволі часто у текстах політичних англійських інтерв'ю, що підсилює рішучий намір учасників спілкування, заради того, щоб досягти зазначеної мети.

Таблиця 2.3.2

Приклади тактик конфліктних стратегій		
Назва тактики для використання конфліктної стратегії	Слова, які є частотними для наведеної тактики	Приклад
Тактика незгоди	But	<i>But what we have said is that the international community, working together, can ratchet up the costs for the violation of the core principle of sovereignty and territorial integrity. And that's exactly what we've done [113].</i>
	No	<i>President Poroshenko and Prime Minister Yatsenyuk have rejected the "law of the jungle," and insist that backroom deals that further enrich Ukraine's wealthiest at the expense of the nation will no longer be tolerated. No one should be above the law (Виступ посла США в Україні Джеффри Пайєтта на відкритті Конференції VOX Ukraina, 24.04.2015).</i>
	Debate	<i>But Europe is coming out of a very hard crisis, difficult crisis, and we know that we need austerity in many sectors, including defense. And, in fact, there's a debate ongoing right now in Italy on a possible reduction in the commissioning of F-35 (Інтерв'ю з Баракою Обамою і прем'єр-міністром Ренці).</i>
Тактика ухилення від відповіді з ознаками невпевненості	Maybe	<i>And maybe someday you'll finally stop using that as a straw man all the time (Про Україну на щоденному брифінгу для преси у Держдепартаменті США, 21.07.2014).</i>
	Later	<i>Are you concerned about the image that the President is going to be sending later this week that he's on fundraising trips while these two crises are going on at the same time? Have you given any consideration to perhaps curtailing that fundraising travel schedule for later this week? (Прес-конференція в Білому домі, 21.07.2014, прес-секретаря Джоша Ернеста)</i>
	Probably next time	<i>We will do it probably next time, I just don't have it in front of me. So I'll have to follow up with you on that (Джеймс Скотт Брейді, прес-конференція).</i>

Отже, аналіз комунікативно-прагматичного потенціалу тексту англомовного інтерв'ю, з використанням корпусного методу, дозволив визначити стратегії та тактики, які, зазвичай застосовуються в текстах англомовних політичних інтерв'ю.

З'ясовано, що серед варіативних поглядів науковців щодо видів стратегій, найрекурентнішим є поділ на конфліктні та неконфліктні стратегії. У неконфліктних стратегіях найуживанішими є *тактики згоди та впевненості та аргументативна тактика*. Для конфліктних стратегій притаманними є *тактики незгоди та ухилення від відповіді*, з ознаками невпевненості.

Висновки до розділу 2

1. Аналіз текстів англомовних політичних інтерв'ю дозволяє стверджувати, що їхнім важливим атрибутом є наявність прагматичної складової у ключових висловленнях мовців, що свідчить про їхній високий рівень емоційного-прагматичного потенціалу. Задля його досягнення використовуються певні стратегії й тактики, які добираються мовцями індивідуально, відповідно до ситуації та специфіки проведення інтерв'ю.

2. Для дослідження було обрано тексти політичних інтерв'ю, оскільки завданням політичної особистості є вплив на слухачів і тому кожне інтерв'ю має бути заздалегідь ретельно підготовленим. Таким чином, такий вид мовлення в інтерв'ю є найяскравішим прикладом високого рівня емоційного і прагматичного потенціалу певних висловлень мовця і ступеня його впливу на слухачів.

3. Під час аналізу структурних і лексичних особливостей досліджуваних текстів англомовних політичних інтерв'ю виявлено, що їм властиві скорочення, вживання жаргонізмів, експресивних слів і словосполучень. На синтаксичному рівні переважають розгорнуті відповіді, які можуть утричі переважати поставлене питання.

4. Детальне вивчення контексту й комунікативної ситуації, комунікативної поведінки учасників спілкування, аспекти мовного коду в комунікації, роль вербальних і невербальних засобів спілкування та дискурсивних характеристик

спілкування дозволило краще зрозуміти особливості текстів англомовних політичних інтерв'ю, встановити, що маніпуляція є невідокремленою частиною будь-якого тексту політичного інтерв'ю, оскільки політичні діячі увесь час намагаються коригувати думки слухачів та впливати на їхню свідомість.

5. У процесі дослідження було виявлено, що задля сугестивного впливу, використовуються конфліктні та неконфліктні стратегії. При цьому неконфліктна стратегія характеризується тактиками згоди та впевненості та аргументативна тактика. У свою чергу, конфліктній стратегії притаманними є тактика незгоди й тактика ухилення від відповіді, з ознаками невпевненості.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРВ'Ю УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Вивченню шляхів та прийомів адекватного перекладу текстів оригіналу на мову перекладу постійно приділяється пильна увага фахівцями у галузі перекладу, водночас вивчення процесу перекладу текстів різних функціональних стилів усе ж залишається актуальною. Це пов'язано з тим, що з'являються та розширюються нові сфери для перекладу. Процес перекладу удосконалюється і, як результат, суспільство пройшло процес еволюції перекладу від дослівного, або буквального до еквівалентного, або адекватного.

Тексти політичних інтерв'ю є надзвичайно цікавими для дослідження, позаяк перед перекладачем постає ціла низка завдань, а іноді й надзавдань для вирішення шляхів уникнення помилок під час перекладу. Це пов'язано з тим, що текстам політичних інтерв'ю властивим є надзвичайно високий рівень емоційності та високий ступінь прагматичного насичення. Тому під час перекладу перекладач обирає потрібні йому стратегії й тактики, щоб якомога краще відтворити зміст тексту політичного інтерв'ю. Убачається доцільним зауважити тут, що найголовнішим завданням для перекладача є не лише переклад тексту інтерв'ю за ради формальної наявності перекладу.

Автор перекладу повинен викликати всі емоції та почуття, які переживає носій мови оригіналу, вплинути на реципієнта так само, як це відбувається під час сприйняття оригінального тексту носієм мови. Тому перекладач зазвичай використовує різні перекладацькі трансформації, які допомагають досягнути адекватності перекладу.

3.1 Загальні відомості про переклад англomовних політичних інтерв'ю

Переклад, як відомо, розвивається ще з давніх часів, оскільки через розмаїття мов, необхідність обміну інформацією у різних сферах життя країн та досягнення взаєморозуміння спонукає країни готувати перекладачів, які б могли розкодувати іншомовне повідомлення та інтерпретувати його мовою перекладу.

Переклад як відтворення оригіналу засобами іншої мови розглядав Я. І. Рецкер, зберігаючи змісту і стилю оригінального тексту, зауважуючи на необхідності пам'ятати різницю між перекладом та переказом, позаяк, під час переказу оминаються другорядні деталі та не звертається увага на такому важливому факторі, як збереження стилю тексту оригіналу [75].

Таким чином, для відтворення оригіналу, шляхом використання засобів іншої мови, застосовують стратегію перекладу. Аналіз наукової літератури підтверджує, що словосполучення «стратегія перекладу» відноситься до числа найбільш багатозначних терміносполучень, які використовуються у перекладознавстві. Суть такого виду стратегії полягає у підготовці до перекладу, визначення мети та плану подальших дій.

Разом із тим, стратегія перекладу може складатися із безлічі етапів або, навпаки, складається лише з етапу перекладацьких трансформацій. Цілком імовірно, що на кожному етапі перекладач буде зіштовхуватися з новими особливостями, наприклад, його жанрово-стильовою належністю, планом, стратегією проб і помилок, стратегією дедлайнів, стратегія компенсуючих модифікацій тощо [51].

Оскільки для нашої наукової роботи було обрано саме тексти інтерв'ю, то, цілком зрозуміло, що дослідження проводилось на основі письмового оригіналу та перекладу текстів. Як відомо, деякі перекладі зазначають, що переклад публіцистичного жанру є одним із найскладнішим після художнього.

Обрані нами тексти інтерв'ю належать до публіцистичного стилю, який, у свою чергу, характеризується логічністю доводів та полемічності викладу, при цьому спостерігається доступність мови. Крім того, тексти, що належать до публіцистичного стилю, орієнтовані на широкий загал.

Зі збільшенням обізнаності й зацікавленості населення політичним життям, виникає все більша потреба у теорії та практики перекладу політичної комунікації. Перспективи розгляду та дослідження такого виду текстів інтерв'ю у тому, що ними цікавляться як професіонали політичної сфери, так і широкі

верстви населення. У такому поєднанні політичний текст інтерв'ю має бути орієнтованим на кожну людину [65].

Тому перед перекладачем постає питання вибору виду перекладу: буквального чи адекватного. Перший характеризується перекладом кожного слова не змінюючи ні структуру, ані роблячи контекстуальну заміну. Другий — використовується для кращої передачі смислу повідомлення, при цьому часто відбуваються заміни, опущення чи додавання, необхідні для адекватного сприйняття тексту перекладу читачами [53].

Очевидно, що досягти прагматичного впливу неможливо, використовуючи буквальний переклад, позаяк ментальність і світосприйняття носіїв мови-оригіналу та мови-перекладу відрізняються.

Детальніший огляд різниці між буквальним й адекватним показав, що, на думку, А. В. Федорова, адекватний переклад можна вважати повноцінним, оскільки він відповідає оригіналу по функціях і вибору засобів перекладу [98].

Основним завданням перекладача передусім є дібрати максимально можливу кількість еквівалентів для як семантико-структурної подібності, так і для потенціального впливу на адресата. Звідси можна зробити висновок, краща якість добору еквівалентів досягається шляхом письмового, а не усного перекладу текстів. Без сумніву, високого рівня еквівалентності не так легко досягти, тому перекладач зіштовхується із труднощами добору еквівалентів у процесі перекладу, шляхом урахування усіх тонкощів стилю, контексту і ситуації.

Ще однією особливістю політичних інтерв'ю є те, що політична сфера стрімко розвивається, унаслідок чого з'являються нові поняття, які називаються неологізмами. Учені беззаперечно намагаються знайти слова-відповідники у мові-перекладу, але потрібен час для того, щоб населення звикло до нових слів-відповідників. Звідси, перекладач постійно робить вибір, як бути із неологізмами.

Таким чином, «автоматичний» добір еквівалентів може призвести до непорозумінь. Тому перекладачеві потрібно враховувати мовні й позамовні фактори для адекватного перекладу тексту інтерв'ю [36].

Крім того, перекладачеві суспільно-політичної літератури, яка складає основу газетно-інформаційного жанру, часто доводиться перекладати статті, тексти інтерв'ю та замітки з англійських та американських газет і журналів, тому він має бути обізнаним зі стилістичними особливостями таких матеріалів. Такими характерними особливостями слід уважати використання власних імен, тобто назв місцевості, установ тощо, окрім того, нерідко зустрічаються аббревіатури та характерні скорочення.

Журналісти перетворюють сухі тексти та повідомлення в емоційно-забарвлені. Експресивність досягається шляхом використання жаргонізмів. Специфіку газетно-інформаційних матеріалів складають також кліше й фразеологізми, завдяки яким, сухий текст перетворюється в емоційно-забарвлений. Незважаючи на це, під час перекладу найчастіше жаргонізми й фразеологізми упускаються. Вилучення експресивно-емоційних засобів мови вважається недоречним, оскільки тоді втрачається колорит і стиль спілкування та повідомлення [89].

Політичним текстам інтерв'ю притаманна метафоричність, яка надає висловленню виразності, яскравості, своєрідності. При цьому інтерв'ю проводяться на офіційному рівні, з дотриманням усіх мовних норм. Цим і зумовлюється, на думку Л. Г. Бабенко, такий інтерес до дослідження саме політичних текстів інтерв'ю [7, с. 30-36].

Таким чином, під час перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю використовують зазвичай адекватний вид перекладу, при цьому перекладач зіштовхується із метафоричністю та образністю, наявністю скорочень і неологізмів. У процесі перекладу текстів політичних інтерв'ю, у тому числі й англомовних, використовується стратегія перекладу, яка визначається перед початком перекладу і дотримується протягом усього процесу перекладу.

3.2 Особливості перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю та причини виникнення неадекватності їхнього перекладу

Розвивається суспільство та зростає демократія, звідси підвищується увага населення до життя та виконання обов'язків політичних діячів. Задля досягнення відчуття довіри, політики намагаються звітувати якомога частіше про виконанні ними завдання. При цьому прискіпливе відношення населення та наявність критиків спричиняє застосування такої техніки як маніпуляція. Досягнення передачі механізмів політичної комунікації, з урахуванням маніпуляції, викликає певні труднощі у перекладачів. Таким чином, перекладач знаходиться у постійному пошуку шляхів та способів впливу, а також розумінні інтенцій, закладених у політичний текст інтерв'ю [65].

Беззаперечно, шляхи та способи перекладу текстів зосереджуються не лише на перекладацьких трансформаціях. Переклад зорієнтований на подолання відмінностей у знакових системах, де вони створюються. Крім того, він визначається як перехід від однієї культури до іншої з урахуванням невідповідності окремих реалій та цінностей. Основним завданням перекладача є збереження всіх інтенцій мовців та прагматичного спрямування їхнього мовлення, які закладені у текстах політичних інтерв'ю. У галузі лінгвістики такий процес називається комунікативним ефектом, а аспект, який розглядає політичний текст інтерв'ю — прагматичним [39].

Як вже підкреслювалося раніше, відображення прагматичного спрямування мовлення під час перекладу політичних текстів інтерв'ю є надзвичайно важливим для досягнення якісного результату. Прагматичний аспект у галузі перекладу розглядається багатьма вченими, у тому числі: Н. Д. Арутюновою [5], М. К. Гарбовським [19], Л. С. Бархударовим [9], В. Н. Комісаровим [42] та ін. Вони відзначили, що під час перекладу текстів політичних інтерв'ю акцент робиться на способах трансформування та адаптації тексту перекладу до умов цільової культури та норм мови. Крім того, вчені

наголошують на необхідності виявлення і відтворення комунікативного ефекту та визначення ступеня його прагматичного потенціалу.

На думку У. Еко, важливим зокрема під час перекладу досягнення «аналогічного впливу» на читача тексту перекладу має бути аналогічним сприйняттю тексту оригіналу носієм мови. При цьому підкреслюється важливість передачі еквівалентності такого впливу на всіх мовних рівнях: семантичному, синтаксичному, метричному, стилістичному та звуко-символічному [104, с.16-17].

У свою чергу, англійський дослідник П. Ньюмарк виокремлює такий різновид перекладу, як комунікативний, суть якого полягає у створенні комунікативного ефекту, тобто впливу на читача, еквівалентного тому, що присутній в оригінальному тексті [107, с.70]. Доповнює вище згадане визначення О. Міхєєв, який зауважує, що для досягнення такого рівня еквівалентності необхідно адекватно відтворити системи цінностей, притаманних двом знаковим системам [64, с. 43-51].

Проте задля досягнення високого рівня перекладу, необхідно враховувати, що аналіз текстів політичних англо-мовних інтерв'ю свідчить про те, що їм притаманні скорочення слів, використання власних назв, ідіом та емоційно-забарвлених слів і слів-реалій. Зазначимо тут, що під час перекладу стилістичне забарвлення тексту-оригіналу зазвичай дещо втрачається.

Беручи до уваги особливості перекладу текстів англо-мовних інтерв'ю, доцільно також розглянути граматичну будову. Зауважимо, при цьому, що для граматичної будови текстів англійських інтерв'ю характерними є: своєрідність у використанні часів і станів, уживання ввічливих конструкцій, особлива передача прямої мови, крім того простежується широке використання складнопідрядних речень. Для прикладу наведемо фрагмент тексту англійського політичного інтерв'ю:

The issue that you raised about can we be certain that any lethal aid that we provide Ukraine is used properly, doesn't fall into the wrong hands, does not lead to overaggressive actions that can't be sustained by the Ukrainians, what kinds of

reactions does it prompt not simply from the separatists but from the Russians -- those are all issues that have to be considered. The measure by which I make these decisions is, is it more likely to be effective than not? And that is what our deliberations will be about.

But what I do know is this - that the United States and Europe have not stood idly by. We have made enormous efforts, enormous investments of dollars, of political capital, of diplomacy, in trying to resolve this situation. I think the Ukrainian people can feel confident that we have stood by them. People like Vice President Biden and Secretary of State Kerry have spent countless hours on this issue, as has Angela and her team on the German side. And just because we have not yet gotten the outcome that we want doesn't mean that this pressure is not, over time, making a difference [113].

Крім того, своєрідність використання конструкцій простежується у наступному прикладі: *Truth be told, she seems pretty happy about it. Speaking just ahead of the announcement, she sounds upbeat and excited [114].*

Аналізуючи вище наведені ознаки, необхідно зазначити, що в інтерв'ю демонструється надзвичайно високий рівень увічливості, який підтверджується такими словами: *It's a real pleasure and honor; I am here first and most importantly to welcome the State Department's senior-most official on issues of press, public diplomacy, and exchanges* (Виступ посла США Джеффри Пайетта і заступника держсекретаря Річарда Стенгеля на прес-конференції, 20.05.15).

Крім того, цілком помітним є використання своєрідності функціонування граматичних часів, а також уживання складнопідрядних речень у побудові тексту:

By doing so, the Kremlin hopes to prevent the people of Ukraine from living the life they choose, with a government they choose, to build the European state they want (Виступ посла США в Україні Джеффри Пайетта на відкритті Конференції VOX Ukraina). З прикладу видно, що речення містять у собі складнопідрядні конструкції. Крім того, простежується використання інфінітивних конструкцій і герундія.

У свою чергу, до стилістичних особливостей перекладу текстів англомовних інтерв'ю відносять використання експресивних засобів, а саме: метафора, метонімія та епітет, нерідко також можна зустріти лексику, використовувану у

переносному значенні й влучні вислови [97, с. 31-40]. Для прикладу наведемо фрагмент інтерв'ю з політичною особою: *MS. HARF: I didn't say 100 percent. Nothing is 100 percent in any world, Matt. But go ahead. It is our assessment, very strong assessment* [116]. У прикладі наведено влучний вислів, який, скоріше за все, запам'ятається аудиторії: *Nothing is 100 percent*. Іншим прикладом використання влучних виразів є: *Well, I know for a fact that there are many schools that have been working hard to put together their plans for moving ahead, and we want to see every school district, every state, doing the same thing to say, «Not what we can't do, but what we're going to do and what we can do»* [112].

Під час передачі синтаксичної структури текстів інтерв'ю українською мовою, необхідно пам'ятати, що англійська мова є аналітичною, а українська – синтетичною, тому тут відзначається значна різниця у структурі речень. Для текстів англомовних інтерв'ю характерними [22, с. 26-31] є:

1. Повтор словосполучень і речень: *And I won't prejudge whether or not they'll be successful. If they are successful. It will be in part because of the extraordinary patience.*

2. Еліпсис: *Clear? Got it? Well, if true.*

3. Паралелізм: *I can keep going if – or you want to jump in; But there are social media accounts that says – that disputes that or that claims to present a different version.*

4. Чергування довжини висловлень і специфічних граматичних конструкцій: *I didn't say 100 percent. Nothing is 100 percent in any world, Matt. But go ahead.*

Оскільки головними функціями інтерв'ю вважаються інформативність і вплив на широкі маси населення, тобто спонукання їх до дії, або, наприклад, досягнення певного ставлення до тих чи тих подій, важливо зауважити, що інтерв'ю характеризуються не лише особливим добиранням мовних засобів, на увагу заслуговують також позалінгвальні засоби, які доречно винести в окрему групу. До цієї групи належать не лише форма, тип мови та вид мови, а й особливості аудиторії, специфіка виду інтерв'ю, сфера спілкування і, безперечно, невербальні комунікативні засоби [41, с. 101-117]. Зазначимо тут, що позалінгвальні чинники мають вплив не лише на акт комунікації, а й на здійснення процесу перекладу

цієї комунікації. Завдяки позалінгвальним чинникам комунікацію можна як покращити, так і навпаки погіршити. Володіння максимальною кількістю позалінгвальної інформації уможливить краще сприйняття перекладачем відображених у текстах інтерв'ю [32, с. 1-9].

Невербальні засоби, у свою чергу, відтворюються певними словами у текстах, таким чином, що вони набувають ознаки вербалізації. Прикладом перенесення вербалізації у текст є: *QUESTION: (Laughter.) No, that's true. What I'm asking – I mean, there are social – all you're willing to present publicly that backs up your version of the story, which may well be the correct version of the story* [116].

Зокрема, емоційне підсилення не відбувається, позаяк невербальні засоби сприймаються краще під час живого спілкування, у письмовому вигляді вони просто додають інформацію до загальної картини комунікації. Отже, перекладачеві досить часто доводиться вживати такий прийом, як компенсація у тексті, задля досягнення емоційної забарвленості.

Викладене дозволяє констатувати, що у процесі перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю, перекладач стикається з усіма варіаціями труднощів, серед яких переклад неологізмів, аббревіацій і скорочень.

Крім того, під час перекладу необхідно зберегти у тексті стиль і реєстр мовлення учасників інтерв'ю, їхній настрій, інтенції та прагматичний вплив на реципієнтів. Не зайвим буде підкреслити, що жести та міміка набувають вербалізації, при цьому, як наслідок, іноді відзначається втрата емоційності тексту перекладу.

3.3 Перекладацькі трансформації для передачі смислу текстів політичних англомовних інтерв'ю

Зацікавленість у перекладі текстів англомовних політичних інтерв'ю пояснюється також їхньою особливою композиційною, семантичною та прагматичною структурою. Оскільки у текстах інтерв'ю присутні різноманітні реалії та назви установ, перекладач постійно звертається до перекладацьких

трансформацій, які, у свою чергу, класифікуються мовознавцями під різними кутами зору. При цьому перекладач має враховувати не лише лінгвістичні, а й позалінгвальні фактори, які надають інтерв'ю експресивності.

Така ситуація виникає у зв'язку з розмаїттям культур, традицій і світоглядів, тому вона зумовлює виникнення проблеми відтворення смислу повідомлення. Для вирішення цього питання перекладачі зазвичай звертаються до перекладацьких трансформацій, позаяк саме вони допомагають створити адекватний переклад тексту [44].

У перекладознавчій літературі відома велика кількість класифікацій перекладацьких трансформацій. Кожен учений по-своєму визначає не лише їхні прийоми, а й основні види перекладацьких трансформацій. Якщо взяти до розгляду параметр рівня мовної системи, прослідковується непослідовна диференціація трансформацій такими мовознавцями, як: Л. К. Латишев, Я. І. Рецкер, Р. К. Міньяр-Белоручев, В. Н. Комісаров та ін. Разом з тим, цим класифікаціям притаманними є і риси подібності, і риси відмінності щодо кількості виокремлюваних перекладацьких трансформацій, так і прийомів, які вирізняються різними фахівцями на різних рівнях мови [52; 62; 42; 75]:

1. Лексичний рівень;
2. Морфологічний рівень;
3. Синтаксичний рівень.

Три типи трансформацій виокремлює Р. К. Міньяр-Білоручевим [61, с. 96]:

1. *Лексичні трансформації*, до яких автор відносить такі прийоми, як: заміна, опущення і додавання, конкретизація і генералізація.

2. *Граматичні трансформації*, у складі яких автор розглядає такі прийоми: перестановка, опущення і додавання, перебудова та заміна.

3. *Семантичні трансформації*, до яких належать синонімічні, метафоричні заміни, логічний розвиток понять, антонімічний переклад і прийом компенсації.

На думку, лінгвіста Я. Й. Рецкера усі можливі під час перекладу граматичні трансформації можна поділити на [75]:

1. Зміна порядку слів;
2. Зміна структури речення: повне і часткове;
3. Заміна частин мови і речення;
4. Додавання слів;
5. Опущення слів.

Цілком очевидно, що граматичні трансформації Я. Й. Рецкера і Р. К. Міньяр-Білоручевого збігаються, що ще раз підтверджує правильність їхнього поділу на прийоми. Через це вважаємо за доцільне згадати про кожний прийом окремо. Найголовнішу ознаку, яку важливо пам'ятати та враховувати під час перекладу — типологію мови.

Робочі мови під час написання магістерської дисертації були англійська та українська, тому не зайвим буде нагадати, що англійська мова належить до аналітичних типів мов, а українська мова, у свою чергу, до синтетичних типів мов. Тому такі граматичні трансформації, як зміна порядку слів та структури речення є незамінними, якщо перекладач ставить перед собою мету здійснити такий переклад, який не створить відчуття дискомфорту під час його читання індивідом. Нетипова побудова речень буде спричиняти труднощі сприйняття під час читання перекладу тексту, оскільки певною мірою буде втрачатися смисловий центр. Прикладом зміни структури речень є такий фрагмент політичного інтерв'ю: *I'm not in a position to comment on them from here.* — *Коментувати їх тут я не маю права* (Конференція в Білому домі Пресекретаря Джоша Ернеста, 21.07.2014). Аналізуючи приклад зрозуміло, що дослівний переклад зі збереженням структури речення тексту оригіналу спантеличив б читача, тому доцільним є змінити структуру речення на типову конструкцію для української мови.

Отже, це свідчить про те, що у процесі перекладу необхідно враховувати смисловий центр тексту, й особливості мови для того, щоб читач розумів логіку викладеного у перекладі матеріалу.

Як зазначалося вище, під час перекладу перекладач використовує повну та часткову заміну структуру речення. Повна заміна пов'язана із заміною двох головних членів речення: підмета і присудка. Відповідно, часткова заміна відбувається лише з окремими членами речення чи частинами мови. Цілком очевидно, що часткова заміна відбувається частіше, ніж повна.

Часткова трансформація найчастіше вживається тоді, як стверджує Я. Й. Рецкер, коли використання тієї самої частини мови неможливе, оскільки вона просто відсутня або є недоречною [75].

Слід розглянути детальніше й заміни частин мови. Найчастіше заміна дієслів відбувається, коли перекладають науково-технічні, публіцистичні і документальні тексти. В таких ситуаціях, вони замінюються іменниками.

Is the President willing to act unilaterally to impose U.S. sanctions against broad sectors of the Russian economy that go beyond what he did yesterday? — Чи має Президент бажання діяти в односторонньому порядку, застосовуючи від імені США до потужних галузей російської економіки санкції, що виходять за межі його вчорашніх дій? (Прес-конференція в Білому домі прес-секретаря Джоша Ернеста, 21. 07. 2014). Таким чином, слово *will* переклалося не у якості дієслова, як це було в оригіналі тексту, а відбулася заміна на іменник.

Щодо іменників, то вони замінюються набагато рідше. Зазвичай заміни мають місце, коли у мові перекладу відсутній еквівалент. У прикладі спостерігається заміна прикметника іменником, який є доцільнішим для сприймання у цьому контексті: *There is a preponderance of evidence at this point both sort of out there in the public domain and also from our information that points to the fact that there was a SA-11 launched from separatist-controlled territory. — Існують вагомі докази на цей момент як із суспільних, так і наших інформаційних джерел, які вказують на те, що ракету класу SA-11 було запущено з підконтрольної сепаратистам території* [116]. Тож лексична одиниця *preponderance* була замінена прикметником *вагомі*.

Такі граматичні трансформації, як додавання та опущення неминучі, позаяк структури мов зазвичай відрізняються і одне слово в іншій мові може

перекладатися двома, трьома, а, можливо, й більше словами, тобто відбувається додавання. Відповідно, такий процес відбувається й протилежному напрямку, що й називається упуцненням. Такі трансформації пов'язані зазвичай ще й з тим, що для передачі правильного й адекватного смислу, треба розширити речення чи, навпаки, зробити компресію.

Проаналізувавши наукову літературу, стало очевидним, що з вище наведеною класифікацією частково погоджується й український перекладознавець В. І. Карабан, на думку якого, існує п'ять основних видів граматичних трансформацій: субституція, тобто заміна, пермутація, тобто перестановка, додавання, вилучення та комплексна трансформація [35].

Таким чином, відмінністю є ще один прийом: комплексна трансформація. Під комплексною граматичною трансформацією варто розуміти дві або більше простих граматичних трансформацій. На підтвердження такого виду трансформації наводиться такий приклад: *The 110 motor was found to stop within 2 seconds.* — *Виявилось, що електромотор зупиняється протягом двох секунд.* З прикладу видно поєднання двох простих трансформацій: перестановка та додавання [103, с. 110-111].

Таким чином, розглядаючи граматичні заміни, слід зазначити, що це спосіб перекладу, за якого граматична одиниця оригіналу перетворюється у відповідну одиницю в мові перекладу. До граматичних трансформацій убачається доцільним віднести: перестановку, заміну, додавання, опущення й комплекс. Переставляти можна слова, словосполучення, головні і підрядні речення, а також цілі речення. Таким чином, перестановкою слід уважати перестановку мовних елементів у тексті перекладу.

Відмінностей у смислових одиницях, тобто морфемах, словах і словосполученнях неможливо уникнути. Тож для здійснення адекватного перекладу, як правило, використовуються лексичні трансформації. Отже, лексичні трансформації слід використовувати тоді, коли словникового відповідника не існує у мові перекладу, або, коли відповідник не повністю відображає смисл

повідомлення чи, наприклад, різними значеннями багатозначного слова оригіналу відповідають різні слова у мові перекладу.

Відповідно до класифікації В. І. Карабана розрізняються такі лексичні трансформації [35, с. 300-314]:

1. *Конкретизація значення слова*, коли відповідник є, але для кращого розуміння повідомлення у тексті перекладі необхідно використати слово з вузьким значенням. Наприклад: *It is argued here that none of these criticisms is successful* — Тут робиться спроба довести, що жодне із зазначених критичних зауважень не є обґрунтованим.

2. *Генералізація значення слова*, коли для кращого сприйняття повідомлення, використовується відповідник із ширшим значенням. Наприклад: *The technologies and benefits that will derive from this area of study will undoubtedly filter down to all areas of computer science.* — Технології та економічні вигоди, пов'язані з цим напрямом дослідження, безперечно увійдуть в усі галузі інформатики.

3. *Додавання слова*, коли для адекватного перекладу розширюється кількість слів або коли відповідник у мові перекладу відрізняється за кількістю слів. Наприклад: *Control gain* — Коефіцієнт підсилення системи керування.

4. *Вилучення слова*, коли відповідник у мові перекладу відрізняється за кількістю слів або, коли для адекватного сприйняття слід зменшити кількість слів. Наприклад: *This is an apt remark to make.* — Це — влучне зауваження.

5. *Субституція слова* однієї частини мови на слово іншої частини мови, яка є доречною через різного роду лексичні та граматичні особливості мови оригіналу і мови перекладу. Наприклад: *Mechanical engineers also design machine components.* — Інженери-механіки також проектують та розробляють деталі машин. У наведеному прикладі у мові перекладу відбувається заміна прикметника *mechanical* на іменник *інженери-механіки*.

6. *Пермутація*, яка використовується під час лексичних і граматичних розбіжностей, тоді лексичні елементи міняються місцями. Наприклад: *Administrative efficiency.* — Ефективне керівництво.

Порівнюючи граматичні та лексичні трансформації, слід зазначити, що нерідко потрібно використовувати такі прийоми, як додавання та опущення, позаяк без них адекватного перекладу неможливо досягти. Перебудова використовується у зв'язку з різною побудовою мов, найбільша різниця зазвичай фіксується у перекладах з аналітичної на синтетичну мову і навпаки [8, с. 160-164].

Не менш важливими є, на думку С. Є. Максимова, і семантичні трансформації, де зміна відбувається не лише за формою вираження змісту, але й самого змісту, а саме тих ознак, за допомогою яких описана ситуація. До них автор відносить: генералізацію, диференціацію, конкретизацію, антонімічний переклад, смисловий розвиток, компенсацію і повну перестановку сегментів тексту [57, с. 89-102].

До класифікації перекладацьких трансформацій Л. К. Латишев додає змішаний тип до якого він відносить лексико-семантичні та синтаксично-морфологічні трансформації [52, с. 78].

Слід зауважити, що існують класифікації, де виокремлюють лише два типи трансформацій: лексичні та граматичні. Деякі перекладознавці використовують такий вид перекладацьких трансформацій, як: змішаний, тобто лексико-граматичний. Наприклад, А. Є. Нямцу розглядає такі прийоми у лексико-граматичних перекладацьких трансформаціях: антонімічний переклад, описовий переклад (експлікацію) і компенсацію [69].

Підсумовуючи викладене вище, акцентуємо увагу на тому, що виконуючи письмовий переклад, необхідно враховувати всі і лінгвальні, і позалінгвальні фактори, позаяк вони, безперечно, впливають на добір еквівалента під час перекладу текстів.

Таким чином, перед перекладачем постає завдання правильного вибору способу перекладу та подолання труднощів у процесі використання відповідників у мові перекладу. Досліджуючи типи трансформацій, учені виокремлюють зазвичай від двох до чотирьох і більше їхніх основних типів. Тим не менше, більшість науковців погоджується з думкою, що найголовнішими є лексичні та граматичні трансформації, де використовуються

такі прийоми, як: додавання, вилучення, перестановка та інші, без яких неможливо досягти адекватного перекладу.

3.4 Частота використання перекладацьких трансформацій під час перекладу текстів політичних англомовних інтерв'ю

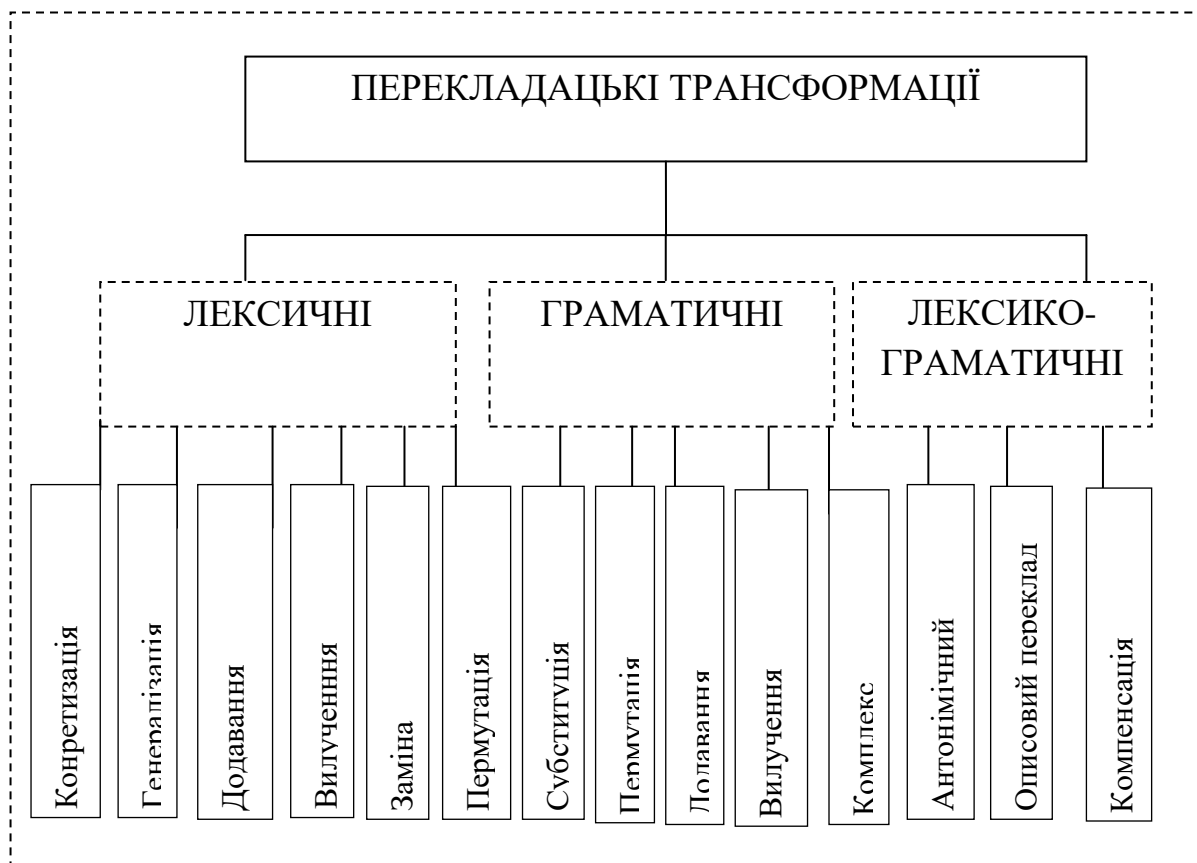
Перекладацькі трансформації є особливою значущою складовою під час перекладу політичних текстів інтерв'ю. Лінгвісти виокремлюють різну кількість як загальних типів перекладацьких трансформацій, так і складових кожного з типів.

У роботі було проаналізовано різні погляди науковців стосовно різновидів перекладацьких трансформацій і після ретельного їхнього огляду, для нашого кількісного аналізу було об'єднано лексико-граматичну класифікацію А. Є. Нямцу, який стверджував, що для такого типу перекладацьких трансформацій притаманні такі прийоми, як [69]: антонімічний, описовий переклад і компенсація з класифікаціями лексичних і граматичних перекладацьких трансформацій В. І. Карабана [35], який поділяв граматичні трансформації на: субституцію, пермутацію, додавання, вилучення й комплекс, у свою чергу, він зауважив, що лексичні трансформації можна класифікувати таким чином: пермутація, генералізація, конкретизація, додавання, вилучення, заміна.

Для наочності було створено оновлену класифікацію перекладацьких трансформацій, яка й покладена в основу нашої наукової роботи (див.Табл. 3. 4).

Таблиця 3. 4

Спорідненість ознак інтерв'ю з ознаками тексту, а саме: інформативність, цілісність і зв'язність, лінійність й завершеність, дозволяє аналізувати інтерв'ю як об'єкт лінгвістичних досліджень. Таким чином, було обрано тексти англійських політичних інтерв'ю, які аналізувалися за нашою об'єднаною оновленою класифікацією перекладацьких трансформацій.

Завданням нашої магістерської роботи було визначити, які види перекладацьких трансформацій є частотними під час перекладу текстів англійських політичних інтерв'ю. Такий аналіз є актуальний, позаяк обізнаність в особливостях перекладу інтерв'ю уможливить надалі доцільний переклад таких видів текстів. Для цього використовувався метод вибірки для обраних текстів англійських політичних інтерв'ю.

Аналіз використання перекладацьких трансформацій показав, що лексичні й граматичні трансформації використовуються значно частіше, а ніж змішаний тип лексико-граматичних перекладацьких трансформацій. У відсотковому співвідношенні частота вживання лексичних трансформацій

становить 51%, граматичних трансформацій дорівнює 37%, а лексико-граматичні — 12% (Див. Рис. 3. 4. 1).

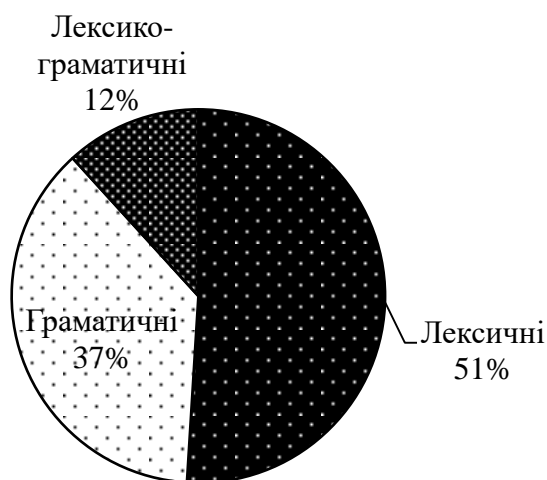

Рис. 3. 4. 1 — Частота вживання перекладацьких трансформацій у перекладах текстів англомовних політичних інтерв'ю

Звідси можемо констатувати, що під час перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю не притаманним є використання лексико-граматичних трансформацій, до складу яких входять такі прийоми, як: антонімічний й описовий переклади й компенсація. Це пов'язано, на нашу думку, з жанром інтерв'ю та тематикою обраних текстів. Зазначимо, що використання таких прийомів перекладу може вплинути на сприйняття реципієнта і тоді втратиться або зміниться прагматика текстів. Тому вони вважаються небажаними у процесі перекладу. Використання лексико-граматичних трансформацій є більш притаманним для перекладу художніх творів, де використовується багато художніх засобів, які не завжди мають відповідники у мові перекладу.

Наступним кроком було з'ясувати частоту вживання прийомів перекладацьких трансформацій, притаманних політичним текстам інтерв'ю. Результати дослідження представлені нижче (див. Рис. 3. 4. 2, Рис. 3. 4. 3).

Таким чином, для подальшого дослідження використовувалися лише лексичні і граматичні види перекладацьких трансформацій. Серед лексичних перекладацьких трансформацій розглядалися:

1. Конкретизація. Наприклад: *But no different than the message from Friday or Sunday?* — *Але відмінностей від заяв, зроблених у п'ятницю чи суботу, немає?* (Прес-конференція в білому домі, 21. 07. 2014)

2. Генералізація. Наприклад: *Yes, we have seen the various reports, but do not have a definitive answer on if they've been found or where they are.* — *Так, ми бачили чимало повідомлень, але не маємо вирішальної відповіді на запитання про те, чи знайшли їх або де вони знаходяться* [116].

3. Додавання. Наприклад: *I'm sure we will get back to Gaza* — *Я переконаний, що ми повернемося до питань сектора Гази* [116]; *Are we talking days?* — *Чи йдеться тут про кілька днів?* (Прес-конференція в Білому домі прес-секретаря Джоша Ернеста).

4. Вилучення. Наприклад: *So, yes, you're right.* — *Отже, Ви праві* (Білий дім, офіс прес-секретаря, прес-реліз, 25. 03. 2014).

5. Заміна. Наприклад: *This person who has claimed leadership over this area, but we need to access and his people control the area* — *Людина, яка заявила про себе як про керівника цієї області, але ми повинні мати доступ і контроль над цією територією* [116].

6. Пермутація. Наприклад: *They don't pose the number-one national security threat to the United States.* — *Вони не становлять загрозу номер один національній безпеці Сполучених Штатів* (Білий дім, офіс прес-секретаря, прес-реліз, 25. 03. 2014).

Згідно нашого кількісного аналізу, робимо висновок, що додавання (34%) і заміна (27%) є найуживанішими лексичними трансформаціями (Див. Рис. 3. 4. 2) Досить частотною є й конкретизація (15%). Очевидно, що це пов'язано з різними структурами досліджуваних мов, насамперед, різницею у тому, що англійська мова — аналітична, українська мова — синтетична, для якої характерною є розгорнутість у структурах речень.

Рис. 3.4.2 — Частота використання перекладацьких прийомів лексичних трансформацій у перекладах текстів англomовних політичних інтерв'ю.

Для дослідження текстів англomовних політичних інтерв'ю було обрано такі граматичні перекладацькі трансформації, як:

1. Субституція. Наприклад: *Two issues in particular that dominated our workday this morning.* — *Два основні питання, яким був присвячений наш ранок сьогодні* (Витяги про Україну з виступів президента Обама і канцлера Меркель на спільній прес-конференції) [113].

2. Пермутація. Наприклад: *As the U.S. Ambassador to Ukraine, one of my goals is helping my leadership in Washington understand the truly transformational moment this country is experiencing.* — *Одна з моїх задач як посла США в Україні — допомогти моєму керівництву у Вашингтоні зрозуміти, що країна наразі переживає справді перехідний момент* (Виступ посла США в Україні Джеффри Пайєтта на відкритті Конференції VOX Ukraina, 24.04.2015).

3. Додавання. Наприклад: *But first, a few words about where I believe*

Ukraine is today. — Але спершу скажу кілька слів про те, на якому етапі, на мою думку, перебуває нині Україна (Виступ посла США в Україні Джеффри Пайетта на відкритті Конференції VOX Ukraina, 24.04.2015).

4. Вилучення. Наприклад: *They have gotten a deal with the rebels to turn over the black boxes and to – and the train has apparently – with the bodies has apparently left.* — Щодо домовленості з повстанцями про передачу «чорних скриньок» - і потягу з тілами загиблих, який, очевидно, вже виїхав [116].

5. Комплекс. Наприклад: *On Russia to push the separatists to allow for a full investigation.* — Росія підштовхнула сепаратистів дозволити проведення повного розслідування; *One of the biggest issues that we're also concerned with, though, is making sure the Ukrainian economy* — Одне з найважливіших, що ми можемо зробити для України, це допомогти їй стати успішною в економічному плані [116].

Аналіз прийомів, що належать до граматичних трансформацій, тобто субституція, пермутація, додавання, вилучення й комплекс, показав, що пермутація, додавання й вилучення є найчастотнішими у перекладах текстів політичних інтерв'ю (Див. Рис. 3. 4. 3).

Без сумніву, такий результат дослідження спричинений, знову ж таки, різницею у структурі мов. Крім того, відмінність у реаліях і світоглядах так само відіграє значну роль у формуванні оригіналу тексту, які враховуються при його перекладі.

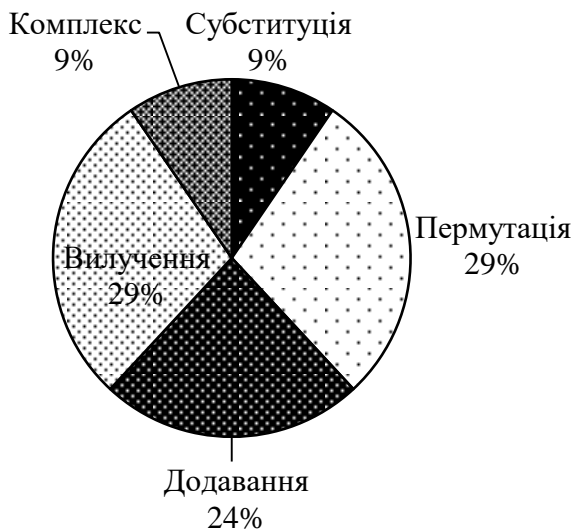

Рис. 3. 4. 3. — Частота використання перекладацьких прийомів граматичних трансформацій під час перекладу текстів англомовних політичних інтерв'ю.

Дослідження текстів англомовних політичних інтерв'ю показало, що вони мають певну тематику, яка поступово і логічно розвивається. Це і є прикладом когерентності. Звичайно, оскільки це розмова між двома людьми, з'являються моменти роздумів, наприклад: *We saw videos, we saw photos of the pro-Russian separatists bragging about shooting down an aircraft that then they then – they then – they then – excuse me – took down once it became clear that it may have been a passenger airline...* [116].

Тим не менш, беручи до уваги весь текст інтерв'ю, необхідно зауважити, що йому притаманна як когерентність, так і когезія.

Отже, оминати перекладацькі трансформації під час перекладу політичних текстів інтерв'ю неможливо, попри це, ретельне їх дослідження допоможе краще зрозуміти як особливості мови перекладу й оригіналу, так і політичних текстів інтерв'ю.

Кількісний аналіз показав, що політичним текстам характерні лексичні й граматичні перекладацькі трансформації. Серед лексичних найчастотнішими є додавання (34%) і заміна (27%). Граматичні трансформації характеризуються

такими приймами, як: пермутація (29%), вилучення (29%) і додавання (24%). Комплексу і субституції належить рівновелика частота, яка дорівнює 9%.

Висновки до розділу 3

1. При перекладі англomовних текстів інтерв'ю, у тому числі й політичних, як і в будь-яких інших текстах, використовуються різні перекладацькі трансформації, використання яких варіюється, залежно від типу тексту, теми і досліджуваної мови. Найзагальнішою класифікацією вважається їхній поділ на лексичні та граматичні трансформації.

2. Для успішного перекладу англomовних текстів політичних інтерв'ю важливим є урахування перекладачем не лише лінгвальних, а й позалінгвальних факторів, позаяк вони можуть як покращити, так і погіршити хід комунікації.

3. Під час письмового перекладу текстів англomовних політичних інтерв'ю позалінгвальні фактори зазвичай не створюють належний вплив на аудиторію.

4. Для досягнення передачі національного колориту й особливостей текстів англomовних політичних інтерв'ю, їхнього стилістичного забарвлення перекладач використовує компенсацію у тексті перекладу.

5. Англomовним політичним інтерв'ю властивий високий ступінь сугестивного впливу на широкі маси слухачів і читачів. Тому використання буквального перекладу їхнього змісту вважається недоречним. Натомість, адекватний переклад допомагає зберегти образність, смисл повідомлення та однозначне його сприйняття читачами чи слухачами.

6. Аналіз перекладів текстів англomовних політичних інтерв'ю дозволив побудувати робочу класифікацію перекладацьких трансформацій, до складу якої віднесено лексичні, граматичні та лексико-граматичні, які були основою для подальшого дослідження.

7. Установлено, що лексико-граматичні трансформації не є характерними для політичних текстів інтерв'ю. Це пов'язано із тим, що їхнє використання під час перекладу зазначених текстів може вплинути на прагматичну спрямованість досліджуваних текстів.

8. Аналіз частоти використання лексичних трансформацій у перекладах текстів англомовних політичних інтерв'ю, дозволив установити, що серед найуживаніших лексичних трансформацій є додавання і заміна, у той час, як для граматичних: пермутація, додавання та вилучення, що пояснюється різною структурою досліджуваних мов, а також з реаліями, притаманними для обох мов.

ВИСНОВКИ

Комплексний підхід до аналізу й осмислення доробку з проблеми тексту уможливив розгляд цього складного, багатопланового та багаторівневого явища як результату комунікативного процесу, що може відтворюватися і в письмовій, і в усній формах.

У науковій літературі відомо багато підходів до визначення поняття *текст*. Базуючись на аналізі лінгвістичної літератури, текст класифікується за різними параметрами, набір яких виокремлюється індивідуально. Тим не менше, для побудови робочої класифікації у нашій науковій роботі було використано найголовніші з них: логічність, цілісність і зв'язність, інформативність, завершеність тощо. Оскільки текст інтерв'ю містить усі вищеперераховані ознаки, його було віднесено до різновиду текстів та обрано для подальшого дослідження.

Інтерв'ю розглядається як засіб добору інформації. Головними функціями інтерв'ю є інформативність, прагматична спрямованість і вплив на адресанта та адресата. Перевагою інтерв'ю визначається можливість отримання необхідного обсягу інформації, що утруднює процес підготовки інтерв'юера для досягнення поставленої мети. Інтерв'ю зазвичай характеризується такими труднощами як встановлення контакту та недостатність отриманої інформації.

Грунтуючись на дослідженнях наукової літератури, зауважимо, що тексти інтерв'ю вирізняються своєю темою, обсягом, якістю і тональністю інформації. Окрім того, інтерв'ю використовуються задля відповідей на поставлені інтерв'юером запитання. Було з'ясовано, що єдиної класифікації видів інтерв'ю не існує, тому було розглянуто найголовніші та найобґрунтованіші класифікації, які підтверджують значущість подібних досліджень.

Особливістю текстів інтерв'ю є поєднання двох знакових систем: вербальної та невербальної, які, у свою чергу, уможливлують виникнення креолізованих текстів інтерв'ю. Крім того, текст інтерв'ю є семантичною капсулою, яка є своєрідним ядром, за допомогою якого передається зміст текстів

інтерв'ю, та периферією, що слугує засобом додавання різнопланової інформації у його тексти.

Однією з головних функцій інтерв'ю є комунікативно-прагматичний вплив, який виявляється у стратегіях і тактиках, які добираються відповідно до ситуації. Незважаючи на добір стратегій і тактик, спільною метою є вплив реципієнта на опитуваного для отримання важливої інформації, позаяк у ході інтерв'ю радше реципієнт здійснює вплив на слухачів, аніж кореспондент.

Для дослідження було обрано англomовне політичне інтерв'ю. Кожна політична особистість має певний імідж, тому під час інтерв'ю кожне слово учасників ретельно добирається. При цьому простежується високий емоційно-прагматичний потенціал ключових слів висловлень, який набагато вищий, ніж в інших різновидах інтерв'ю.

Під час перекладу англomовних політичних інтерв'ю, перекладачі зазвичай мають справу з відсутністю однакових конструкцій, словникових відповідників у мові оригіналу та мові перекладу. Зважаючи на це, у роботі були розглянуті способи та шляхи перекладу англomовних текстів інтерв'ю та використання перекладацьких трансформацій.

Єдиної класифікації перекладацьких трансформацій не існує, тому було проаналізовано найважливіші з них, та попри різні погляди перекладознавців, вони здебільшого виокремлюють лексичні та граматичні трансформації, які є найчастотнішими під час перекладу інтерв'ю. Було з'ясовано також, що політичним текстам властиві тематичні скорочення та власні назви, серед яких назви споруд, установ тощо, при цьому для емоційного підсилення використовуються жаргонізми та ідіоми, які зазвичай опускаються під час перекладу.

Стосовно розгляду способів і шляхів перекладу текстів політичних англomовних інтерв'ю, визначено, що буквальний переклад текстів інтерв'ю є недоречним, оскільки втрачається смисл повідомлення і прагматична спрямованість. Зауважимо, що для успішного інтерв'ю перекладачеві англomовних текстів інтерв'ю доцільно звертати увагу не лише на лінгвальні, а й

позалінгвальні фактори, які допомагають зрозуміти комунікативну ситуацію та вирахувати як інтенції опитуваного, так і прагматичну орієнтованість інтерв'ю.

Крім вище згаданих особливостей та труднощів перекладу, варто пам'ятати про відмінність будови англійської та української мов, оскільки перша мова є аналітичною, а друга, тобто українська мова — синтетичною. Не врахувавши цю особливість, не можливо досягти еквівалентного перекладу. Перед перекладачем постає також завдання правильного вибору стилю, жанру, та, власне, комунікативної ситуації, відображених у тексті-оригіналі.

Усе вище згадане впливає на використання перекладацьких трансформацій під час перекладу політичних текстів інтерв'ю. Частотнішими є лексичні і граматичні трансформації, позаяк такі прийоми лексико-граматичних трансформацій, як антонімічний, описовий переклади і прийом компенсації можуть змінити початкову прагматику англомовних текстів політичних інтерв'ю.

Результати дослідження текстів політичних інтерв'ю на матеріалі англійської мови в перспективі можуть стати основою для лінгвостилістичного опису інших різновидів цього жанру на матеріалі інших мов і бути корисними для досліджень текстів інтерв'ю у контексті суміжних гуманітарних наук, таких як стилістика, психологія, соціологія, культура мовлення, прагматика тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананьева Н. А. Структурно-композиционные особенности текста печатного интервью как формы массовой коммуникации: наукова робота./ Гос. пед. ин-т ин. яз. им. М. Тореца. М.,1987. № 286. С. 4-12.
2. Анисимова Е. Е. Паралингвистика и текст (к проблеме креолизованных и гибридных текстов) : Вопр. языкознания. М., 1992. №1. С. 71–78.
3. Апалат Г. П. Структура, семантика і прагматика текстів-інтерв'ю (на матеріалі сучасної англomовної преси) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2003. 21с.
4. Артеменко Т. Н. Прагматика и семантика инициального констативно-ответного микродиалога : дис. ... канд. филол.наук: 10.02.04. Київ, 1991. 186 с.
5. Арутюнова Н. Д. Истоки, проблемы и категории прагматики М. : Прогресс, 1985. №16. С. 21–38.
6. Арутюнова Н. Д. Фактор адресата : Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. М.:Наука. 1981. Т. 40, № 4. С.356-367.
7. Бабенко Л. Г. Казарин Ю. В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика : учебник; 2-е изд. М.: Флинта : Наука, 2004. 493с.
8. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику.М. : Эдиториал УРСС, 2003. 360 с.
9. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). М. : Международные отношения, 1975. 240 с.
10. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 342 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0004078
11. Бендецкая М. Е. Стратегии и тактики речевого убеждения. Стратегии коммуникативного поведения : Материалы докладов Международ. науч. конф., Минск, 3-4 мая 2001 г.: В 3 ч., Ч. 1. Минск. 2001. С. 115-118.

12. Бессонов Б.О. Пропаганда и манипуляция / под ред. Д.Я. Китайгородской. Самара : БАХРАХ-М, 2001. С. 703-726.
13. Боровіч Б. Інтерв'ю — це не просто опитування, а завжди розмова. URL: <https://ms.detector.media/maister-klas/post/12853/2015-03-21-bartek-borovich-intervyu-tse-ne-prosto-opituvannya-a-zavzhdi-rozмова/>
14. Вакуров В., Кохтев Н., Солганик Г. Стилистика газетных жанров. М., 1978. С.49
15. Винер, Н. Кибернетика и общество [Пер. с англ. Панфилона Е.Г.; Предисл. и примеч. Поспелова И. Г.]. М. : Тайдекс Ко ООО, 2002. 182 с.
16. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. М.: Изд-во АН СССР, 1963. 125 с.
17. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука, 1981. 138 с. URL: <http://linguistics-online.narod.ru/index/0-336>
18. Гапотченко Н. Є. Структурні та жанрово-стилістичні особливості текстів інтерв'ю в сучасній французькій пресі (комунікативно-прагматичний аспект) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2005. 22 с.
19. Гарбовский Н. К. Теория перевода : навч. посіб. / Н. К. Гарбовский. М. : Изд-во Моск. ун-та, 2004. 544 с.
20. Гаспаров М. Л. Цицерон и античная риторика. Марк Туллий Цицерон. Три трактата об ораторском искусстве. М.: Наука, 1972. 472 с. С. 7–73.
21. Городецька, Навчально-методичне забезпечення до курсу Соціальні комунікації. URL: <https://studfile.net/preview/2412509/page:5/>
22. Громова Н. М. Лінгво-стилістичні особливості газетних текстів англomовної преси як засіб впливу на читацьку аудиторію. Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови (23). 2016. С. 26-31.
23. Димитров В. Ю. Комунікативістика в системі суспільних відносин / В. Ю. Димитров // Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка : збірник наукових праць. 2007. № 2(20). Ч. 1. С. 12–16.
24. Дяченко О. В. Складові механізми реалізації мовної маніпуляції в політиці/Одеський національний університет імені І.І. Мечникова.

- Політична культура та ідеологія*. 2018. № 2. С. 91-96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2018_2_17
25. Електоральна поведінка населення та політичний текст. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/psychology/28697/print/>
26. Жинкин Н. И. Речь как проводник информации. М. : Наука, 1982. 160 с.
27. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту : навчальний посібник. Донецьк : Юго-Восток, 2007. 314 с.
28. Загнітко А.П., Щукіна І.А. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова / А. П. Загнітко, І. А. Щукіна. Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2008. С. 219
29. Зинченко Я. Р. Коммуникативные стратегии в дискурсе Гельмута Коля. *Стратегии коммуникативного поведения: Материалы докладов Международ. науч. конф., Минск, 3-4 мая 2001 г.:* В 3 ч., Ч.1. Минск, 2001. С. 35-37.
30. Изенберг Х. О предмете лингвистической теории текста. Новое в зарубежной лингвистике. М. : Прогресс, 1978. Вып. 8. С. 43–56.
31. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Изд. 3-е, стереотипное. М.: Едиториал УРСС, 2003. 284 с.
32. Іграк К. Ю., Коломієць І. В. Вплив екстралінгвістичних характеристик мовлення на процес двостороннього послідовного перекладу. Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. №26. 2018. 9с.
33. Інтерв'ю та його види: особисте, телефонне, глибинне (Маркетингові дослідження). URL:https://pidruchniki.com/1292052260659/marketing/intervyu_yogo_vidi_osobiste_telefonne_glibinne.
34. Казімова Ю. До поняття формату жанру інтерв'ю у журналістиці. 2018. С.59-62 URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/44509/2/2018n896_Kazimova_J-To_the_concept_of_the_format_59-62.pdf
35. Карабан В. Переклад англійської наукової і технічної літератури : граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово стилістичні проблеми. Вінниця, 2004. 574 с.
36. Карабанова О. О. Переводческие трансформации как понятие и явление: дис. ... к. філол.н. 2000. 167с.

37. Карпенко, В. Основы профессиональной коммуникации / В. Карпенко. К. : Нора-прінт, 2002. 348 с.
38. Ковалева Е. И. Преемственность традиций классической риторики в американском публичном выступлении (На материале выступлений общественно-политических деятелей США) : дис. на соискание уч. степ. канд. филол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки". М., 2005. 204 с.
39. Коваленко А. О. Прагматичні та лінгвокультурологічні аспекти перекладу інтерв'ю як типу тексту (на матеріалі перекладів англомовних інтерв'ю російською мовою): автореферат дис. ... н. ст. 4с. URL: <https://studfile.net/preview/8064634/>
40. Ковалик І. І., Мацько Л., Плющ М. Методика лінгвістичного аналізу тексту. К., 1984. 119с.
41. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. М.: ЛКИ, 2007. 176 с.
42. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода : уч. пособие. М. : ЧеРо, 1999. 136 с.
43. Кондратенко Н. В. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу. 2017. №2. 5с. URL: <https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/223>
44. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства : підручник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.
45. Космеда Т. А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики : формування і розвиток категорії оцінки. Л. : ЛНУ ім. І.Франка, 2000. 350 с. Бібліогр.: с. 312-336.
46. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : навч. посібник. К.: Знання, 2008. 423 с.
47. Кочкин М.Ю. О манипуляции в современном политическом дискурсе / М. Ю. Кочкин . *Межвузовский сборник научных трудов*. Воронеж, 2002. URL: [www. tpl 1999.narod.ru/webstudl/sborniks](http://www.tpl1999.narod.ru/webstudl/sborniks).
48. Кравченко Н. К. Методи лінгвістичних досліджень. 2020. URL: <http://discourse.com.ua/lekcii/metodi-lingvistichnih-doslidzenh/>
49. Кубрякова Е. С. О понятиях дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике. Дискурс, речь, речевая деятельность: функциональные и структурные аспекты : сб. обзоров. М. : ИНИОН РАН, 2000. С. 7-25.

50. Кузнецов В.Г. Герменевтика и гуманитарное познание. М.: МГУ, 1980. 191 с.
51. Куценко В. А. Стратегії перекладу суспільно-політичних текстів/Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал. 2017.№12.URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/filologiya/2017/12/strategii-perevoda-obshhestvenno-politicheskikh-tekstov/>
52. Латышев Л.К. Технология перевода: Учебное пособие по подготовке переводчиков / Л.К. Латышев. М.: ВВИ. ТЕЗАУРУС, 2001. 280 с.
53. Латышев Л. К. Курс перевода : эквивалентность перевода и этапы его достижения. М.: Просвещение, 1980. 160 с.
54. Литвинова Е. М. Коммуникативно-прагматический аспект перевода специальных текстов. М.: Труды МГТА, 2001. 252 с.
55. Лукина М. М. Технология інтерв'ю : [учебное пособие для вузов]. 2-е изд., доп. М.: Аспект Пресс, 2008. 192 с.
56. Лысакова И. П. Язык газеты и типология прессы. Социолингвистическое исследование / И. П. Лысакова. СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2005. 256 с.
57. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу : (англійська та українська мови) : теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів : навч. посібник. Київ, 2010. 175 с.
58. Мальцевич Р.В. Проблема типологизации жанров публицистики : Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсіэта. Сер. 4. філологія, журналістка, педагогіка. 2000. С. 74-79.
59. Матезиус В. О так называемом актуальном членении предложения. Пражский лингвистический кружок: сборник статей. 1967. С. 239–245.
60. Матковська М. В. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 29 (68). *Мовленнєві репрезентації суб'єкта дії в англomовному політичному дискурсі*, 2018. С. 52 - 56.
61. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. М.: Воениздат, 1980. 237 с.

62. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода / Р.К. Миньяр-Белоручев. М.: Московский лицей, 1996. 208 с.
63. Михайлин І. Л. Основи журналістики : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 141 с.
64. Михеев А. В. Семиотические уровни перевода / А. В. Михеев / *Перевод как процесс и как результат: язык, культура, психология*. Калинин : Калининский государственный университет, 1989. С. 43–51.
65. Моркотун С. Відтворення експресивності образних засобів при перекладі текстів політичного дискурсу / С. Моркотун. Синопис: текст, контекст, медіа. 2017. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stkm_2017_3_6
66. Мороховська Е.Я. Основи граматики англійської мови : теорія і практика: навч. посіб. К. : Вища школа, 1993. 454 с.
67. Московських Л. Г. Мягих В. Б. Конспект лекцій з курсу Соціологія (Модуль III) для студентів усіх спеціальностей денної і заочної форм навчання. Дніпропетровськ. 2008. 30с.
68. Нетреба М. М. Стилiстичнi особливостi публiцистичних текстiв, 2015. С.6-10.
69. Нямцу А. Є. Основи перекладознавства / А. Є. Нямцу. Чернівці, 2008. 310 с.
70. Пентиліук М.І. Аналіз тексту на уроках мови. Дивослово. 1999. №3. С.30-32.
71. Пентиліук М. І. Формуючи риторичну особистість. Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. 2008. № 5. С.84-91.
72. Попова Е.С. Рекламный текст и проблемы манипуляции: автореф. дис. канд. филол. наук : 10.02.01 / Е.С. Попова : Екатеринбург, 2005. 27с.
73. Прокопенко А. В. Інтерв'ю в передвиборчому американському дискурсі : структурно-семантичний та комунікативно-прагматичний аспекти. Донецьк, «ДРУК-ІНФО». 2013. 22 с.
74. Райс К. Классификация текстов. Вопросы перевода в зарубежной лингвистике. М.: МГУ, 1978. С. 202-228.
75. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. М.: Междунар. отношения, 1974. 228 с.

76. Рубчак О. Б. Аудитивний аналіз просодичної організації англомовних підготовлених радіо- і телеінтерв'ю. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. 2015. Вип. 53. С. 200-203. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_53_77
77. Седов К.Ф. Типы языковых личностей и стратегии речевого поведения: о риторике бытового конфликта. Вопросы стилистики. Язык и человек: Межвуз. сб. науч. тр. Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1996. Вып. 26. С. 8-14.
78. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. Київ.: Фитосоциоцентр, 2002. 336 с.
79. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми: підручник. Полтава : Довкілля. Київ: 2008. 712 с.
80. Семенцова І. Комунікативна стратегія як елемент теорії комунікації. Мовні концептуальні картини світу. Зб. наук. пр. К.: Прайм-М. 2002. С.161-163.
81. Серов Н. В., Шевнин А. Б. Теория и практика перевода : пособие для студ. філол. фак. ун-тов и фак. иностр.яз.пед. ин-тов. Элиста: КГУ, 1979. 125с..
82. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород : ВАТ «Видавництво "Закарпаття"», 2007. 224 с.
83. Словник іншомовних слів. URL:<https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%B2%ED%F2%E5%F0%E2%27%FE>
84. Словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/interv.ju>
85. Соціологія: загальний курс. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України: підручник. К.: Каравела, 2000. 248 с.
86. Соціологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. В. Г. Городяненка. К. : Видавничий центр «Академія», 2003. 544 с.
87. Стернин И. А. Основы речевого воздействия : [учебное изд.] / И. А. Стернин. Воронеж : Истоки, 2012. 178 с. URL: http://sterninia.ru/files/757/4_Izbrannye_nauchnye_publicacii/Rechevoe_vozdejs_tvie/Osnovi_rechevogo_vozdeistviya2013.pdf
88. Стернин И. А. Введение в речевое воздействие. Воронеж: Полиграф, 2001. 252 с.

89. Стили сучасної української літературної мови. URL: https://studopedia.ru/16_45439_stili-suchasnoi-ukrainskoi-literaturnoi-movi.html
90. Сушкевич О. В. Аксіологічна модальність інтерв'ю : функціональні та структурні особливості: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Кіровоград, 2013. 262 с.
91. Сысоева Т. А. Реализация стратегий автора в текстах массовой коммуникации. *Стратегии коммуникативного поведения: Материалы докладов Международ. науч. конф.*, (г. Минск, 3-4 мая 2001 г.: В 3 ч.). Минск. 2001. С. 95-99 с.
92. Сыченков В. В. Интервью в системе современных публицистических жанров. Вестн. Моск. ун-та. Серия 10. Журналистика. М. : Изд-во МГУ, 2000. № 2. С. 108-114.
93. Тарасова И. П. Речевое общение, толкуемое с юмором, но всерьез : учебник. Высшая школа, 1992. 174 с.
94. Тертычный А. А. Жанры периодической печати: учебное пособие. М.: Аспект Пресс, 2000. Глава 2. URL: <http://evartist.narod.ru/text2/03.htm>.
95. Титаренко Д., Титаренко О. Дослідницьке інтерв'ю : методичні рекомендації з організації та проведення дослідження. К.: ТОВ «Праймдрук», 2012. 40 с.
96. Ухванова И. Ф., Маркович А. А. Тематические коммуникативные стратегии в дискурсе печатного издания Европарламента Tribune Pour l'Europe: *Стратегии коммуникативного поведения: Материалы докладов Международ. науч. конф.*, г. Минск, 3-4 мая 2001 г.: В 3 ч., Ч.1. Минск. 2001. С. 94-104.
97. Ученова В.В. Гносеологические проблемы публицистики. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1971. 142 с.
98. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). 2002. 416с. URL: http://samlib.ru/w/wagapow_a_s/osnowyobshejteoriiiperewoda2002.shtml

99. Штельмах М. Л. Структурні моделі жанру інтерв'ю : прагматичний дискурс. Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика : ред.:Л. І. Шевченко. Київ: Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2000. Вип.13. 2006. С. 130-144.
100. Штырева С. В. Прагмалингвистическая характеристика интервью : на материале французской прессы: дис. ... канд. филол. наук. Москва, 2006. 163 с.
101. Шумарова Н.П. Соціолінгвістика і стилістика : система кореляцій. URL: <http://journal.lib.univ.kiev.ua>
102. Шумилина Т. В. Методы сбора информации в журналистике : учеб.-метод. пособие. М. : Изд-во МГУ, 1983. 80 с.
103. Шумило І. М. Використання лексико-граматичних трансформацій при перекладі англomовної реклами, що містить прецедентні феномени. *Перекладацькі інновації*. Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Суми, 15–16 березня 2018 року)С. 110-113. URL: <https://gf.sumdu.edu.ua/images/naukova-diyalnist/zbirnyk2018.pdf>
104. Эко У. Сказать почти то же самое. Опыты о переводе / Умберто Эко. М. : АСТ : CORPUS, 2015. 736 с.
105. Ярмач О. В. Методи збору та аналізу соціальної інформації. 2010. 132с. URL:<http://k205.khai.edu/library/literature/loadliterature/filename/1347437718.doc>.

Іншомовні видання:

106. Briggs Ch. Learning how to ask: A Sociolinguistic Appraisal of the Role of the Interview in Social Science Research / Charles Briggs. – Cambridge: Cambridge University Press, 1990. – 155 p.
107. Cosmopolitan (USA). – “Hearest Magazines”, 2013. – № 4. – С. 66–70.
108. Foote, Joe S. Television Access and Political Power. The Networks, the Presidency and the « Loyal Opposition». – Praeger, N. Y. London, 1990.
109. Goodin R. Manipulatory Politics / Robert Goodin - New Haven, London: Yale University Press, 1980. – 250p.

110. Inna V. Kovtunenکو – Svetlana V. Bylkova – Viktoriya A. Borisenko – Natalia A. Minakova – Varvara I. Rogacheva. Interview as a genre of new media communication: rhetorical relations and pragmatic effects
111. McCutcheon M. Roget's Super Thesaurus / M. McCutcheon. – Cincinnati : Writer's Digest Books, 2010. – 688 p.

Матеріали для дослідження:

112. Betsy DeVos Interview Transcript on Reopening Schools. 12.07.2020. URL: <https://www.rev.com/blog/transcripts/betsy-devos-interview-transcript-on-reopening-schools>
113. Excerpts on Ukraine from Remarks by President Obama and Chancellor Merkel in Joint Press Conference. URL: <https://ua.usembassy.gov/excerpts-ukraine-remarks-president-obama-chancellor-merkel-joint-press-conference/>
114. Exit Interview: Shami Chakrabarti. 14.01.2016. URL: <https://www.politics.co.uk/comment-analysis/2016/01/14/exit-interview-shami-chakrabarti>
115. Daily Press Briefing. 21.07.2014.
URL: <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/dpb/2014/07/229550.htm>
116. State Dept's Harf: "Evidence" Blaming Pro-Russian Separatists For MH17 Based on "Social Media" URL: https://www.realclearpolitics.com/video/2014/07/22/state_depts_harf_evidence_blaming_pro-russian_separatists_for_mh17_based_on_social_media.html

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразки англomовного тексту інтерв'ю

Інтерв'ю №1

Ukraine in the State Department Daily Press Briefing

Monday, July 21, 2014

Briefer: Marie Harf, Deputy Spokesperson

...

QUESTION: -- I'm sure we will get back to Gaza and the Secretary's activity, but since he hasn't arrived yet, I'm expecting that you won't have a whole massive amount more to say than what we already know. So let's start with Ukraine.

MS. HARF: Okay.

QUESTION: I'm wondering, first, if you have any reaction to the Malaysian prime minister's announcement that they have gotten a deal with the rebels to turn over the black boxes and to – and the train has apparently – with the bodies has apparently left. Is this a positive sign in your...

MS. HARF: Well, if true – obviously, we think that there should be a full investigation, full access to the site. We can't confirm independently these reports, but if true would be a step in the right direction. I would say this in no way legitimizes this person who has claimed leadership over this area, but we need access and his people control the area, so obviously this would be a step in the right direction. But we can't at this point independently confirm either of the things you asked about.

QUESTION: Okay. And then you are perhaps familiar with the briefing that the Russian defense ministry gave this morning in which they laid out satellite images or radar tracking images talking about a Ukrainian fighter plane that was apparently near this – the Malaysian airlines plane. They also asked questions, a series of questions to you – meaning the U.S. Government – to produce the documentation, the evidence that Secretary Kerry, Ambassador Power talked about but didn't offer any forensic evidence, or at least intel evidence. How do you respond to that?

MS. HARF: Well, a couple points. You saw the Secretary yesterday speak very clearly about our assessment that this was an SA-11 fired from Russian-backed, separatist-controlled territory; that we know – we saw in social media afterwards, we saw videos, we saw photos of the pro-Russian separatists bragging about shooting down an aircraft that then they then – they then – they then – excuse me – took down once it became clear that it may have been a passenger airline...

So what I encourage the Russians to do at this point is to push the separatists that are backed by their government to allow access, to allow investigators who are in Ukraine waiting to go into that area right now, and that's what I would call on Russia to do at this point.

QUESTION: Right. But what they're saying is that you should – they've put their – what they have out on the table, or at least they say they have done that.

MS. HARF: Well, I haven't seen any of that. Again, we've made an assessment based on a broad range of information.

We know this was fired from Russian-controlled territory. It is our assessment, very strong assessment this was an SA-11 that we know the Russian-backed separatists have. We, again, continue to gather more information and call.

QUESTION: Okay.

MS. HARF: ... on Russia to push the separatists to allow for a full investigation.

QUESTION: How is it exactly that you know that it was fired from Russian – I mean, from separatist-held territory?

MS. HARF: Well, we have a great deal of information that the Secretary laid out yesterday, and I can go back through some of it today. But we do know first that Russian-backed separatists were in possession of an SA-11 system as early as Monday, July 14th. This is from intercepts of separatist communications posted on YouTube by the Ukrainian Government.

QUESTION: Well, is there anything – okay, is there anything other – because there's other...

MS. HARF: I can keep going if – or you want to jump in.

QUESTION: Well, is there stuff that's other than social media that you're talking --

MS. HARF: Yes, absolutely. There is.

QUESTION: Okay. So what is it that's other than social media?

MS. HARF: At this point, Matt, we've said what our assessment is, very strong assessment publicly. If there's more information that that's based on that we can share, we're happy to do so. We'll continue looking at that....

Интерв'ю № 2

WHITE HOUSE PRESS BRIEFING, JULY 21, 2014

BY PRESS SECRETARY JOSH EARNEST

James S. Brady Press Briefing Room

1:28 P.M. EDT

So, Julie, do you want to get us started?

Q.: Thanks, Josh. The Malaysian Prime Minister says that he's reached a deal with the rebels in Ukraine to allow safe access to the crash site and to hand over the plane's black boxes. Is the U.S. aware of the circumstances around this deal? Do you believe it's legitimate? And does it meet the conditions that the President outlined in his statement this morning?

MR. EARNEST: I've seen those reports about the custody of the black boxes. I'm not in a position to comment on them from here. These are relatively late-breaking reports.

What I will say is that what the President is calling for is unfettered access for professional international investigators to get access to the scene. And this is important because there should be a professional, transparent investigation conducted into what exactly happened. And that will not be able to occur if we continue to see what we've seen in recent days, which is Russian-backed separatists preventing those investigators from getting access to the site.

There were reports that some of these separatists were wielding weapons, even firing them into the air.

So this is a situation that we're pretty concerned about. You heard the President talk about this directly a couple of hours ago...

Інтерв'ю №3

Remarks by Ambassador Geoffrey Pyatt and Under Secretary of State for Public Diplomacy and Public Affairs Richard Stengel at a Media Availability in Kyiv, Ukraine, May 20, 2015

Ambassador Pyatt: Good afternoon, everybody. It's a real pleasure and honor for me to be here on a very important day in the life of the American Embassy in Ukraine. I am here first and most importantly to welcome the State Department's senior-most official on issues of press, public diplomacy, and exchanges: Under Secretary of State Rick Stengel, who comes to us from Washington, D.C. Rick is both a colleague and a true friend; somebody who has been watching the dramatic developments here in Ukraine since the revolution 15 months ago and has been an important ally to me, and of course an advisor to Secretary Kerry and President Obama, as we think about how to concretely implement the American policy of supporting the Ukrainian people and their desire to build a more democratic, just European state.

Rick is joined by Macon Phillips, who almost needs no introduction, and has a title that I won't remember, which is Coordinator of the Bureau of International Information Programs. But what that really means is that Macon is the most tech-savvy guy in the State Department. He is somebody with a long professional history in the area of new media and new technology – somebody else who has watched and helped me to think about how we position ourselves here in Ukraine, but also somebody who is the perfect accompaniment to today's event, which is the opening of the new America House in Kyiv. I want to thank in particular Christi Anne, who has gotten off to such a fantastic start in terms of developing the content that will make this America House real, which will make this facility what I and I know Rick and the rest of our team want it to become, which is a tool for the Ukrainian people, for Ukrainian civil society. A hub, driven by technology, driven by innovation for conversations about Ukraine, about the future of this country's relationships with Europe, about the future of Ukrainian democracy, about the relationship between civil society and government at a time when reform is both the most urgent requirement but also the highest priority of President Poroshenko and Prime Minister Yatsenyuk. But also a venue for Ukrainians to do what you have done so

emphatically over the past 15 months, to define your own identity, to make your own choices about your future, to manifest the extraordinary courage that you have shown through the Maidan, through 15 months of relentless Russian aggression starting with the invasion of Crimea and continuing through to the assaults that are happening right now as we speak around Mariupol.

The United States is your friend in this process. We are highly, highly interested in hearing from you about how we can help to empower those who are helping to build a new European Ukraine, to reach out to new generations. I've said that I'd like this America House to become a hub, not just for conversation and thinking and discussions between Americans and Ukrainians, but also a hub between Kyiv and the other major cities in Ukraine, and to have this be a showcase for the very best of American culture, American ideas, and Ukrainian culture and Ukrainian ideas.

We've got a perfect example of that around you today with the photographic work of one of our Fulbright scholars, Joseph Sywenkyj. Joseph's work first came to my attention when he began to document what was happening on the Maidan, but you can see just from what's around you on the walls he is a rare talent.

We also have next door a collection that tells the story of the Crimean Tatars, which is especially important today, this week, on the anniversary of the tragic deportation of the Crimean Tatar people.

And I hope that we can continue to use this room, these rooms, in this space for that kind of initiative to highlight what we are doing as partners with Ukraine, as advocates of the new Ukraine, and as representatives of the U.S. government and an administration which is deeply committed to the principle of Ukrainian territorial integrity, Ukrainian sovereignty, and the right of the Ukrainian people, and the Ukrainian people alone, to define their future relationships. So with that, let me first of all thank you all for joining for the real opening events today and I think Under Secretary Stengel is going to say just one or two words, and then we'll be happy to take questions on this or anything else that's on your mind.

Under Secretary Stengel: Good afternoon, everyone. Geoff, thank you. Ukraine has no better friend than Geoff Pyatt, who is the very model of 21st century American

diplomacy, and just thank you for what you do day in and day out. I've not only been inspired by the people of Ukraine, by the sacrifice of the people of Ukraine, I've been inspired by Geoff's own leadership here and I'm delighted to be back for the second time in Ukraine. The American Center is a dream come true. It's something we talked about way back when, and now it is coming to fruition, and it is both the symbol and reality of America's commitment to Ukraine, America's commitment to the people of Ukraine. It is symbolic in the sense that we support the values of self-determination, of territorial integrity, all of those values that on an anniversary, the 70th anniversary of the end of World War II in Europe, those values that have been consistently exemplified in the world order since then, which are being undermined in Ukraine. But the reality also of the American Center is the connection between Ukrainian democracy, Ukrainian reform, and the ideals that we share together – free speech, debate, conversation, all of these things; this is the actual reality, this is where this will happen, where the continuing conversation about the most important issues in Ukraine can take place here in a dialogue that we are part of. So I'm just very proud to be here, very proud to represent those values, and very proud to support the people of Ukraine.

Question: Radio Liberty, two questions, one from my colleagues from (inaudible) Crimean (inaudible) project and Crimean Tatars: the question is, shouldn't we await from the United States and in particular the State Department a more strict reaction about the date of the deportation? That's the first question. And the second, in particular to you, isn't this project an answer to propaganda from Russian media? And what can be the answer to this propaganda from United States in these 21st century new media and new technologies and this (inaudible) crisis of traditional responses to such things? Thank you.

Ambassador Pyatt: Let me do the first one. First of all, to say that the United States could not be more clear: Crimea is and will remain part of Ukraine. There should be no ambiguity about that and no misunderstanding. The sanctions that we imposed on Russia in response to the illegal, the invasion and illegal annexation of Crimea will remain. There is no debate about that. We certainly honor the extraordinary courage of the Crimean Tatar people. One of my favorite pictures of the past dramatic year is the picture of President Obama and Mustafa Dzhemilev together at the Solidarity anniversary in Warsaw almost

exactly a year ago, the first week of June. I was there that day, and that was also the first time that President Obama was able to meet with then President-Elect Poroshenko. But I can tell you this is a policy which comes straight from the White House and from President Obama. I hope you saw the very strong statement that the State Department put out earlier this week marking the anniversary, and we will continue a forthright policy of support to the Crimean people, all the people of Crimea who have been victims of Russia's aggression, but in particular to the Crimean Tatars who have had such a tragic history. And I'm very proud of the relationship that I have with Mustafa Dzhemilev, and with the rest of the Crimean Tatar leadership. And I think I'm also extremely impressed by the clarity with which President Poroshenko and Prime Minister Yatsenyuk have spoken this week about their commitment to continued solidarity with the Crimean people and in particular with the Crimean Tatars, and their absolutely unnegotiable position that Crimea is part of Ukraine. So let me handle that one, and I will let Under Secretary Stengel deal with the information wars.

Under Secretary Stengel: Geoff, thank you. I'll just echo your point. There is no ambiguity about our policy as far as Crimea is concerned. It is a part of Ukraine. But to get to your question about propaganda – the whole point of propaganda is to introduce an element of moral ambiguity about what's right and what's wrong. I've spent my whole career as a journalist, and I'm sorry to say that there were some times where journalists say "on the one hand, on the other; there's this point, and there's that point." But now that I'm in government I can say it more forthrightly: there aren't two sides to a lie. You can't say "this is the reality, and this is another version of reality." We can very clearly say where the moral line lies here. There is a right and there is a wrong, so one of the things that we do when it comes to propaganda is not to say there is a moral equivalent but to say that that is wrong, and that doesn't reflect reality and the truth, and that's one of the things that we're doing as a government, and that's one of the things that we're trying to support people here doing as well.

Question: It's continuing the previous question...what I want to ask is about the American position pertaining to Russian soldiers the day before yesterday...will somehow it change

international dialogue between United States and Russia perhaps...what is American position (inaudible) on these detainees and what's going on there?

Ambassador Pyatt: Thank you for the question. I'll say two things. First of all, it doesn't come as the slightest surprise, because it is yet another piece of evidence on top of the mountains of evidence of the campaign of aggression, military aggression, that Russia has been engaged in, since the FSB and GRU agents first began to cause chaos in the Donbas last April, a little more than a year ago. We have said that we believe that these combined Russian separatist forces, who are being training by Russian officers, who have been equipped by the Russian military, are active today. We have been saying that regular Russian military units are involved in operations on sovereign Ukrainian territory, and the arrest of these two soldiers is one more piece of evidence of that fact.

We have made very clear from President Obama, Secretary Kerry was emphatically clear in his remarks last week in Sochi, and then at the NATO Ministerial in Turkey, that Russia has to change its approach. The route to a solution of this terrible, terrible crisis is through implementation of the Minsk Agreement, and that needs to start with the end of Russia's subversion of Ukrainian territory, the restoration of Ukrainian sovereignty over the international border, the withdrawal of all Russian heavy equipment and troops, and the release of all detainees, which I should note includes, notably, Nadiya Savchenko. So, little surprise in the fact that these two Russian soldiers have been detained.

I would also note that we have been quite impressed by the way in which Ukraine has handled these two individuals. It was very striking to me; they have already been accessed. They have been visited by OSCE and Amnesty International. They have been given medical care equivalent to that provided to a Ukrainian soldier. And in fact, they said they have been allowed to telephone their family members in Russia. And in fact, they said yesterday that they have been quite well treated and felt very secure in their circumstances...

Додаток Б

Частота використання обраних тактик під час неконфліктних стратегій

Тактики під час неконфліктних стратегій	Слова, якими досягається тактика	Частотність слів у текстах інтерв'ю
Тактика згоди та впевненості	Agree	4,33%
	Certainly	9,29%
	Exactly	12%
	Of course	2,4%
	Right	15,38%
	Sure	14,32%
	Support	3,43%
	To be confident	4,33%
	Well	29,32%
	Yes	9,13%
Тактика обіцянки	Affirm	4,3%
	Assurance	0 %
	Confidence	8,7%
	Guarantee	0 %
	Justify	13%
	Promise	17,3%
	Provide	22%
	Swear	0%
	Vow	4,3%
	Word of honor	4,3%
Тактика самореклами	Conducted	8,3%
	Have done	6,7%
	Honor	5%
	Investigation	66,7%
	Prospect	6,7%
	Prosperity	3,4%
	We claimed	1,7%
	Progress	0%
	Success	1,7%
Аргументативна тактика	Finally	2,9%
	First	14,4%
	Know	35%
	Look	10%
	Next	0,7%
	Obviously	13,7%
	Second	1,4%
	Then	22%
Third	0,7%	

Додаток В

Частота використання обраних тактик під час конфліктних стратегій

Тактики під час конфліктних стратегій	Слова, якими досягається тактика	Частотність слів у текстах інтерв'ю
Тактика незгоди	But	81,2%
	Contradict	0%
	Debate	1,4%
	Disagree	0,9%
	Discordance	0%
	Dispute	0,4%
	Don't think so	0%
	Fail to agree	0%
	No	15,7%
Oppose	0,4%	
Ухилення від відповіді та невпевненості	Conceivably	5,6%
	Later	22,2%
	Maybe	38,9%
	Need time	0%
	Not sure	5,6%
	Possibly	5,6%
	Probably next time	22,2%
	Thinkable	0%
Дискредитація опонента	Disinformation	0%
	False	5,9%
	Misguiding	0%
	Misleading	5,9%
	Mistake	11,8%
	Negative	35,3%
	Porky	0%
	Untrue	0%
Wrong	41,1%	

ПРИКЛАД АНАЛІЗУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ІНТЕРВ'Ю		
<i>Original text</i>	<i>Translation of the text</i>	<i>Categories and translation transformations</i>
Ukraine in the State Department Daily Press Briefing Monday, July 21, 2014 Briefer: Marie Harf, Deputy Spokesperson	<i>Про Україну на щоденному брифінгу для преси в Держдепартаменті США</i> Понеділок, 21 липня 2014 року Доповідач: Марі ГАРФ, заступник прес-секретаря Держдепартаменту США	<i>Додавання</i> (про) – граматична трансформація <i>Скорочення</i> (Держдепартамент) <i>Додавання</i> (року) - лексична <i>Перестановка</i> (21 липня) – граматична трансформація
QUESTION: ...I'm sure we will get back to Gaza and the Secretary's activity, but since he hasn't arrived yet, I'm expecting that you won't have a whole massive amount more to say than what we already know. So let's start with Ukraine.	ЗАПИТАННЯ: ...Я переконаний, що ми повернемося до питань сектора Гази і діяльності Секретаря, але, оскільки він ще не приїхав, я очікую, що у вас не буде так багато інформації для оприлюднення, порівняно з тією, що вже нам відомою. Отже, почнемо з України.	<i>Додавання</i> (питань сектору) – лексична трансформація <i>Контекстуальна заміна</i> (так багато) – лексична трансформація <i>Додавання</i> (що) – граматична трансформація <i>Конкретизація</i> (оприлюднення) – лексична трансформація <i>Уточнення</i> (конкретизація +додавання) (порівняно з тією)– лексична трансформація
MS. HARF: Okay.	ПАНІ ГАРФ: Добре.	<i>Зміщення</i> (Пані) – лексична трансформація
QUESTION: I'm	ЗАПИТАННЯ: По-перше,	<i>Перестановка</i> (по-перше) –

<p>wondering, first, if you have any reaction to the Malaysian prime minister's announcement that they have gotten a deal with the rebels to turn over the black boxes and to – and the train has apparently – with the bodies has apparently left.</p>	<p>мені б хотілося <i>дізнатися</i> про вашу <i>оцінку</i> оголошення прем'єр-міністра Малайзії щодо домовленості з повстанцями про передачу «чорних скриньок» - і потягу з тілами <i>загиблих</i>, який, очевидно, вже виїхав.</p>	<p>граматична трансформація Контекстуальна заміна (дізнатися; оцінку) – лексична трансформація Вилучення (that they have gotten) – граматична трансформація Калькування (чорні скриньки) – лексична трансформація Додавання (загиблих) – лексична трансформація</p>
<p>MS. HARF: Well, if true – obviously, we think that there should be a full investigation, full access to the site. We can't confirm independently these reports, but if true would be a step in the right direction.</p>	<p>ПАНІ ГАРФ: Відверто кажучи, ми, <i>звичайно</i>, вважаємо, що необхідно <i>провести</i> повне розслідування і мати повний доступ до <i>місця трагедії</i>.</p>	<p>Додавання (звичайно; провести) – лексична трансформація Об'єднання речень – граматична трансформація Конкретизація (місця трагедії) – лексична трансформація</p>
<p>I would say this in no way legitimizes <i>this</i> person who has claimed leadership over this area, but we need to access and his people control the</p>	<p>Я б сказала, це жодним чином не узаконює людину, яка заявила про себе як про керівника цієї області, але ми повинні <i>мати доступ</i>, та людей, які контролюють <i>цю</i></p>	<p>Вилучення (this) – граматична трансформація Функціональна заміна (мати доступ) – лексична трансформація</p>

<p>area, so obviously this would be a step in the right direction. But we can't at this point independently confirm either of the things you asked about.</p>	<p>територію, тому, очевидно, що це буде кроком у правильному напрямку. Але ми не можемо <i>наразі</i> незалежним чином підтвердити будь-що з того, про що ви запитали.</p>	
<p>QUESTION: Okay. And then you are perhaps familiar with the briefing that the Russian defense ministry gave this morning in which they laid out satellite images or radar tracking images talking about a Ukrainian fighter plane that was apparently near this – the Malaysian airlines plane.</p>	<p>ЗАПИТАННЯ: Добре. <i>Тоді</i> ви, можливо, ознайомлені із <i>змістом</i> брифінгу <i>Міністерства оборони Росії</i>, на якому сьогодні вранці вони виклали супутникові знімки чи відстеження радіолокаційних зображень, які <i>свідчать</i>, що український винищувач, очевидно, знаходився поблизу цього <i>літака малайзійської</i> авіакомпанії.</p>	<p>Перестановка (тоді) – граматична трансформація Додавання (змістом) – лексична трансформація Калькування (Міністерство оборони Росії) – лексична трансформація Конкретизація (свідчать) – лексична трансформація Перестановка (літака) – граматична трансформація</p>
<p>They also asked questions, a series of questions to you – meaning the U.S. Government – to produce the</p>	<p>Вони також поставили <i>серію</i> питань до вас - <i>тобто</i> до уряду США – щодо <i>надання</i> документації, доказів того, що секретар Керрі, посол</p>	<p>Контекстуальна заміна (тобто; яка ваша оцінка?) – лексична трансформація Калькування (серія) – лексична трансформація Конкретизація (надання) –</p>

<p>documentation, the evidence that Secretary Kerry, Ambassador Power talked about but didn't offer any forensic evidence, or at least intel evidence. How do you respond to that?</p>	<p>Пауер обговорювали, але не надали жодних речових доказів або, принаймні, доказів служби розвідки. <i>Яка ваша оцінка?</i></p>	<p>лексична трансформація</p>
<p>MS. HARF: Well, a couple points. You saw the Secretary yesterday speak very clearly about our assessment that this was an SA-11 fired from Russian-backed, separatist-controlled territory;</p>	<p>ПАНІ ГАРФ: Є декілька <i>моментів</i>. Ви вчора бачили, що <i>Секретар</i> дуже чітко <i>говорив</i> про те, що за нашою оцінкою, це була ракета <i>класу SA-11</i>, яку випустили з <i>підконтрольної сепаратистам території та за підтримки Росії</i>;</p>	<p>Генералізація (моментів) – лексична трансформація Перестановка (говорив; з підконтрольної сепаратистам території та за підтримки Росії) - граматична трансформація Додавання (за) – граматична трансформація Додавання (класу) – лексична трансформація</p>
<p>... that we know – we saw in social media afterwards, we saw videos, we saw photos of the pro-Russian separatists bragging about shooting down an aircraft that then</p>	<p>... що ми знаємо - ми побачили в <i>соціальних медіа</i> пізніше, ми побачили відео, ми побачили фотографії <i>проросійських сепаратистів</i>, які вихвалялися, що збили літак, які після того - вони</p>	<p>Калькування (соціальних медіа) – лексична трансформація Перестановка (відразу) – граматична трансформація</p>

<p>they then – they then – they then – excuse me – took down once it became clear that it may have been a passenger airline...</p>	<p>після того - вони після того - вибачте – відразу видалили, коли стало зрозуміло, що це, можливо, був пасажирський авіалайнер...</p>	
<p>QUESTION: Right. But what they're saying is that you should – they've put their – what they have out <i>on the table</i>, or at least they say they have done that.</p>	<p>ЗАПИТАННЯ: Правильно. Але те, що вони говорять, що Ви повинні - вони <i>оприлюднили</i> те, що у них є, або, принаймні, вони говорять, що вони зробили це.</p>	<p>Вилучення (on the table)– граматична трансформація Контекстуальна заміна (оприлюднили) – лексична трансформація</p>
<p>MS. HARF: Well, I haven't seen any of that. Again, we've made an assessment based on a broad range of information. We know this was fired from Russian- controlled territory.</p>	<p>ПАНІ ГАРФ: Ну, я не бачила жодного факту. Знову ж, ми здійснили оцінку на основі широкого спектру інформації. Ми знаємо, що це був <i>ракетний постріл</i> з <i>підконтрольної Росії</i> території.</p>	<p>Конкретизація (факту) – лексична трансформація Додавання (що) – граматична трансформація Додавання (підконтрольної Росії) – лексична + граматична трансформації Заміна частини мови (ракетний постріл) – граматична трансформація</p>
<p>It is our assessment, <i>very strong</i> assessment this was an SA-11 that we know</p>	<p>За нашою оцінкою, це була ракета класу SA-11, яку, як нам відомо мають сепаратисти, що</p>	<p>Вилучення (very strong) – граматична трансформація + нейтралізація Додавання (класу) –</p>

<p>the Russian-backed separatists have. We, again, continue to gather more information and call ...</p>	<p>спираються на <i>підтримку Росії</i>. Ми, знову ж таки, продовжуємо збирати більше інформації і закликаємо...</p>	<p>лексична трансформація Контекстуальна заміна (підтримка Росії) – лексична заміна</p>
<p>QUESTION: Okay.</p>	<p>ЗАПИТАННЯ: Добре.</p>	<p>Трансформації відсутні.</p>
<p>MS. HARF: -- on Russia to push the separatists to allow for a full investigation.</p>	<p>ПАНІ ГАРФ: -- Росія підштовхнула сепаратистів дозволити проведення повного розслідування.</p>	<p>Вилучення (on) – граматична трансформація Контекстуальна заміна (проведення) – лексична трансформація</p>